

**Bilámá ledre bi
Yiwáni
eké ní
Ledre gi ro búkú bi Yiwáni ní**

Yiwáni eké búkú ba ne. Ni ngúru 'yì gi dongará 'yìmikása ga bi sokó doa gbre 'bi Yésu ní. Eké búkú ba gi ro 'dódo ledre kíe zí Yúda e kpá kí kífú ngíti géyì 'yì e gi ro zíye ngúngu ledre Yésu. Yiwáni líkpì ené ledre gi ro mindísi Yésu do sogo kángá wá. Uku ledre geré gi ro mingburoko ledre ga bi Yésu ndisi mengi yée kpá kí ledre ga bi ndisi 'dódo yée ní. Ledre née 'dodo kírí née kídí Yésu ndaa 'bi ené dụú 'yìma'dí wá, ni yì ené kpá za cù Lomo (Kápita 1:14).

Búkú ba uku ledre zíze kídí Yésu ni kúrú Lomo bi Lomo kasaogu wo do sogo kángá, ógu úyuné káa do éyì 'dáná gi ro 'dí'bióyó dụú lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e ní wá, ni Masíya bi kóo nébi e ndisini úku ledrea kídí ni ógu ní. Simi kápita ga bi 13-17 Yiwáni uku ledre gi ro 'yì lódú kací Yésu kídí oto 'búye go kíngaya kpá kí ledre ga bi Yésu uku yée 'dá'dá do kí 'dí'bi wo kí tagá née ní ní. Simi odu a, Yiwáni uku ledre gi ro ngbanga Yésu kí miphéphé wo do mingbúngu kágá kí ledre gi ro miúrú gi simi umbu kpá kí ledre bi 'dodo roné zí 'yì lódú kacíne e kí'dí tú'dú ní.

Yésu ni Ledre

¹ Simi bi kóo Lomo otoogu aka do sogo káṅgá ba wá ní, Ledre ni kóo kú goó bo 'desí, niyí kóo kí Lomo do bi k'íé'do. Ni kpá Lomo bi k'íé'do née. ² Ni kú kí Lomo do bi k'íé'do 'dá'dá Lomo otoogu aka kóo do sogo káṅgá ba wá.

³ Ledre otoogu éyí ga bi do sogo káṅgá ba za mbá ne. Éyí bi k'íé'do káa yaá otoogu ne wá ní ndaá. ⁴ Ledre ma'dáa ni yí ené ne tridri, zí tridri máa née nda ídine zí 'yíma'dí e káa do bimióṅgó. ⁵ Tridri máa née ogu ne káa do bimióṅgó zí 'yíma'dí e, mituluru utúasa 'dútú a wá.

⁶ Née ní, zí Lomo kóo kásaogu ngíti o'do iria Yiwáni, ni 'yí í'bí babatiza zí 'yí e. ⁷ Yiwáni ma'dáa Lomo kasaogu wo 'dódo ledre gi ro bimióṅgó zí 'yíma'dí e gi do bi zíye ṅúṅgu a. ⁸ Yiwáni ma'dáa ndaá 'bi ené ne bimióṅgó máa née ne wá, ogu 'bi ené lá 'dódo ledre zí 'yíma'dí e gi ro bimióṅgó ma'dáa. ⁹ 'Yí bi ni mbigí bimióṅgó zí 'yíma'dí e ní, ni go ógu zí 'yíma'dí e do sogo káṅgá.

¹⁰ Abú Lomo otoogu 'yíma'dí e do sogo káṅgá ba kpurú gi simi roko'bu 'bi bimióṅgó yá, simi bi bimióṅgó ogu nda ndisi dongará 'yíma'dí e do sogo káṅgá ní, owoní eyé lolu kóo bi kídí née wo ní wá. ¹¹ Tí bi ogu dongará 'yíma'dí e do sogo káṅgá ní, f'i, 'yí ené e asiní yí eyé gi roa fú lá miási. ¹² Bi nda kenée ní, zí 'yí bi ni bimióṅgó née nda yí ené méngi bilámá ledre zí 'yí máa yée ga bi ṅuṅguní ledre ené go ní, zíye ídiye mbigí owú ga bi 'bi Lomo ní. ¹³ Ndaá bi ya kídí Lomo ndikiogu yée káa zí bi 'yíma'dí e ndisini

ndíki owú e ní wá. Lomo 'di'bi yée káa do owú 'bi ené e, yí ené kací miyéme ledre ené 'bi Lomo.

¹⁴ Zí 'yí bi ndişiní ndólo wo Ledre bi kóo niyí kú kí Lomo komo ere ní, ógụ ndişiné don-garáze 'yìma'dí e do sogo kàngá, gí zía oto 'búze go kíngaya. Zée 'yìmikása ené e, owoyemezé roko'bu a go bilámáne kídí roko'bu 'bi bikéří Owú 'bi Lomo ogụ go gí zí 'Buné kí ma'díi ledre kpá kí bilámá miméngi ledre do sogo kàngá.

¹⁵ Née 'yí bi kóo Yiwáni 'yí Bábátizí 'yí e uku ledre a kídí “Ngíti mongú 'yí ni bo ni ógụ gí do kacíne roko'bu a kí miméngi ledre ené e mbá romoní do 'bi ené 'bi Yiwáni go ní. Romo doné gí zía ni yí ené kóo kú bo 'desí.”

¹⁶ Zée 'yí ga bi ңuңuzé ledre 'bi mongú 'yí máa née go ní, azé go kí mongú rokinyi kací kadra mbá gí zí bilámá ledre ga bi menği yée zíze kí úndru bi i'bí zíze odu a ndaá ní. ¹⁷ Ni tí kenée ma'díi, gí zía Lomo i'biogụ ené kóo zí Músa lá dujụ lorụ idí éké a zíze 'yìma'dí e wá. Kasaogụ za cú Kírésito* Yésu† ógụ 'dódoyéme misi'di bi née ni yómo zée do a ní zíze. ¹⁸ 'Yí bi yaá lurú Lomo go kí komoné ní ndaá. Lá dujụ bikéří Owú 'bi Lomo, bi niyí kí 'Buné kíé'do ní, ogụ ne 'dódoyéme Lomo zíze.

*Yúda e ndu'yúní Yiwáni Babatiza
(Matáyo 3:1-12, Mária 1:1-8, Lúka 3:15-17)*

* **1:17** 1:17 Kírésito: Ini ledre gí simia kídí, 'yí bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. † **1:17** 1:17 Yésu: Ini ledre gí simia kídí, Lomo yomo 'yí e.

19 Kadra kǐé'do zǐ mǐngburoko 'yì ga bì 'bì Yúda ga bì simi Yerusaléma ní ìnyiyé kása ngíti géyì 'yì e gǐ simi kúfú 'yì ga bì ndoloní yéé Lévi e ní kpá kǐ ngíti géyì 'yì 'dáná éyì e zǐ Lomo kídí, idíní ndéré ndú'yú Yiwáni, togú ni tí ma'díi Kírésìto 'yì yómo 'yì e bì yéé ndìsìní óto komoyé kací a ba yá? 20 Zǐ Yiwáni úkulúgu ledre zíye fúó kídí, "f'ì, mándá 'bì amá Kírésìto wá."

21 Zíye ndú'yúlúgu wo kídí, "Sara bì nées ní, áyí nda go náambi? O'do bì ni nébì‡ kǐ ìrìné Ilíya§ ní?"

Zǐ Yiwáni kpá úkulúgu ledre kídí, "f'ì, mándá 'bì amá Ilíya wá."

Mǐngburoko 'yì ga gére nées ya zǐa ní, "Áyí nda go náambi, ngúru nébì bì Lomo kasaogu wo ne ní?"

Yiwáni ya zíye ní, "Mánda 'bì amá kpá ngúru nébì bì Lomo kasaogu ne ní wá."

22 Mǐngburoko 'yì ga gére nées ya zǐ Yiwáni ní bilámáne. Bì goó kenées ní, úku aka nda mbígí ledre gǐ royì zíze gǐ do bì zíze ndá'bazé úku a zǐ mǐngburoko 'yì ezé ga bì kasaní zée zíyì ba.

23 Zǐ Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Mááyí ba 'yì bì kóo nébì Isáya uku ledre a 'desì kídí, 'yì ni karanées ndìsì ótrù ledre zǐ 'yì e simi súwú kídí, " 'Yémeómosé mìsi'di mu nzíyiné zǐ Ngére, ídísé 'dózo yéme mìsi'di zǐa.' "

‡ **1:21** 1:21 Nébi: Ndìsìní kóo úku ledre nées gǐ ro nébì kóo Músa uku ledrea kídí ni ógu ní. Ólo Gbre lorù 18:15-18 kǐ Moko 'bì 'yìmikása e 3:22-23. § **1:21** 1:21 Ilíya: Ilíya ni kóo nébì 'bì Yúda e bì kóo Lomo 'di'bilugu wo 'desì komo ere ní. **1:23** 1:23 Isáya 40:3

24 Zí ngíti géyì Farusáyo ga bi* niyí dongará mĩngburoko 'yì ga bi Yúda e kasaní yée ndéré ndú'yú Yiwáni ní, 25 “Inyiyé ndú'yú Yiwáni kídí, sara togú bi ndá Kírésìto wá, ndá kpá nébì bi kí ìrìné Ilíya ní wá, ndá kpá ngúru nébì bi Lomo kasaogu ní wá ní, ambi i'bí nda roko'bu zíyì, zíyì ndìsìyì méngì babatíza kíe zì 'yì e ní ne?”

26 Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Mándìsì méngì 'bi amá lá dujú babatíza bi kí iní ní. 'Yì ni bo dongarése, tí lá ówosé esé wo wá. 27 Née mongú 'yì bi kóo máúku ledre a kídí, ni ógu gì do kacíma ní. Máútúásá gbawá ndìsì méngì moko zía do bilámá mìsì'diné káa zì bi ili ní.”

28 Ledre máa née méngì kóo roné simi gara Beteníya sága mongú ngburu bi Yeredéne kí'dí bi kóo Yiwáni ndìsì bábátízì 'yì e ní.

Yésu Owú Kábìrìkì 'bi Lomo

29 Nda káa zì kílondó a née, zì Yiwáni lúrúndíkì Yésu ni go ndìsì ógu mì'dí zíye. Zì Yiwáni ma'dáa ìnyìné úku ledre zì 'yì ga bi cigíne ore ní kídí, “Lúrúsé aka o'do bi ni ndìsì ógu gì 'dáa ba, née Owú Kábìrìkì† bi Lomo kasaogu wo zía ógu 'dí'bióyó lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e ní.” 30 Née 'yì bi máúku ledre a zíse kídí ni

* **1:24** 1:24 Farusáyo: Née ngíti géyì Yúda ga bi ngará ndití'dofuní do lorù bi Músa eké ní wá ní. Ngunḡuní kídí lomo ro 'yìma'dí e ni bo, maláyika e niyí bo, 'yì e ndìsìní kpá úru gì simi umbu. Ólo Moko 'bi 'yìmikása e 23:6-8. † **1:29** 1:29 Owú kábìrìkì: Lomo uku ledre zì Músa kídí idí úku ledre zì 'yì e idíní 'dáná Owú kábìrìkì zì Lomo gì ro do ótoómo lúyú ledre eyé e. Née sì ledre bi ndìsìní ndólo Yésu Owú kábìrìkì gì zía ni úyu zía 'dí'bióyó lúyú ledre ezé e.

ógụ ụ́ ị do kacíma, roko'bu ledre ené romo do 'bi amá go kíngaya ụ́ ị zía nì ụ́ ị ené kóo kú go bo 'desì ní. ³¹ Máówoyéme amá aka kóo wo 'dá'dá kpá wá, nda té simi bi mándịsị bábátịzị sée ní. Ábuwá Lomo yeme ledre née kenée zíma ụ́ ị ro zíma ndịsímá bábátịzị sée Isiréle e kí iní ụ́ ị ro 'dódoyéme wo zise.

³² Yiwáni uku kóo ledre ụ́ ị roa kídí, “Simi bi kóo mándịsị bábátịzị wo zí 'Dówụ Lomo‡ ógụné ụ́ ị komo ere doa káa zí kírìkó'do ní. ³³ Nda té zí Lomo bi kasa máa ndịsị méngị babatiza zí 'yị e ní úku ledre a kídí, “Yị bi lúru 'Dówụ Lomo ógụ doa káa zí kírìkó'do née ní, née wo bi nì bábátịzị 'yị e kí roko'bu 'bi 'Dówụ Lomo ní.’ ³⁴ Máúku zise ma'díí, o'do née máówoyéme nda wo go, nì mbigí Owụ 'bi Lomo.”

Mizefi 'yị ga bi lodúní kací Yésu ní

³⁵ Ụ́ ị do kací ledre née, nda simi ngíti sílí kpí, Yiwáni niyí go ndịsị tóro kí 'yị lódụ kacíne e gbre. ³⁶ Zía lúru ndíki Yésu kí ndéré 'dēcì bi gbála. Zía ìnyìné úku ledre zí 'yị lódụ kacíne ga gére née kídí, “Lúrúsé aka o'do bi 'dáa, née Owụ Kábìrìkì bi Lomo kasaogụ ụ́ ị ro úyuné do bi kací 'yìma'dí e ní.”

³⁷ Simi bi 'yị lódụ kací Yiwáni uwúní ledre bi Yiwáni uku zíye kenée ní, zíye ìnyiyé gbrenghára ndéréye lódụ kací Yésu.

‡ **1:32** 1:32 'Dówụ Lomo: 'Dówụ Lomo nì 'Dówụ bi simi Lomo ní. Bụ́kụ 'bi Yiwáni uku zise kídí Lomo nì 'Bu, Yésu bi Owụ 'bi ené ní nì kpá Lomo zí 'Dówụ Lomo nì 'bi ené 'Dówụ simi Lomo ní.

³⁸ Zí Yésu lúrúndíki yée do kacíne. Zía ndú'yú yée kídí, “Ílisé 'di?”

Zí ya'dá ga gére née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “'Yì 'dódo ledre ndìsì ndìsì 'da?”

³⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ógusé mu ndéré ówo bi ndìsímá.”

Zíye ndéréóguyé do bi bi Yésu ndìsì doa ní. Zíye ndìsìónzó ngítí kadra née teké zí Yésu íri, gí zía ndikíní kóo née nda go kí kadra tagá éyì 'bì sɛndí kadra eso.

⁴⁰ Ngúru 'yì gí dongará ya'dá ga bi gbre uwúní ledre bi Yiwáni uku zíye, zíye ìnyiyé ndéréye lódú kací Yésu ní, ni Andiríya, lúndu Simúna Pétero. ⁴¹ Simì bi nda'baoguní gí zí Yésu girí ní, geré zí Andiríya ndéréókpóne úku ledre zí lúnduné Simúna Pétero kídí, “Ndikizé Masiya go.” Ledre gí simì ndóló bi Masiya née kídí Kírésìto, née wo bi Lomo kasaogu wo káa do 'yì yómo 'yì e ní.

⁴² Zí Andiríya 'dìyìóto lúnduné Simúna Pétero zí Yésu íri.

Zí Yésu lúru Simúna cii, zía úku ledre zí Simúna kídí, “Máówo yìì bú, áyì wotì Yiwáni. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, mìkándá ìrìyì ni go Pétero.” Ini ledre gí simì a kídí, “Tutú.”

⁴³ Nda simì ngítí sílí, gí do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu ìnyiné ndéréne simì kángá bi Galiláya ní. Zíye ndíkíye íri kí ngítí o'do kí ìrìné Phìlipo. Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Máílì zíyì ídíyì 'yì lódú kacíma Phìlipo.”

⁴⁴ Phìlipo ma'dáa ni kpá gí simì Beteseyída, gara bi Andiríya kí lúnduné Pétero niyì gí simì

ní. ⁴⁵ Zí Phílipo ndéréne ndíki ngíti ezené kí ìrìné Nataníyele zía úku ledre zía kídí, “Nataníyele, o'do bi kí ìrìné Yésu, wotí Yoséfa bi simi Nazeréta bi kóo Músa kí ngíti géyì nẹ̀bì e ekéní ledre a simi búkù 'bi lorù ní, ndikizé wo go.”

⁴⁶ Zí Nataníyele úkulúgu ledre zí Phílipo kídí, “Óo, éyì 'be kpá Nazeréta zí bilámá ledre méngì roné simi a?”

Phílipo ya zía ní, “Ndá ítí kangú wá, nderézé mu kéyì, zíyì lúru wo za cú kí komoyì.”

⁴⁷ Simi bi Nataníyele ogù go gbóo ro Yésu ní, zí Yésu úku ledre gí roa kídí, “O'do ba ni mbigí Isiréle, bisinyí sómù ledre ndaá do mimbé'de a wá.”

⁴⁸ Zí Nataníyele úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongù 'yì, ówo máa 'da, bi zíyì úku ledre gí romá kenée ní.”

Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Málúru yì go simi bi gáa áyí ndìsì 'dówúroyì sì kágá íri, 'dá'dá Phílipo ndólo aka yì wá ní.”

⁴⁹ Gí zí ledre bi Yésu uku kenée ní, geré zí Nataníyele úku ledre fúó zí Yésu kídí, “'Yì 'dódo ledre áyì mbigí Owù 'bi Lomo ma'díi, Ngére do kúfúze Isiréle za mbá.”

⁵⁰ Yésu ya zía ní, ngúnngu ledremá née lá gí zí ledre bi máúku máyá málúrúndíki yì kí 'dówúroyì sì kágá ní? Togù kenée yá, áyì lúru tú'dù mingburoko ledre e gí zí wo née. ⁵¹ Zí Yésu kpá fú úku yata ledre zí Nataníyele kídí, “Ásé karanée lúru ere likpíní go fúó káa zí mbotu ní. Maa Owù 'bi 'Yìma'dí zíma ídíma dongará ere kí do sogo kánzá káa zí 'bé'bé ní zí maláyika e ndìsì

ékíóguyé gí doa bi kpá kí ékílúgu royé 'dága komo ere.”

2

Yésu oyólo'bó iní káa do le'yì kóró simi Kána

¹ Sílí gbre gí do kací a bi Yésu ndolo Phílipo e kí Nataníyele káa do 'yì lódú kacíne e ní, zí ngíti 'yì méngì ayímbi 'bi ófú ro'yì 'be 'bi ené simi Kána, ngíti owú gara simi Galiláya. Maríya mbágá Yésu ni kóo kpá simi ayímbi máa née íri.

² Ndoloní kóo kpá Yésu kí 'yì lódú kacíne e simi ayímbi máa née íri. ³ 'Yì e niyí ídí kíe ní, le'yì kóró ukú go. Zí Maríya ñnyiné úku ledre zí Yésu kídí, “Bi áyí lúru a ba ní le'yì ukú yì ené go, éyì bi zí 'yì éwé a ní ndaá lolu wá.”

⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zí mbágáne kídí, “Mamá, ba ndaá aka sındí kadra bi zíma 'dódo roko'bumá simi a zí 'yì e ní wá.”

⁵ Nda gí ore, zí Maríya ma'dáa ñnyiné úku ledre zí 'yì 'bi moko ga bi ore ní kídí, “Togú uku ledre go zise yá, ídísé méngì 'duo wo.”

⁶ Míngburoko ndoko iní niyí kóo kírí née ñnyì doa kéré (6) ndìşiní ñngi'dúcu yée kí iní gí ro do ndìşì méngì moko e kpá kí lúgu éyì e kíe kací ondú 'bi Yúda e. Pheré* máa ga gére née kacíye kékíé'do mbá bikéříye ndìşì 'dí'bi kúkú e cì kéré a (20) togú wá, cì kéré a doa sokó (30).

⁷ Zí Yésu ñnyiné úku ledre zí 'yì 'bi moko ga gére née kídí, “Ndíří'dúcusé aka ndoko iní ga gére née mu kí iní.” Zí 'yì 'bi moko ga gére née

* **2:6** 2:6 Pheré máa ga gére née niyí gí simi tutú.

tí méngì a kenée, zíye íngi 'dúcu pheṛé ga gére née 'bé.

⁸ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Íngísé iní máa ga gére née mu ndéré kíe zí 'yì bì ndìṣì lúru bì kací 'yì e ní.” Zí 'yì 'bì moko ga gére née méngì a tí kenée.

⁹ Zí 'yì lúru bì kací 'yì e 'dí'bi iní née éwéúzu a. Simi bì ewéuzu ní, oyólo'bó yì ené roné go le'yì kóró, inyiro mo nda kpá go do le'yì bì ewení 'dá'dá ore ní mbá. Owo bì bì oguní kí bikinyi le'yì née gí doa ní wá, 'yì 'bì moko ga bì oguní kíe ní owoní dujú ye. Geré zí 'yì lúru bì kací 'yì e née ìnyìné ndólo m̀ngì ayímbi, ¹⁰ do úku ledre zía kídí, “Méngísé bì káa ledre 'dì? Ásé aka gáa í'bíogú m̀bigí le'yì zí 'yì e 'dá'dá kí, káa zí bì legbe ndìṣizé méngì a ní abú ásé nda í'bíogú iní a gí 'dá'ba yá ndaá káa do ledre wá, née 'yì e lerení go.”

¹¹ Née mizefi mongú ledre bì Yésu mengi wo bì gbékpí 'yì utúasá méngì a wá, oyólo'bó iní káa do le'yì simi Kána owú gara simi bì Galiláya ní. Simi s̀ndì kadra máa bì kóo née ní, zí t̀'jú 'yì e ówo a mbá kídí ni kí roko'bu ledre e zíne. Gí zí k̀yì née, zí 'yì lódú kacíga nda ng̀ngungu ledre a za kíngaya.

¹² Simi bì ayímbi utú nda go ní, zí Yésu ìnyiyé kí mbágáne kí lúnduné e nda kpá kí 'yì lódú kacíne e ndéré ndìṣiyé simi ngíti owú gara kí ìríné Kapáranawúma kí owú s̀lìlì cúku'dée.

*Yésu ogóbayi 'yì e
(Matáyo 21:12-13, M̀ríko 11:15-17, Lúka 19:45-46)*

13 Simi bi ngítí sîlî 'bi Ayímbi 'bi Yúda e bi ndîşinî ndóló a Umbuokpó† idíaká go lá cúku'dée gi ro zía tónóne ní, zí Yésu ìnyìné kí 'yì lódú kacíne e ndéréye simi Yerusaléma. 14 Simi bi oguní íri ní, geré zíye ndéréókpóye do ligá mongú 'Dìcì 'bi Lomo.‡ Niyí ógu íri ní, ngítí géyì 'yì e niyí go ndîşì úgúóyó ìtì e, kábìrìkì e kpá kí amámu e zí lafúye gi ro do ndîşì 'dáná éyì káe zí Lomo. Ngítí géyì 'yì oguní 'bi eyé kí késì e ndîşì kí óyóló'bó yée. 15 Zí ledre bi 'yì ga gére ndîşinî méngì a néesíníne ro Yésu, zía 'dí'bi sí'dí bi kí mirásáne ní ndîşiné ócò bayi 'yì ga gére nées kpá kí bangá eyé ga gére nées káe do ligá 'Dìcì 'bi Lomo. Zía sîkpì tarabíza ga bi 'yì óyóló'bó késì e ndîşinî óyóló'bó késì eyé e doyé ní do ìtrìónzó yée kpùkpùkpù bi, zí késì eyé ga gére nées báiyé faa bi. 16 Zía ndéréne úku ledre zí yée ga bi ndîşinî úgúóyó amámu e ní kídí, “Dí'bióyósé yì esé ga gére nées gi ore mu káa zí bi mááyí úku a ba. Ndásé óyóló'bó 'Dìcì bi 'yì e ndîşinî ógu ìni ìni simi a zí Babá ní káa do sùu wá.”

17 Simi bi 'yì lódú kací Yésu lurúní ledre ga bi Yésu méngì yée gi ro 'Dìcì 'bi Lomo kenée ní, geré zíye sómúndíki ledre bi kóo ngére Dawídí

† **2:13** 2:13 Ayímbi Umbuokpó: Ni sîndì kadra bi Yúda e ndîşinî sómúndíki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróní sáma owú kábìrìkì ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'dí'biogu yée gi simi Ízibiti gi simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúógu 12:1-20. ‡ **2:14** 2:14 'Dìcì 'bi Lomo: 'Dìcì máa wo nées ni ñuú kè'do simi Yerusaléma. 'Yì 'dáná éyì e ndîşinî lengbe 'dáná éyì simia gi zía Lomo ni ore, gi ro zía ótóomo lúyú ledre 'bi 'yì e.

uku wo do éké a simi miéké kúrú Lomo kídí, “Lomo, 'bú 'dìcì eyì ofu domá go.”

¹⁸ Zí ledre bi Yésu mengi gi ro 'Dìcì 'bi Lomo née sinyíne ro mingburoko 'yi ga bi 'bi Yúda e ní. Zíye óguyé útúye do Yésu kí ledre kídí, “Éyì bi méngì kényì gi zía kenée ní 'di? Togú kenée yá, méngìógú aka ngíti mongú ledre cakaba, wo bi kí roko'buné ní gi ro zíze ówo a kídí ma'díi Lomo kasaogu yíi ne.”

¹⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Togú ílisé ówo roko'bumá, ndúruse aka mongú 'Dìcì 'bi Lomo née mbá bi, mááyí úbúlúgu a dujú simi sílì ota.”

²⁰ Zí Yúda ga gére née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Úu, úku née ledre? 'Dìcì 'bi Lomo bi simibi nderé do 'yi e kí úbù a 'dényé cì gbre doa ìnyì doa kéré (46) ní, yá togú nduruní yá née ni úbúlúgu a dujú simi sílì ota (3)?” ²¹ Yésu uku ené née ledre 'Dìcì 'bi Lomo wá, uku yi ené née ledrené. ²² Simi bi úrú gi simi umbu ní, geré zí 'yi lódú kacíga sómúndíki ledre bi kóo uku ní. Gi zí kényì née, zí 'yi lódú kacíga ngúngu ledre ga bi miékéye simi miéké kúrú Lomo kpá kí ngíti géyì ledre ga bi Yésu ma'dáa uku yée ní.

²³ Simi bi kóo Yésu niyí simi Yerusaléma ní, simi Ayímbi 'bi Umbuokpó, zí Yésu ma'dáa kóo ndísiné méngì tǔ'dú mingburoko ledre e íri. Gi zí kényì née, zí tǔ'dú 'yi e ngúngu ledre a ma'díi. ²⁴ Tí lá Yésu ma'dáa ili ené kóo méngì kényì kací misómú ledre 'bi 'yi e wá gi zía owo bú

mimbé'deyé ndaá bilámáne wá. ²⁵ Yésu ma'dáa ili ené zí 'yìma'dí úku ledre 'yìma'dí zíne wá gí zía owo yí ené bisinyí misómú ledre 'bì 'yìma'dí e mbá bú.

3

Yésu 'dodo ledre 'bì Lomo zí Nìkodìmo

¹ Ngíti o'do ni kóo bo ịrĩa Nìkodìmo, ni ngúru 'yì gí dongará 'yì ga bì ndịsiní ndólo yée Farusáyo e ní,* ni kpá ngúru mongú 'yì 'bì Yúda e. ² Simi ngiti sílí, zía lóloné kí ndụlụ ndéréne úku ledre zí Yésu kídí, “Yì 'dódo ledre, zée Isiréle e za mbá owozé go bú kídí Lomo kasaogu yí ené yì ne ógu 'dódo ledre ené. Owozé gí zía éyí ga bì ndịsị méngi yée ní, gbékpí 'yì utúasá ené méngi yée wá 'búó togú 'yì bì Lomo i'bí roko'bụ ledre máa née go zía ní.”

³ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Máúku zíyì ma'dí, togú 'yì ili gí ro zíne óguné 'be 'bì Lomo yá, idíní ndíkíogu wo mikándané kí.”

⁴ Nìkodìmo ya zí Yésu ní, “Ledre máa née ni méngi roné kenée née láráa káa be 'di? Bì mááyí nda kpá go mongúma káa zí ba, mááyí ólúlúgu romá simi mbágáma do ndíkíogu máa kpá mikándané née lárá a káa be 'di?”

⁵ Yésu ya, “Máúku zíyì ma'dí Nìkodìmo, togú ndikioguní 'yì mikándané kí 'Dówú Lomo kpá kí iní wá yá, utúasá ógu 'be 'bì Lomo wá. ⁶ 'Yì máa

* **3:1** 3:1 Farusáyo: Née ngiti géyí Yúda ga bì ngára nditi'dofuní do lorụ bì Músa eké ní wá ní. Ngununí ledre 'dówú Lomo, kí ledre maláyika e kpá kí ledre miúrú 'yì e gí simi umbu.

wo bi ndikiogu wo lá mindikiógu do sogo kángá ba ní, miméngi ledre ené ni dujú 'bi 'yima'dí e. 'Yi máa wo bi 'Dówú Lomo ndikiogu wo go mikándané ní, ni go mbigí 'yi bi 'bi Lomo ní. ⁷ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zía kídí, 'Nìkodìmo, ndá ónzó komoyí gí zí ledre bi máúku máyá 'Dówú Lomo idí ndikiógu 'yima'dí e mikándané ní wá.' ⁸ 'Yi bi ndikioguní wo go mikándané ní, miméngi ledre ené gbékpí 'yi e utúasání eyé ówo a wá gí zía 'Dówú Lomo ndìsì úkuí'bí yée zía ne. Cé káa zí síli bi 'yi e uwúní lá gboru a lurúní roa wá ní."

⁹ Nìkodìmo ya zí Yésu ní, "Ledre máa née ni nda kú méngi roné née kenée lára a káa be 'di?"

¹⁰ Yésu ya zí Nìkodìmo ní, "Bi áyí ba tí mongú 'yi, ndìsì 'dódo ledre zí lafúyí e Isiréle yíj ní, sara ówo ini ledre gí simi ledre née wá gí zí 'di?"

¹¹ Máúku zíyí ma'díi Nìkodìmo, ledre ga bi za mbá ndìsìzé úku yée zise Yúda e ní, niyí za mbá ma'díi ledre e gí zía lurúzé ledre máa ga gére née go za cú kí komozé. Tí lá ílisé esé ngúngu yée wá. ¹² Lúru aka Nìkodìmo, mándìsì úku ledre zise ótoásá a kí éyí ga bi do sogo kángá ona ní, útúasásé esé ówoyème ini ledre gí simi a wá. Sara togú máúku zise lá dujú ledre ga bi 'bi Lomo komo ere ní, ásé ngúngu a, 'i, ngúnigusé esé e wá. ¹³ 'Yi bi ogu go gí komo ere zía ówoyème ledre ga bi iri ní ndaá, tí lá dujú máa bi Owú 'bi 'Yima'dí ní. ¹⁴ Máa Owú 'bi 'Yima'dí, máúku zise, káa zí bi kóo Músa yeme lili kámá zía phéphéngéři a ro kágá sikipi a kíe 'dága ní, niyí karanée phéphéngéři máa ro kágá do sikipi máa kpá kenée, ¹⁵ gí ro 'yi bi ngúngu ledremá go ní

zía ídíne kí trìdrì bì za fí ní.

¹⁶ “Gì zía 'yìma'dí e do sogo kàngá za mbá Lomo oto 'búye go kíngaya, zía ìnyìné kásaógu bìkérì Owù 'bì ené ógu úyuné gì royé. Yaá 'yì bì ñgunḡu ledre a go ní uyu wá, nì ídí trìdrìné za fí.

¹⁷ Lomo kasaógu ené bìkérì Owù 'bì ené née gì ro zía óguné 'decì ngbanga 'yìma'dí e wá. Kasaógu wo gì ro zía óguné yómo 'yìma'dí e. ¹⁸ 'Yì bì ñgunḡu ledre bìkérì Owù 'bì Lomo née go ní,

Lomo 'decì ené ngbanga roa bisinyíne wá. 'Yì máa wo bì ñgunḡu ledre Owù 'bì Lomo née wá ní, Lomo 'decì ngbanga roa go 'desì. ¹⁹ Lomo kasaógu owù 'bì ené kí bilámá 'dódo ledre, zì bilámá 'dódo ledre máa née ídíne zì 'yìma'dí e káa zì bimiónḡó ní. 'Yìma'dí e asiní nda yì eyé gì ro bimiónḡó née miási gì zía miméngì ledre eyé nì yì ené mbá bisinyíne. ²⁰ Bisinyí ledre nì yì ené káa zì mituluru ní. 'Yì ga bì ndìsìnì méngì bisinyí ledre ní sogónì yì eyé bimiónḡó misógó káa bì bimiónḡó nì 'dódoógu bisinyí ledre eyé ke.

²¹ 'Yì máa wo bì ndìsì méngì yì ené dùú bilámá ledre ní, nì yì ené simì bimiónḡó. 'Yì e ñiyì ñnyì mbá ówo bilámá miméngì ledre ené zíye ndìsìyè úku a kídí, ma'díí, 'yì ba ndìsì méngì ledre bì Lomo ili ní.”

Yiwáni 'yì Bábátìzì 'yì e uku ledre Yésu

²² Gì do kacì ledre máa wo née ní, zì Yésu ñnyiyé kí 'yì lódú kacíne e gì simì Yerusaléma ndéréye simì kàngá bì Yudáya ní. Zíye ndìsìyè 'dódo ledre 'bì Lomo zì 'yì e. 'Yì máa yée ga bì ñgunḡunì go ní, zía ndìsìné kí bábátìzì yée.

²³ Simì sìnḡí kadra máa bì kóo née ní, Yiwáni

ni kóo ore simi ngíti owú bi kí iriné Ayinóno gbóo kí ngíti owú bi kí iriné Salíma ndìṣì bábátìzì 'yì e. Gì zía mongú iní ni kóo bo ore utúasá go gì ro bábátìzì tú'dú 'yì e simi a. ²⁴ Ledre máa nées ndìṣì kóo méngì roné nées simi bi kóo ngárá ngére Eróde Andipá onzó aka kóo Yiwáni ma'dáa simi sígìni wá ní.

²⁵ Zí ngíti o'do gì dongará Yúda e óguné zíye ndìṣiyé ítí kangú dongaráye kí 'yì ga bi 'yì lódú kací Yiwáni ní gì ro ledre 'bi ídí 'yì drá do komo Lomo. ²⁶ Simi bi 'yì lódú kací Yiwáni uwúní ledre bi o'do nées uku zíye kenées ní, zíye ìnyiyé ndéréye ndú'yú Yiwáni kídí, "'Yì 'dódo ledre, o'do bi kóo Yésu ndìṣizé kéye sága Yeredéne 'dáa, bi zíyì úku yéme ledre gì roa ní, uwúze yaá ni nda yì ené íri go kpá ndìṣì bábátìzì 'yì e, tú'dú 'yì e niyí nda yì eyé go ndìṣì ndéré zía íri gì ro babatiza."

²⁷ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zì 'yì lódú kacíne ga gére nées kídí, "f'i, bi ndaá síní rosé wá. O'do nées méngì ené ledre nées lá kí roné wá, Lomo i'bí roko'bu ledre nées ne zía. ²⁸ Máuku kóo ledre zise go fúó kídí, 'Mándá 'bi amá Kírésito wá. Mándìṣì lá yémeómo 'yì e nzíyiyé zì 'yì yómo 'yì e ma'dáa.' ²⁹ Máuku zise, máa Yiwáni, mááyí 'bi amá lá misanda. Káa zì bi ówosé bú togú 'yì ili ófú kára yá, ni kása misanda 'dá'dá gì ro yéme m̀isi'di ledre kára máa nées ní. Misanda nées ni ídí kí mongú rokinyi kí lúru o'do 'bi kára nées 'be 'bi towúga íri simi s̀indí kadra 'bi í'bí lafa. Máa Yiwáni, mááyí go kí mongú rokinyi gì zía 'yì bi mándìṣì yémeómo 'yì e zía ní ogú go." ³⁰ Utúasá

miútúásá zí ledre Yésu ídíne ne owóowó, ndáá zí ledremá ídíne ne owóowó zí 'yìma'dí e wá.

³¹ Gí zía bì Yésu ogù 'bì ené cù gí komo ere, Lomo kasa wo ne ní, nì ndìsì 'dódo zí 'yì e mbigí ledre bì gí zí Lomo ní. Maa Yiwáni, mááyí 'bì amá 'yìma'dí, 'bì amá mì'dódo ledre nì ndéré 'dìyì roné kací míméngì ledre 'bì 'yìma'dí e. Dúú wo bì Lomo kasaogù wo gí komo ere ní, roko'bua romo ne. ³² Nì ndìsì 'dódo 'bì ené zí 'yìma'dí e za cù ledre bì lurú kí komoné, zía úwú a kpá za cù kí mbílíne gí tara Lomo ní. Ledre ga bì ndìsì 'dódo yée née mbá, tú'dù 'yìma'dí e iliní eyé ngúngu a wá. ³³ Togú 'yì ngúngu ledre ga bì Yésu ndìsì 'dódo yée née go yá, 'yì máa née ngúngu kpá go kídí Lomo kasaogù wo ne. ³⁴ Ndìsì 'dódo mbigí ledre ga gére née kenée gí zía Lomo kasaogù wo ne. Lomo ma'dáa i'bì roko'bù 'bì 'Dówúne go zía.

³⁵ Lomo ootomo ledre ené e za mbá zí Owú 'bì ené máa née gí zía oto 'bú Owú ma'dáa go kíngaya. ³⁶ 'Yì máa wo bì ngúngu ledre Owú máa née go ní, uyu wá nì ídí kí trídri bì za fí ní. 'Yì máa wo bì nì ási miási ngúngu ledre Owú máa née wá ní, utúasá ndíki trídri bì za fí ní gí zí Lomo wá. Lomo 'decì ngbanga go roa 'desì.

4

Yésu uku ledre e zí nyí 'yì 'bì Samáriya

¹ Zí Farusáyo e úwú ledre kídí, 'yì lódú kací Yésu ndìsìní nda go ógù eyé zí Yésu gí ro babatíza rómo do 'bì Yiwáni. ² Abú tú'dù 'yì e ndìsìní ndéré zí Yésu gí ro babatíza yá ní, i'bì ené

babatíza zíye ne wá. 'Yì lódú kacíga ndìşiní yì eyé í'bí babatíza ye. ³ Simi bì Yésu owo kídí Farusáyo owoní go ya tú'dú 'yì e ndìşiní nda go ndéré zíne ní, zía ìnyì ené gí simi káńgá bì Yúdáya ní gí ore ndá'balúgu roné simi káńgá bì Galiláya ní.

⁴ Simi mindá'ba a simi Galiláya, nderé kpurú gí simi káńgá bì Samáriya ní. ⁵ Simi bì nderéogu simi Samáriya ní, zía ndéréókpóne simi ngíti owú gara 'bì Samáriya bì kí ìrìné Sakára gbóo kí bì kóo Yakóbo ndìşì ndìşì doa, zía ótoómo a zí owú 'bì ené Yoséfa ní. ⁶ 'Dawú bì kóo Yakóbo iciomo ní ni kóo kpá bo ore. Simi bì Yésu oguní do 'dawú née ore ní, zía 'dówúroné do 'dawú máa née kírí née gí zí kúrú 'bì ngbángbá ndéré. Née kóo kí yana kadra simi şindí kadra sokó doa gbre.

⁷ Ndìşì aka kpá lá ca, geré zí ngíti kára nyì 'yì 'bì Samáriya óguné ìngi iní ené. Zí Yésu úku ledre zí kára máa née kídí, “Áko, sáká aka máa kí iní miéwé” ⁸ Simi şindí kadra máa bì kóo née ní, 'yì lódú kacíga nderení go mbá úgú éyì miánu zíye simi owú gara bì ore née.

⁹ Zí nyì 'yì 'bì Samáriya née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Úku née kenée ledre 'di, tí bì ówo bú ngárá zée Samáriya e ilizé rozé kí Yúda e wá ní, zíyì úku ledre yá máídí í'bí iní zíyì éwé a?”

¹⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Ídí ówo sáká éyì 'bì Lomo bì zíyì ní bo, zíyì ówo 'yì bì ombo iní gí zíyì ba bo, káa bì ómbo iní miéwé go gí do bì zía í'bí a zíyì, wo bì ni óto yìi zíyì ídíyì trídriyì za fí ní.”

¹¹ Zí kára née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, bi 'dawú ba olú yì ené miólú kíngaya, ngára ká'dá 'bi lála iní gí simi gu 'dawú gírì ndaá kpá zíyì wá ní, áyí ndíki iní bi zía óto 'yì trìdrì za fí ní gí 'da? ¹² Rómo do bulúnduzé Yakóbo bi kóo iciomo mongú 'dawú ba, zía úyuómo a zíze ndìsìzé éwé a kí bangákulú ezé e ní kí 'dì?”

¹³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Yì bi ndìsì éwé dujú iní 'dawú ba ní, kodró ni kpá fú ndìsì méngì wo. ¹⁴ Togú 'yì ewé iní bi máí'bí máa zía ní, kodró méngì andá lolu wo wá, gí zía iní máa née ni ndìsì kúkuógu simi a káa zí 'dawú ní, zía í'bí trìdrì bi za fí ní zí 'yì ma'dáa.”

¹⁵ Geré zí kára née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, togú ngíti iní ni bo kpí zíyì gí zí wo ba ní, ídì mu í'bí a zíma káa bi kodró ni kpá fú ndìsì méngì máa zíma ndìsì ógumá ona ke.”

¹⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Bilámáne, ndéré mu kací o'do bi eyì zise ógusé kéne.”

¹⁷ Kára née ya zía ní, “Mongú 'yì, o'do 'bi amá ndaá 'bi enée wá.”

Yésu ya zía ní, “Ni ma'díi, zíyì úku ledre yá o'do 'bi eyì ndaá, ¹⁸ gí zía 'dí'bi kóo ya'dá e go 'dá'dá ìnyì (5), o'do máa wo bi cakaba áyí zía née ndaá 'bi ené o'do 'bi eyì wá. Éyì bi úku née ni ma'díi.”

¹⁹ Zí kára née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, máówo go kídí áyí nébì.” ²⁰ Ngíti éyì kîé'do, zée Samáriya e, bulúnduzé e 'dodoomoní kóo zíze kídí, idízé ndìsì ini ini zí Lomo dujú do mongú landa ezé bi Gírìzìmì ní ona. Sée Yúda e,

úkusé 'bi esé kídí odu bilámá bi 'bi ini zí Lomo ni dujú simi Yerusaléma.

²¹ Yésu ya zía ní, “Ídí úwú ledre ba bilámáne. Sındí kadra ni go gbóo zí Babá ndìşiné úwú ini 'bi 'yi e zaá do bi e mbá. Ndaá lolu bi yaá ni ndìşì úwú ini 'bi 'yi e dujú do landa Girizimí, togú mbú dujú simi Yerusaléma ní wá. ²² Sée Samáriya, ndìşisè íni ini zí Lomo do bisinyí misi'di. Zée Yúda e, ndìşizé íni ini zí Lomo ma'dáa do bilámá misi'diné gi zía owoyemezé wo bú, kasaogu 'yi yómo 'yi e gi simi kufúze. ²³ Máuku zíyi ma'díi, sındí kadra ogu go zí 'yi e ndìşiyé íni ini zí Babá simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo do bilámá misi'diné. Née ledre bi Lomo ili mbigí 'yi ené e idíní ndìşì méngi a ní. ²⁴ Lomo ni kpá ne 'Dówú. Gi zí keyi née, ili mbigí 'yi ené e, idíní ndìşì íni ini zía kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo do bilámá misi'diné.”

²⁵ Zí kára née úkulúgu ledre kídí, “Ma'díi, máowo go kídí Masíya ni ógu. Ni ne wo bi ndìşiní kpá ndólo wo Kírésito ní. Ni ógu 'dódoyéme ledre gi ro ledre ga gére née zíze.”

²⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Kírésito bi ndìşì úku ledre a née ni go tí máa bi mááyí ndìşì ódro zíyi ba.”

²⁷ Geré zí 'yi lódú kací Yésu ga bi gáa nderení úgú éyi miánu ní ndá'baógu ndíki wo ni go ndìşì úku ledre zí kára née. Zí tarayé ìdríne mbá miđrì. 'Yi bi zía líkpí tarané gi dongaraye úku ledre zía kídí, “Uku zí kára née ledre 'di ní ndaá.”

28 Zí kára née ótoómo ndoko iní ené cìkì do 'dawú ore zía ndá'balúgu roné 'be kí'dí bì gáa ogù ní. Zía úku ledre ga bì gáa Yésù uku yée zía do 'dawú íri ní mbá zí 'yì ga bì zíne 'be ní kpá kí tú'dù ngíti géyì 'yì e kídí, 29 “Máogù ndíki ngíti o'do do 'dawú 'dáa, zía úku ledre ga bì gí do bimá ní za mbá zíma, máówo wá togù née ndaá Kírésìto wá yá? Ógùsé aka ndéré lúru wo.” 30 Zí tú'dù 'yì e ìnyiyé ndéréye lúru Yésù do 'dawú íri.

31 Gí do kací kára née bì nderé go 'be ní, zí 'yì lódù kacíga 'dí'biógù éyì miánu bì gáa nderení úgú a ní zí Yésù zíye úku ledre zía kídí, “'Yì 'dódo ledre, utúasá miútúasá zíyì aka ánu éyì.”

32 Zí Yésù ukulugu ledre zíye kídí, “'f'ì, éyì miánu amá ni yì ené bo, ówosé esé ledre gí roa wá.”

33 Zí 'yì lódù kacíga ga gére née ndìsì ódroyé dengbìye kídí, “'f, née kenée lará ledre 'di. Ngíti 'yì ogù kí éyì miánu ne zía téé?”

34 Zí Yésù ukulugu ledre zíye kídí, “Éyì miánu amá ni moko bì Babá kasaogù máa gí ro ndìsì méngì a ní, gí ro zíma méngìónzó a.” 35 Yésù ni lúru bì ní, tú'dù 'yì e niyí go ndìsì ógù ruu, zía úku muruwayi gí ro 'yì ga bì ndìsìní ógù née zí 'yìmikása ené e kídí, “Káa zí bì owozé mbá bú ootomo go éfé eso gí do bì do óngò kére ní, lúrusé aka bì do mìsì'di 'dáa. Tú'dù 'yì ga bì niyí ógù née niyí go káa zí kére bì sìnđì kadra 'bì óngò a utúasá go ní. 36 Babá kasa máa ógù óyù ledre ené zí 'yìma'dí e za mbá cé káa zí 'yì ndìsì óyù kífú gí ro ó'do a ní. Sée 'yìmikása amá e, ásé 'yì sáká máa kí

moko ma'dáa gí ro zí 'yìma'dí e ndíki trìdri bì za fí ní. Idízé mu úku ledre 'bì babá kése zí 'yì ené e. Babá ma'dáa nì ídí kíze kí rokinyi, zía í'bí tákpásìlì zíze. ³⁷ Muruwayi bì kídí, “Yì ó'do kére nì kpí, zí 'yì óngò a nda ídí 'bì ené kpá kpí ní,” nì ma'díi. ³⁸ Mákása sée lá ndéré óngò nziyi kére gí yáká kí'dí bì ngára ó'dosé esé yáká máa née se kí bisuwu komosé trij wá ní. Ídísé ánu 'bì esé lá nziyi éyì miánu.”

Tú'dú 'yì 'bì Samáriya ngunḡuní ledre Yésu

³⁹ Simi bì nyì 'yì 'bì Samáriya uku ledre zí tú'dú 'yì e kídí, “Ledre ga bì kóo za mbá máméngì yée ní, wo bì kíé'do káa yaá o'do née owo wá ní ndaá.” Gí zí ledre bì kára née uku kenée ní, zí tú'dú 'yì ga bì 'bì gara Samáriya née nḡunḡu ledre Yésu. ⁴⁰ Zí 'yì ga bì 'bì gara Samáriya née óguyé gí zí Yésu ndú'yú wo kídí, ídí aka ndìsì zíye ore cúku'dée. Zí Yésu kóo tí ndìsíné zíye ore kí sìlì gbre. ⁴¹ Gí zí sìlì bì Yésu mengì zíye ore 'dényé gbre kí 'dódo ledre zíye ní, zí tú'dúye nḡunḡu ledre 'bì Lomo gí zí mì'dódo ledre ené.

⁴² Zí 'yì ga gére née úku ledre zí kára bì uku ledre Yésu zíye ní kídí, “Ma'díi, o'do née Lomo kasaogu wo ne káa do 'Yì yómo 'yì e. Uwúze ledre ga bì uku yée ní go za cú kí mbílize gí tara a, ndaá lolu òḡu ledre bì úku zíze gí roa ní wá. Gí zí keyì née nḡunḡuzé ledre a go.”

Yésu yomo owú

(Matáyo 8:5-13, Lúka 7:1-10)

⁴³ Gí do kací sìlì gbre bì Yésu mengínì simi kánḡá bì Samáriya ore ní, zíye ìnyiyé kí

'yìmikása ené e yóó ndéréókpóye simi káńgá bi Galiláya ní. ⁴⁴ Ba ledre bi kóo Yésu uku 'dá'dá zí 'yìmikása ené e ní kídí, “Máúku zise, togú 'yì ní nébì yá, sumuga otoní eyé úndru a wá.” ⁴⁵ Simi bi Yésu nderéoguní simi káńgá bi Galiláya ní, zí tú'dú 'yì e 'dí'bi wo simi sumu gi zía lurúní mǎngburoko ledre ga bi kóo ndiṣi mǎngi yée simi Ayímbi bi Umbuokpó simi Yerusaléma ní go za cú kí komoyé.

⁴⁶ Gi simi Galiláya gi ore, zí Yésu ma'dáa ìnyiyé ndá'balúgu royé drú 'dá'ba simi Kána owú gara bi kóo oyólo'bó iní simi a káa do le'yì kóró ní. Simi sǎndì kadra máa bi kóo nées ní, ngíti mongú 'yì ní kóo ore, ni gi simi ngíti owú gara 'bi Galiláya kí ìrìné Kapáranawúma, owú 'bi mongú 'yì máa nées ni kóo kí ndiyá bisinyíne. ⁴⁷ Simi bi o'do nées uwú ledre kídí Yésu ogu go ni simi Galiláya ní, zía ìnyíne gi simi Yúdaya ndéréne ngúnṅú roné zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, owú 'bi amá ndiyá eme roa íri ngú, ógu aka ndéré yómo wo.”

⁴⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do nées kídí, “Sée 'yìma'dí e, ìlisé 'bi esé ba máídí mǎngi mǎngburoko ledre ga bi kí roko'búyé ní té kí, ásé fú ngúnṅú ledremá?”

⁴⁹ O'do nées ya zí Yésu ní, “Áko mongú 'yì, ndiyá nées eme íri ngú, ógu aka mu ndéré yómo owú nées 'dá'dá zí cóngó roa kí ùkúne.”

⁵⁰ Zí Yésu kpá úkulúgu ledre zí o'do nées kídí, “Ndá sǎkpì mǎmbé'deyì 'dága wá, ndá'ba mu zíye 'be íri, bisinyí ledre mǎnginí ené owú nées wá.”

Zí o'do née ɲgúngu ledre bi Yésu uku née, zía ñnyiné ndá'bané 'be. ⁵¹ Simi bi o'do née ni aka ciki do misi'di nda go gbóo 'be ní, zíye ndíkiye kí ngíti géyi 'yi 'bi moko ené e. Geré zíye úku ledre zía kídí, “Mongú 'yi, éyi ndá 'bi ené lolu ro owú wá, roa eme yi ené go.” ⁵² Zía ndú'yúlúgu yée kídí, “Ndíyá née ukú gi roa sɛndí kadra 'di? Zí 'yi moko ené ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, ledre née mengi roné karana kutrú gi do kací yana kadra, simi sɛndí kadra kíé'do.”

⁵³ Geré zí 'bumiowú née sómúndiki sɛndí kadra bi Yésu odro zía simi a kídí, “Ndá sɛkpi mimbé'deyi 'dága wá, ndá'ba mu zíye 'be íri, bisinyí ledre mengi ené owú née wá ní.” Gi zí ledre bi mengi roné née ní, zí o'do née ñnyiyé za kí 'yi 'bi 'be 'bi ené e mbá ɲgúngu ledre Yésu.

⁵⁴ Née go ngíti mongú ledre gi dongará mɛngburoko ledre ga bi Yésu mengi yée gbre simi Galiláya simi bi ogú gi simi Yúdáya ní.

5

Yésu sɛkpi 'yi ndíyá

¹ Gi do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu ñnyiné gi ore ndá'balúgu roné simi Yerusaléma gi ro ayímbi 'bi Yúda e íri. ² Ngíti girɛndí iní ni kóo bo simi Yerusaléma gbóo kí mbotu gara bi ndisɛnɛ ndólo a mbotu kábiriki e ní, ndoloní Beteseyída kí tara Aráma. Ici'dikiní kóo kpíkí kí mɛngburoko kútú e ñnyi. ³ Kací kadra mbá, tú'dú 'yi ndíyá e ndisɛnɛ ndisɛ cigí iní máa née íri 'dii. Yée ga bi komoyé nda, yée ga bi kí umbu sɛndíye, nda kí yée ga bi migigiri e ní. ⁴ Gi zía,

uwúní kóo yaá maláyika 'bi Lomo ndiṣi lengbe ógụ ndiṣi ndítí simi iní née ore, zí iní máa née ndiṣi kádané gbuwa, gbuwa, gbuwa. 'Yi ndiyá máa wo bi utúṭu roné go ne 'dá'dá simi iní née gi zí lafúne ní, geré zí ndiyá ené úkúne gi roa.

⁵ Dongará tǔ'dú 'yi ndiyá ga gére née ore, ngíti 'yi luru ni kóo bo, o'do máa née mengi kóo go bi simibi cǐ kéri a doa sokó doa ñnyị doa ota (38).

⁶ Simi bi Yésu nderéogụ dongará 'yi ndiyá ga gére née íri ní, geré zí komoa útúne ro o'do 'yi luru née, gi zía Yésu owo kóo go kí roné kídí o'do née lu'bú kí ndiyá bi go. Zí Yésu ndú'yú wo kídí, “Áyí kí 'bú ñnyị gi do ndiyá née doyi?”

⁷ Zí o'do née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Áko, mongú 'yi, 'yi ndaá romá wá. Simi bi iní née ni go káda ní, máaka íci romá miíci yá, ezemá bi yi ené kí owú roko'buné ní, 'diya ndítí yi ené go fi ne.”

⁸ Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Ñnyịogụ mu, 'dí'bi sáka eyi ziyi ndá'bayi 'be.” ⁹ Kíráwu zí o'do née ñnyịoguné 'dága, 'dí'bi sáka ené, yóo do ndá'bané 'be. Ledre máa née mengi kóo roné née simi Sǐlǐ 'bi 'Dówúro.*

¹⁰ Simi bi mingburoko manda 'bi Yúda e onzóní komoyé ro o'do bi ñnyị gi do ndiyá ba kí sáka ené doné ní, geré zí Yúda ga gére née máda wo o'buó'bu kídí, “Née kenée 'di, tí bi ówo bú

* **5:9** 5:9 Sǐlǐ 'bi 'Dówúro: Née ni mongú sǐlǐ 'bi Isiréle 'bi ini zí Lomo, mengini moko simi a wá. Zíye ndiṣiyé sómúndiki ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo kángá kpá kí ledre bi Lomo yomo yée gi simi moko 'bi owúkúlú e gi sǐ sǐlǐ ngére 'bi Ízibiti ní. Ólo Ólúogụ 20:8-11, Gbre lorụ 5:12-16.

karaba Sílí 'bì 'Dówúro ní, zíyì ìmbì éyì simi a 'du'dorú ndítí'dófu do lorú go."

¹¹ Zí o'do néesé úkulúgu ledre kídí, "Ledre amá nda, o'do bi sìkpì máa gí do ndíyá ní, úku ledre ne zíma kídí má'dí'bi sáka amá mu zíma ndá'bamá 'be."

¹² Yúda ga gére néesé ya zía ní, "O'do máa néesé náambi, bi uku ledre zíyì ya 'dí'bi sáka éyì mu zíyì ndá'bayì 'be ní?"

¹³ O'do néesé, gí zía bi 'yì e ofuní go ní, toso Yésu luyú yì ené komoyì go, Yésu olúokpó kpá yì ené go dongará tú'dú 'yì ga bi ore néesé.

¹⁴ Nda simi ngíti sílí, zí o'do bi kóo Yésu sìkpì wo gí do ndíyá ní ndéréne simi 'Dìcì 'bi Lomo, zí Yésu lúrúndíki wo íri. Zí Yésu úku ledre zía kídí, "Máuku zíyì, káa zí bi ómo go ní, ndá lolu luyú ledre wá, káa bi ngíti mongú bísinyí ledre ni méngì yì ke." ¹⁵ Zí o'do néesé ìnyìné gí ore ndéréne úku ledre zí m̀ngburoko 'yì 'bi Yúda e kídí, "O'do bi kóo sìkpì máa gí do ndíyá ní ìr̀ja Yésu."

Yésu niyí kí Lomo éyì k̀é'do

¹⁶ Geré zí Yúda ga gére néesé ódó somú ledre gí ro 'dí'bi Yésu gí zía bi sìkpì kóo o'do néesé gí do ndíyá simi Sílí 'bì 'Dówúro ní. ¹⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Kací kadra mbá, Babá ndìsì fú lá méngì moko, Maa, mááyì kpá ndìsì méngì moko." ¹⁸ Zí ledre bi Yésu uku néesé sínýíne ro m̀ngburoko 'yì 'bi Yúda ga gére néesé gbála. Zíye yéme royé gí ro úfu wo, nda lá gí zía bi méngì moko simi Sílí 'bì 'Dówúro ní wá, uku kpá ledre kídí Lomo ni 'Buné, ótoásá roné go kí Lomo.

Mááyí mbigí owú 'bi Lomo

¹⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, Owú utúasá méngì ledre e kí roné wá, nì méngì dùú ledre ga bi lurú 'Buné ndìsì méngì yée ní, gì zía éyì ga bi 'bua ndìsì méngì yée ní, Owú ma'dáa nì méngì kpá wo. ²⁰ Babá 'dódo tí'bi ledre ené e go za mbá zíma Owú 'bi ené gì zía otoofu 'búma go. Ngíti géyì m̀ngburoko ledre e niyí aka fú bo nì 'dodo yée zíma. Simi bi mááyí ndìsì méngì ledre ga gére née ní, tarasé nì ndìsì ídrì mbá m̀drì kí lúru yée. ²¹ Babá nì 'yì úru 'yì e gì simi umbu. Maa Yésu, roko'bu ledre e niyí go zíma, Mááyí ndìsì úru 'yì ga bi máli go úru yée ní gì simi umbu kpá kenée. ²² Gì zì kéyì née, ídísé ówo a kídí Babá i'bí roko'bu 'bi 'dècì ngbanga 'yì e goó za mbá zíma, ²³ gì ro zì 'yìma'dí e ndìsìyé óto úndrumá cé káa zì bi ndìsìní óto úndru Babá ní. 'Yì bi oto úndrumá wá ní, oto ené kpá úndru Babá bi kasaogu Maa ní wá.

²⁴ “Máúku zise ma'díi, togú 'yì uwú ledre ga bi mándìsì úku yée ní, zía ngungu a yaá Babá kasaogu máa ne yá, mááyí i'bí trìdrì bi za fí ní zía. Má'dècì lolu ngbanga roa wá, omo gì simi umbu go. Nì yì ené go trìdrì. ²⁵ Máúku zise ma'díi, éyì ga bi máúku ledreyé née s̀ndì kadra eyé nì go gbóo gì ro zíye méngì royé. S̀ndì kadra ma'dáa nì go tí ba. Maa Owú 'bi Lomo, mááyí go kí roko'bu zíma gì ro úru 'yì ga bi kóo uyuní go ní gì do bi zíye ídíye kí mikánda trìdrì, uyu andání lolu royé wá. ²⁶ Gì zía Babá nì kí roko'bu 'bi i'bí trìdrì siminé. I'bí kpá roko'bu 'bi i'bí trìdrì

ma'dáa née go zíma Owú 'bi ené. ²⁷ Née sị ledre bi Babá i'bí roko'bu 'bi 'dəcị ngbanga 'yịma'dí e zíma ní, gị zía mááyí Owú 'bi ené.

²⁸ “Sómụ ledre esé nda ídí sikala gị zí ledre bi máúku née wá. Togú sịndí kadra 'bi ledre máa née ogụ go yá, 'yị ga bi za mbá uyuní ní, mááyí ndólo yée kí kúrúma 'dága. ²⁹ 'Yị máa yée ga bi miméngị ledre eyé ni yị ené kóo bilámáne ní, zíma í'bí mikánda trịdri zíye. Yée máa ga bi kóo miméngị ledre eyé ndaá bilámáne wá ní, mááyí 'dó'do yée kí 'do'dó bi odu a ndaá ní. ³⁰ Máméngị amá ledre máa yée ga bi 'bi amá ní wá, mándịsị 'dəcị ngbanga duụ kací ledre ga bi Babá ukui'bí yée zíma ní. Née sị ledre bi mándịsị 'dəcị ngbanga 'yị e gị zía bilámáne ní. Máílí zía ídine kí rokinyi gị zía kasaogu máa ne.

Babá i'bí roko'bu go zíma

³¹ “Togú máúku yéme ledre gị romá zise kí romá yá, ni ídí ené zise káa zí ledre ɽanga ní, ɽgúɽgusé esé wá. ³² Ngíti 'yị ukuyeme kóo ledre gị romá go zise. Ledre bi uku gị romá ní ni ma'díi.

³³ “Kásasé kóo ngíti géyị 'yị esé e ndéré ndú'yú Yiwáni 'yị í'bí babatıza. Ledre ga bi kóo uku yée zise gị romá ní, niyí za mbá ma'díi ledre e.

³⁴ Máúku zise, ndaá 'bi ené bi ya kídí mátóro duụ do ledre bi Yiwáni uku gị romá ní wá. Máúkuógu ledre Yiwáni ma'dáa gị do bi zise ɽgúɽgu ledre ga bi ndịsị úku yée ní. Togú ɽgúɽgusé ledre ga bi uku yée gị romá ní go yá, áse ndíki trịdri bi za fí ní gị zí Lomo. ³⁵ Yiwáni ni kóo cé káa zí 'yị bi ụndụ pho'dụ kí ndụlụ útú kée zise 'dá'dá gị do bi

zise ndịsị ndérése kací nyára bi káa bi ásé 'díkí ní ke. 'Dí'bisé bilámá 'dódo ledre ga gére née lá kí sịlị kịé'do, lu'bú kpá wá zise ónzóoto a.

³⁶ “Abú kenée ndotó, éyị ga bi mándịsị méngị yée ní, Babá í'bí roko'buyé zíma ne romoní do ledre ga bi Yiwáni uku yée zise ní. Ore, moko ga bi máméngị yée ní, 'dodoní go kídí, Babá kasaogu máa ne méngịónzó yée. ³⁷ Lúrúsé aka, za cú kụrụ'bu Babá bi kasaogu máa ní, lúrúsé wo kí komosé wá, úwúsé kpá gbawá kúrúa kí mbílise. Uku mbigí ledre gị romá go za fúó.

³⁸ Ledre ga bi Babá uku yée gị romá ní, idí ụgụngusé bo, káa bi ụgụngusé go kídí Babá kasaogu máa née. ³⁹ Ndịsịsé ólo miéké kúrú Lomo za kí sómụ ledre esé mbá gị zía ílisé gị ro zise ndíki trịdrị bi za fí ní. Sómúsé kídí 'yị í'bí trịdrị ma'dáa zí 'yị e ní 'be náambi, mbé fú máa bi miéké kúrú Lomo ndịsị ódro gị romá ní.

⁴⁰ Sara bi ụgụngusé ledremá wá ní, mááyí nda í'bí lára trịdrị máa née zise káa be 'di?

⁴¹ “Ndịsịsé sómụ ledre kídí, máúku ledre ga gére née kenée gị zía máílí 'yị e idíní ndịsị mbófo máa? F'í, née ndaá 'bi ené ledre amá wá.

⁴² Máówo bú kídí, ótosé esé 'bú Lomo dosé wá.

⁴³ Lúrúsé aka lá ledre bi méngịsé ní, tí bi Babá kasaogu máa ne dongaráse ní, 'dí'bisé esé máa simi sụmụ wá. Togú ngíti 'yị ogụ nda ne kí 'bi ené ledre ené 'bi 'yịma'dí yá, zise 'dí'bi wo simi sụmụ. ⁴⁴ Ásé ụgụngụ ledremá lára a kíe 'di togú ílisé óto yị esé 'yịma'dí e zíye ídíye kí rokinyi gị do bi zíye ndịsịyé mbófo sée ní? Ní kóo idí miútúásáne zise óto Lomo zía ídíne kí rokinyi

kíse wá?

⁴⁵ “Ndásé sómù ledre kídí gí zí ledre bì máúku née, mááyí go í'bí ngbángáse zí Babá ní wá. Músa bì kóo eké lorù zíse óto sómù ledre esé mbá roa ní, ni í'bí ngbángáse ne zí Lomo. ⁴⁶ Idí ngúngusé ledre ga bì Músa eké yée ní bo yá, kídí ngúngusé ledremá go. Gí zía eké ledre ga gére née mbá gí romá. ⁴⁷ Sara bì ngára ngúngusé lolù ledre ga bì Músa eké yée ní wá ní, áse nda ngúngu ledremá lára a káa be 'di?”

6

Yésu í'bí éyí miánu zí 'yì e álifu ìnyì

(Matáyo 14:13-21, Máriaiko 6:30-44, Lúka 9:10-17)

¹ Nda simi ngíti sílì, zí Yésu ìnyìné ká 'yìmikása ené e 'dógu mikavu Galiláya bì ngíti géyì 'yì e ndìsiní ndólo a mikavu 'bì Tìbériya ní. ² Zí tù'dù 'yì e kóo kpá lódù wo gí sága 'dí 'dí íri gí zía owoyemení go kídí ni ká roko'bu 'bì síkpì 'yì e gí do ndiyá zíne. ³ Nda go sága íri, zí Yésu ndéré ndìsiné gá do bì ekìekì 'dága zí 'yì lódù kacíga ógu ndìsiyé gbaá cigí a. ⁴ Ledre máa née mēngì kóo roné née simi bì ngíti sílì idiaká go cúku'dée zí Yúda e mēngì Ayímbi eyé bì ndìsiní ndólo a Umbuokpó ní.

⁵ Yésu ni lúru bì ní, tù'dù 'yì e niyí go mutruu ndìsì ógu. Zía ìnyìné úku ledre zí Phílipo ngúru 'yì lódù kacíne kídí, “Phílipo, azé ndíki éyí miánu í'bí a zí tù'dù 'yì ga gére née ánu a gí 'da?”

⁶ Yésu owo éyì bì née ìli mēngì a ní bú, ndu'yú

Phìlipo tí lá gi ro úzu sómù ledre 'bi Phìlipo kíe togù owo roko'bu bi néesi ní bú yá.

⁷ Zí Phìlipo úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “f'i, mongù 'yi, 'yi ga gére néesi ofuní go, kési bi zize úgú éyí miánu kíe zía ásáne kíye ní ndaá. Abú kési ma'dáa ni gáa kpá bo zaá mongúne yá, utúasá fú lá úgú éyí miánu zía ásáne kí tú'dú 'yi ga gére néesi wá.”

⁸ Simi ledre néesi ní, geré zí ngúru 'yi lódú kací Yésu bi kí iriné Andiríya lúndu Simúna Pétero ní, ìnyiné úku ledre zí Yésu kídí, ⁹ “Ma'dii mongù 'yi, éyí ndaá. Odú éyí bi máówo ní, tí lá ngíti owú ni ona kí ambata e zíne ìnyí (5) kí minzéré kénzè e gbre, néesi ndaá kpá kú éyí bi do úku ledre a gi ro tú'dú 'yi e káa zí ga gére néesi wá.”

¹⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yi lódú kacíne ga gére néesi kídí, “Ídísé úku ledre zí 'yi ga gére néesi idíní ndísi za mbá bi.” Zíye ndísiyé mbá bi do bilámá mimomoli ngoru súwú e. Ya'dá e niyí 'bi eyé kóo álifú ìnyí (5,000). ¹¹ Zí Yésu 'dí'bi ambata bi owú néesi i'bí ní zía síkpí a zí Lomo 'dága, zía ini ini zí Lomo idí i'bí úndru simi a. Zía i'bí yée zí 'yi lódú kacíne e idíní ífi yée zí 'yi e. Zía ini ini gi ro kénzè ga bi gbre néesi kpá kenée. Zí tú'dú 'yi ga gére néesi ánu éyí, zíye léreyé mbá zí éyí miánu idíákáne.

¹² Zí Yésu úku ledre zí 'yi lódú kacíne ga gére néesi kídí, “Ídísé ótoyéme ngítí éyí miánu bi idíáká néesi bilámáne káa bi niyí síní.” ¹³ Zí 'yi lódú kacíga 'dó'dú 'dúcu gbété e za 'dényé sokó doa gbre (12) kí ngítí éyí miánu bi 'yi e lereomoní

gi simi ambata ga bi gáa ñuú ñnyí (5) kí minzéré kénzé e cigíne ñuú gbre ní.

¹⁴ Simi bi tú'dú 'yí ga gére née lurúní mongú ledre bi Yésu mengi kenée ní, zíye ndísiyé úku ledre kídí, “Ba nda gbékpí 'yí wá, ba go nébi bi kóo ekéní ledre a simi miéké kúrú Lomo kídí, Lomo ni kásaógu wo gi komo ere do sogo kánga ní, ogu goó ne.” ¹⁵ Simi bi Yésu owo sómú ledre 'bi 'yí ga gére née ni go gi ro óto gága née káa do ngére doyé ní, zía ñnyí ené gi dongaráye gi ore lá ndoo ndéré ékí ndísi ené gbála do ngíti mongú bi ekíekí ngúcuné gi zía ili ené ledre ma'dáa do méngi a kenée wá.

Yésu nderé do iní

(Matáyo 14:22-27, Máriko 6:45-52)

¹⁶ Nda go kí tagá ndulu a née, zí 'yí lódú kacíga ga gére née ñnyiyé ndéréye kó'dú mikavu íri. ¹⁷ Kadra ni nda go útú, Yésu ndaá aka íri fú lá wá. Zí 'yí lódú kacíga ga gére née ékíye simi ngíti kurúngba gi ro zíye 'dógu bi sága gi 'dí kerí ndéréye simi ngíti owú gara bi kí iriné Kapáranawúma ní. ¹⁸ Simi bi niyí aka lá cikí yana iní 'doguní aka bi wá ní, zí mongú síli óguné rií kpí kpí kpí kpí, zí iní ndísi kízíné bisinyíne née ndaá ledre wá. ¹⁹ Niyí kpá fú mindéréye. Simi bi niyí nda go za gbála simi yana iní ní, zíye lúrúndíki Yésu ni go ndísi ógu 'díyí roné m'dí zíye gá gá gá gi do iní. Zí ngiri méngi yée bisinyíne. ²⁰ Zí Yésu úku kúrúne zíye kídí, “Ndásé éré ngiri wá, née máa Yésu.” ²¹ Zí síli ílíne ro 'yí lódú kacíga ga gére née vií. Zí Yésu ógu ékíne zíye simi kurúngba, 'diya káa ní

zíye ndéréóguyé do gbúróngó kí'dí bi gáa iliní ndéré ní.

²² Simi bi bi arálo'bó roné ní, zí 'yì ga bi karana Yésu i'bí éyì miánu zíye ní ndìsìyé gámásó'do wo. Gí zía simi bi karana niyí aka kí Yésu kí 'yì lódú kacíne e mbá do bi kíé'do íri ní, kuṙúngba ni lá dūú kíé'do. Zí 'yì lódú kacíga ékíye simi kuṙúngba ma'dáa 'dógú bi sága, Yésu ndáa 'bi ené dongaráye wá. ²³ 'Diya káa ní, zí ngiti géyì kuṙúngba e óguyé gí simi gara bi Tìbériya ní gí kí'dí bi Ngére Yésu i'bí éyì miánu karana zí tú'dú 'yì e álfu ìnyì ní. ²⁴ Simi bi tú'dú 'yì ga gére néesé lurúní bi gí ro Yésu má, lurúndikiní wo kí 'yì lódú kacíne e mbá wá ní, zí 'yì máa ga bi ndìsìní lúru bi gí ro Yésu néesé ékíye simi kuṙúngba ga bi gáa oguní ní ndéréye gámásó'do Yésu simi Kapáranawúma.

²⁵ Simi bi 'yì ga gére néesé nderé ndikiní Yésu simi Kapáranawúma sága mikavu gí 'dí kerí ní, zíye ìnyìyé ndú'yú wo kídí, “'Yì 'dódo ledre, bi ngará lurúzé kpá yì kí ékí simi kuṙúngba gí 'dáa wá ní, ógú yáa 'diya lára a káa be 'di, bi azé ndìsì gámásó'do yì sága 'dáa ba?”

²⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máówo sómú ledre esé néesé bú. Gámásó'dosé esé máa néesé gí zía bi ówosé go kídí mááyí kí roko'bu 'bi méngì m̀ngburoko ledre e ní wá. Gámásó'dosé máa lá gí zía bi máí'bí éyì miánu zíse ní. ²⁷ Ndásé óto komosé lá dūú ro gbékpì éyì ga bi ndìsìní ùkú miúkú káa zí éyì miánu ní wá. Ídísé óto komosé romá Owú 'bi 'Yìma'dí, gí zía mááyí óto séesé máa zíse ídísé trìdrìsé za fí. Mááyí dūú máa 'yì bi

Babá Lomo i'bí roko'bu go zíma gi ro zíma í'bí trɪdri bi za fí ní zí 'yìma'dí e."

²⁸ Simi bi 'yì ga gére née uwúní ledre bi Yésu uku zíye kenée ní, zíye ìnyiyé ndú'yú wo kídí, "Mongú 'yì, éyì bi idíze méngì a zíze idíze gi zía mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní 'dì?"

²⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Gi do bi zíze idíse mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní, idíse ñgúnṅu ledremá gi zía kasaogu máa ne."

³⁰ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Togú kenée yá, idí mu méngì ngíti ledre bi kí roko'buné ní zíze lúru a kí komozé gi do bi zíze ñgúnṅu ledreyì. Éyì ni bo áyì méngì a?" ³¹ Ukuzé kenée gi zía, simi bi kóo bulúnduzé e Isiréle e niyí simi yana súwú gbála ní, ndìshìní kóo ánu éyì miánu bi ngúru mongú ezé Músa ndìshì í'bíogú a zíye gi komo ere ndìshìní ndóló a Mána ní. Ledre née méngì kóo roné tí za cé káa zí bi kóo Músa ma'dáa eké simi miéké kúru Lomo ní kídí, "Lomo ndìshì kóo í'bíogú éyì miánu zíye gi komo ere."

³² Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yì ga gére née kídí, "Máúku zíse ma'dí, Músa ndìshì ené kóo ne í'bíogú éyì miánu zí bulúndusé ga gére née gi komo ere wá. Babá i'bíogú éyì miánu ga gére née ne zí Músa, zí Músa nda lá í'bí a zíse."

³³ Yésu ya zíye ní, "Máúku zíse ma'dí, mááyì máa mbigí éyì miánu 'bi Lomo bi ogú gi komo ere gi ro í'bí trɪdri bi za fí ní zí 'yì e."

³⁴ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, togú kenée yá, utúasá miútúasá zíyì í'bí éyì miánu bì ógú kíe gí komo ere née zíze ánu a káa bì 'bú nì fú ndìsì méngì zée kací kadra mbá ke.”

³⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Kuru'bumá, mááyí máa éyì miánu bì gí komo ere ndìsì í'bí trìdrì bì za fí zí 'yì e ní. 'Yì bì ngúngu ledremá go, zía ndìsìné lódú kacíma ní, 'bú kí kodró menginí lolu wo wá. ³⁶ Tí káa zí bì mándìsì úku a zíse ní, abú lúrúsé máa go tí kí komosé yá, ílisé esé ngúngu ledremá fú lá wá. ³⁷ Abú kenée ndotó, 'yì máa yée ga bì ngunguní ledremá go, utúasání go kací komo Babá káa do 'yì e amá e ní, máoyó amá sogomá zíye wá. ³⁸ Gí zía máogú amá gí ro méngì ledre ga bì máílì yée ní wá. Babá kasaogu máa méngì dujú ledre ené e. ³⁹ Babá ili máídí ndìsì 'bá'bá 'yì ga bì née í'bí yée go zíma née káa bì ngúruyé nì lúyú ledre ke. Máídí 'bá'bá yée kenée, gí simì sɨndí kadra 'bì í'bí trìdrì bì za fí zí 'yì e ní, simì sɨndí kadra 'bì 'dəcì ngbanga. ⁴⁰ Babá ili kídí 'yì ga bì ngunguní ledremá go ní, idíní ídí kí trìdrì bì za fí ní. Née sɨ ledre bì ili Máídí ndìsì 'bá'bá yée gí simì odu sɨndí kadra 'bì 'dəcì ngbanga ní.”

⁴¹ Gí zí ledre bì Yésu uku kídí née nì éyì miánu bì Lomo kasaogu gí komo ere ní, zí Yúda ga gére née tónóye úku mingúngúrú ledre dongaráye kídí nì úku ledre yaá, “Mááyí éyì miánu gí komo ere lárá a káa be 'dì? ⁴² Tí bì owozé wo bú nì wotí Yoséfa ní. Owozé ezé nda Yoséfa ma'dáa kí me'bené née ba cakaba. Nì úku lárá ledre kídí née ogú gí komo ere káa be 'dì?”

⁴³ Geré zí Yésu úku ledre zíye o'buó'bu kídí, “Ótoómosé ledre cayi esé ga gére née 'dá'ba. ⁴⁴ Máúku zíse, 'yì bí nì útúásá ídíne káa do 'yì amá ní, dujú wo bí nḡuḡu ledremá go, zí Babá í'bí wo zíma ní. Mááyí ndìsì 'bá'bá wo gì simì odu sḡndì kadra 'bí nḡbanga. ⁴⁵ Ngíti géyì nébì ga bí kóo 'bí Lomo 'dá'dá ní ekéomoní kóo go simì miéké kúrú Lomo kídí, 'Lomo nì ndìsì 'dódo ledre ené zí 'yìma'dí e.' 'Yì máa yée ga bí nìyì nḡuḡu ledre ga bí Babá nì 'dódo a zíye ní, nìyì ídí mbigí 'yì amá e.

⁴⁶ “'Yì bí lurú Babá Lomo go kí komoné ní ndaá. Málúru wo dujú máa gì zía máogu máa gì zía gì komo ere girí. ⁴⁷ Máúku zíse ma'díí, 'yì bí nḡuḡu ledremá go ní, mááyí í'bí trìdrì bí za fí ní zía. ⁴⁸ Gì zía mááyí máa éyì miánu bí ndìsì óto 'yì, zí 'yì ídíne trìdrìné za fí ní. ⁴⁹ Sómúndíkisé esé ledre née wá gì zí 'di, bí kóo bulúndusé e anuní lá dujú gbékpì éyì miánu ní nìyì karaba bo, mbé uyuní go mbá. ⁵⁰ Mbigí éyì miánu nì wo bí Babá kasaogu gì komo ere ní. Togú 'yì anu éyì miánu máa wo née go yá, nì ídí kí trìdrì bí za fí ní. ⁵¹ Mááyí máa éyì miánu bí nì trìdrì bí Babá kasaogu gì komo ere ní. Togú 'yì anu kuru'bumá go yá, mááyí í'bí trìdrì bí za fí ní zía. Gì zía Babá kasaogu máa ógu úyumá do sogo kángá gì ro 'yìma'dí e gì do bí zíye ídíye kí trìdrì bí za fí ní.”

⁵² Geré zí Yúda ga gére née tónóye úku ledre dengbíye o'buó'bu kídí, “Née kenée lará ledre 'di, o'do née nì í'bí kuru'buné zíze ánu a lará a káa be 'dí?”

⁵³ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, máa Owú 'bì 'Yìma'dí, togú ánu sé kuru'bumá zise éwé sámamá wá, máútúásá í'bí trìdrì bì za fí ní zise wá. ⁵⁴ Tí ma'díi, 'yì máa wo bì ni ánu kuru'bumá, zía kpá éwé sámamá ní, mááyí í'bí trìdrì bì za fí ní zía simì bì karanée mááyí úru 'yì e gí simì umbu, kadra 'dècì ngbanga ní. ⁵⁵ Kuru'bumá romo do gbékpí éyì miánu. Togú 'yì anu kuru'bumá, zía kpá éwé sámamá yá, 'bú kí kodró mengìní lolu wo wá. ⁵⁶ 'Yì máa wo bì anu kuru'bumá, zía kpá éwé sámamá ní, azé kéne go éyì kíé'do. ⁵⁷ Gí zía Babá bì kasaogu máa ní ni yì ené trìdrìné za fí. Née sí ledre bì mááyí gí zía kpá trìdrìmá za fí ní. Gí zí keyì née, togú 'yì anu kuru'bumá go yá, ni kpá ídí trìdrìné za fí. ⁵⁸ Mándá 'bì amá gbékpí éyì miánu bì kóo bulúndusé e ndìsìní ánu a zíye úyuónzó royé mbá ní wá. Mááyí mbigí éyì miánu bì ogú gí komo ere ní, togú 'yì anu kuru'bumá yá, ni ídí trìdrìné za fí.” ⁵⁹ Née ledre ga bì kóo Yésu ndìsì 'dodo yée zí ngíti géyì 'yì e simì 'Dìcì Kótruro* simì owú gara bì Kapáranawúma ní.

Muruwayi gí ro trìdrì bì za fí ní

⁶⁰ Simì bì tú'dú 'yì lódú kací Yésu uwúní ledre ga bì Yésu 'dódo yée kenée ní, zíye ndìsìyé úku ledre dengbíye kídí, “Fí, owozé ezé ini ledre gí simì ledre ga bì uku yée née wá. Ambí ni útúásá méngì ledre máa ga gére née ne?”

* **6:59** 6:59 'Dìcì Kótruro: Née 'dìcì ga bì Yúda e ndìsìní kótru royé simiyé gí ro ini ini zí Lomo kpá gí ro ndìsì 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì eyé e simiyé ní.

⁶¹ Zí Yésu ówo sómú ledre bi simi 'yi lódú kacíne ga gére ní téké zía úku ledre zíye kídí, “Bi sinyí rosé née gi zí ledre bi máúku zise née ní?

⁶² Sara togú bi lúrúsé nda máa Owú 'bi 'Yìma'dí kí ndá'balúgu romá komo ere kí'dí bi kóo máógu ní, ásé nda úku a yaá 'di? ⁶³ Trìdri bi za fí ní 'Dówú Lomo ndìsì í'bíógu a ne zí 'yìma'dí e. Gbékpí 'yìma'dí utúasá í'bíógu trìdri wá. Ledre ga bi máúku yée zise née niyí óto sée zise ídise kí trìdri bi za fí ní gi zía mááyí kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo zíma. ⁶⁴ Máówo bú ngíti géyì 'yi e niyí bo dongarásé ñgunṅuní eyé ledremá wá.” Yésu owo bú kídí ngíti 'yi ni bo dongará 'yi lódú kacíne e ñgunṅu ené ledrené wá, ni karanée í'bí ngbángáne. ⁶⁵ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre kídí, “Née sí ledre bi máúku ledre zise gi zía kídí 'yi bi ni ídì 'yi lódú kacíma ní, dujú wo bi ñgunṅu ledremá go zí Babá í'bí wo zíma ní.”

⁶⁶ Gi zí ledre ga bi Yésu uku yée kenée ní, zí tú'dú ngíti géyì 'yi lódú kacíga ga gére née báyiye do ótoómo kí lódú wo.

⁶⁷ Zí Yésu óyó komoné úku ledre zí 'yìmikása ené ga bi sokó doa gbre ní kídí, “Sara sée, ásisé 'bi esé kpá go, ásé go ótoómo kí lódú kacíma?”

⁶⁸ Zí Simúna Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ngíti 'yi yómo 'yi e gi do kacíyi ba ndaá, odu 'yi yómo 'yi e ni dujú yì, ootoomezé ezé kacíyi wá. ⁶⁹ Owoyemezé yì go bilámáne, áyí mbigí owú 'bi Lomo, gi zí keyì née zize ñgunṅu ledreyì.”

⁷⁰ Zí Yésu ñnyiné úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Be tí kenée mbí, lúru aka dongarásé ga bi sokó

doa gbre mágélé sée ní, ngíti 'yì nì bo kìé'do ili 'bì ené yì ené ledre 'bì ngére 'bì bìcayi lomo e."†
 71 Yésu uku née ledre Yúda wotí o'do bì kí iríné Simúna Keriyóta wo bì kóo i'bí ngbángá Yésu ma'dáa ní.

7

Lúndu Yésu lurú'dofuní bi do Yésu

1 Gí do kací tų'dų ledre ga gére née mbá, zí Yésu yéme roné aka ndíşì ené fú simì káńgá bì Galiláya ní 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì e ore. Ili aka ené ndéré simì káńgá bì Yúdáya ní wá gí zía mĩngburoko 'yì 'bì Yúda maáge yemení royé goó gí ro úfu wo. 2 Simì şĩndí kadra máa bì kóo née, ngíti Ayímbi 'bì Yúda e bì ndíşĩnĩ ndólo a kídí, Ayímbi 'bì ndíşì şì kútú ní nì go gbóo.* 3 Née ní, zí lúndu Yésu ìnyiyé úku ledre zí Yésu kídí, "Ndá ndíşì lá dųú simì Galiláya ona wá, káa zí bì şılı 'bì ayímbi nì go gbóo ba ní, ídí ndéré simì Yúdáya gí ro zí tų'dų 'yì lódų kací yì gá bì yóko royé íri née, lúru mĩngburoko ledre ga bì áyí méngì yée ní gí ro zíye ńgúnngu ledreyì. 4 Bilámá a ídí ólúógu zíye do nyára bì togú íli tí gí ro zí 'yì e ówoyì kí mĩméngì ledre eyì e mbá ní." 5 Ledre ga bì lúnduga ukuní née ndaní eyé gí

† **6:70** 6:70 Ngére 'bì bìcayi lomo e: Irì a nì Satána. Nì manda 'bì maláyika ga bì ìçínì okó ro Lomo do úcųógu yée gí komo ere ní. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bìcayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógu 12:9. * **7:2** 7:2 Ayímbi 'bì ndíşì şì kútú: Née şılı bì kóo Isiréle ndíşĩnĩ sómųndiki ledre bulúnduyé ga kóna ndíşĩnĩ ndíşì şì kútú simì súwú gbála kí simìbi cì gbre simì bì olúogunì gí simì Ízibiti ní. Ólo Léví e 23:39-43.

yana mimbé'deyé wá gi zía nḡuḡuní eyé ledre a wá.

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí lúnduné ga gére née kídí, “Máútúásá aka ndéré lá kenée wá, gi zía sḡndí kadra 'bi mindéréma íri utúásá aka gi zí Babá wá. Útúásásé bú ndéré gi zía sḡndí kadra 'bi ledre esé e niyí yí eyé mbá do sḡlìse. ⁷ Gi zía bi ndìsìsé méngì dḡú ledre ga bi bi ndìsì éme ro 'yìma'dí e gi zíye ní, sogóní eyé sée wá. Ndìsìní sógó máa misógó gi zía bi mándìsì úku lóko bisinyí ledre eyé gburá gburá gburá doyé ní. ⁸ Káa zí bi sḡndí kadra 'bi Ayímbi utúásá go ní, ndérésé mu simi Ayímbi máa íri. Máútúásá aka ndéré wá gi zía sḡndí kadra 'bi mindéréma ogu aka wá.” ⁹ Simi bi Yésu uku ledre née kenée ní, tí ma'díi, zíye ótoómo wo cìkì simi Galiláya ore.

¹⁰ Nda zaá ndoo gi 'dá'ba simi bi lúnduga nderéokpóní go simi Ayímbi ní, zí Yésu ma'dáa ìnyiné lódú kacíye gi 'dá'ba gi zía ili ené zí tú'dú 'yì e lúru née íri wá. ¹¹ Abú kenée ndotó, Yúda ga bi oguní simi Ayímbi íri ní, yemení royé go nzíyiyé ndìsì óndó Yésu. Zíye ndìsìyé kí ndú'yú ledre kídí, “O'do ba komo 'yì e utú roa wá ní, ni 'da?”

¹² Tú'dú 'yì ga bi yokoní royé simi Ayímbi ore ní, ambá ledre bi ndìsìní úku a ní dḡú ledre Yésu.

Ngíti géyì 'yì e ya kídí, “O'do Yésu née, ni bilámá 'yì.” Zí ngíti géyì úku 'bi eyé kídí, “Ótoómosé 'yì, bilámá 'yì 'di. Mongú 'yì ranga née.” ¹³ 'Yì bi zía tóroné úku ledre Yésu fúo ní

ndaá, gi zí ngiṛi mĩngburoko 'yi 'bi Yúda ga gére nées káa bi niyi zĩngi ke.

14 Zí Yésu ndĩşiné tí kenée e, simi bi Yúda mengioguní Ayĩmbi go mburu yana, ngítí sĩlí 'bi miúkú a ni aka fú 'dá'dá ní, zí Yésu ólúóguné gi dongará 'yi e gi ore ndoo ndéré ólúne do ligá 'Dĩcĩ 'bi Lomo ndĩşĩ 'dódo ledre zĩ 'yi e. 15 Zĩ ledre ga bi Yésu ndĩşĩ 'dódo yée ní 'dí'bi do tú'dú mĩngburoko Yúda e mbá mi'dí'bi. Zĩye ndĩşiyé úku ledre dongaráye kídí, “Ma'díi, o'do ba ndiki mongú ówo ledre bi káa ba gi 'da, bi ngará 'dódoní kpá ledre 'bi Lomo zĩa wá ní.”

16 Zĩ Yésu úkulúgu ledre zĩye kídí, “Sómúşé 'bi esé kídí mándĩşĩ 'dódo zise nées lá ledre amá, nées ledre 'bi 'yi bi Kasaogu máa gi ro zĩma ndĩşimá 'dódo yée zise ní. 17 'Yi ga bi i'bĩ royé go ndĩşĩ lódú kacĩ Lomo ní, niyi geré ówo a kídí, mándĩşĩ 'dódo ba ledre bi 'bi Lomo ní, ndaá 'bi ené ledre amá kí romá wá. 18 'Yi ga bi ndĩşinĩ 'dódo ledre gi royé kí royé ní, ilinĩ gi ro do ndĩşĩ 'yi mbófo yée. Máa, mándĩşĩ 'dódo 'bi amá zise ma'díi ledre ga bi 'bi 'yi bi kasaogu máa ní, gi ro zise ndĩşisé mbófo wo gi royé. Nées sĩ ledre bi lúyú ledre ndaá simi 'dódo ledre amá e gi zĩa wá ní. 19 Ndĩşisé úku ledre kídí Músa ekéomo lorú zise, sara bi méngisé lolú ledre bi lorú ili ní wá ní, zise nda yéme rosé gi ro úfu máa ní, zée kése ambí ni 'yi lúyú ledre ne?”

20 Zĩ 'yi ga gére nées úkulúgu ledre zĩa iṛi iṛi kídí, “Dokéké bi simiyĩ nées, úku ledre kenées ambí ilinĩ úfu yiṛi ne?”

21 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku ledre née zise kenée gbékpíe wá, lúrúsé aka ledre ga bi kóo ndíṣísé úku sínyi yée zíma simi bi kóo másìkpì ngíti o'do gí do ndíyá simi sílì esé ní. 22 Bulúndusé e ukuní kóo ledre káa do lorù 'bi ónzó owù e ngburu, zí Mùsa kóo ékéómo ledre máa née kídí, togù arání owù go, sílì ené 'bi ónzó wo ngburu† utúasá go yá, ídísé geré ónzó wo abú sílì máa née utú simi Sílì 'bi 'Dówùro. Ndaá bi ndíṣísé go tí méngì a kenée ní wá? 23 Sara togù bi ónzósé owù 'bi esé e bú ngburu simi Sílì 'bi 'Dówùro gí zía bi lorù 'bi Mùsa uku kenée ní, zíngísé nda romá simi bi másìkpì za cù kùrù'bu 'yìma'dí gí do ndíyá simi Sílì 'bi 'Dówùro ní gí ro 'dì? 24 Togù ásé úku ledre gí romá yá, ídísé sòmù sogo a bilámáne kpó kpó kpó kí, káa bi ásé úku lúyú ledre e ke.”

'Yì 'bi Yerusaléma iliní 'dí'bi Yésu

25 Gí do kací ledre bi Yésu uku kenée ní, zí 'yì 'bi Yerusaléma ga gère née ndíṣì ódroyé dengbíye kídí, “Née ndaá laká o'do bi m̀ngburoko 'yì ezé e ndíṣíní gámásó'do wo gí ro úfu wo ba wá?” 26 Sara bi ni nda tí goó bi do nyára bi ndíṣì ódro zí t̀'̀d̀ 'yì e ba, m̀ngburoko 'yì ezé ga ba ìtìní lolù wá ní, ala owoyemení go kídí, “Née go Kírésìto bi kóo Lomo uku ledre a 'desì kídí née ni kásaógu wo yómo 'yì e ní tée?” 27 Zí ngíti géyì 'yì e úku ledre kídí, “f̀'̀i, née ndaá

† 7:22 7:22 Útú ngburu: Lomo i'bi lorù zí Abarayáma kídí togù Yúda e ndikiní mikánda owù go, owùo'do yá, idí méngì 'dìcì sílì ìnyì doa ota do ónzó wo ngburu gí ro zía ídine mbígì 'yì 'bi Lomo. Ólo Dosì éyì e 17:10.

Kírésìto bi Lomo uku ledre kásaógu wo ní wá. O'do née owozé ledre gi do bi a kí 'bi ené e bú bilámáne. Idí née Kírésìto bi Lomo ili kásaógu wo ní yá, utúasázé ówoyéme ledre gi do bi a wá.”

²⁸ Yésu ni aka fú ndìsì 'dódo ledre do ligá 'Dìcì 'bi Lomo. Zía ìnyìné úku ledre kí kúrúne 'dága kídí, “Úkusé kídí ówosé bi bi máógu gi doa ní bú káa? Máúku zise, máógu amá kí 'bi amá ledre wá. Wo bi ni ma'díi ní kasaogu máa ne. Ówosé esé wo wá. ²⁹ Máówoyéme wo dùú máa, gi zía azé yí ezé kú kéne, kasaogu máa kpá ne.”

³⁰ Zí ledre bi Yésu uku née útúne simi Yúda e 'duo vuu bisinyíne. Zíye ìnyiyé gi ro 'dí'bi wo, í'ì, 'yì bi zía óto sùlìne ro Yésu ní ndaá gi zía sùndì kadra 'bi 'dí'bi wo utúasá aka ené e wá. ³¹ Simi sùndì kadra máa bi kóo née ní, tù'dù ngíti géyì 'yì e ñgunḡuní yì eyé ledre Yésu go. Niyì go ndìsì úku ledre kídí, “Ma'díi, ba yì ené go tí Kírésìto bi kóo Lomo uku ledre kásaógu wo ní. Gi zía, mengì go tí za cé mingburoko ledre ga bi kóo Lomo uku ledreyé kídí ni ógu méngì yée ní.”

³² Simi bi Farusáyo e uwúní ledre ga bi 'yì e ukuní kenée ní, zíye ìnyiyé kí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kása ngíti géyì asikíri eyé ga bi ndìsìní 'bá'bá 'Dìcì 'bi Lomo ní, idíní ndéré 'dí'bi Yésu.

³³ Simi bi Yésu ni aka kpá fú ndìsì 'dódo ledre zì 'yì e do ligá 'Dìcì Kótruro ní, zía úku ledre zíye kídí, “Utúasázé lolu ndìsì kése ngbángbáne wá, sùndì kadra ni go gbóo gi ro zíma ndá'balúgu romá zì wo bi kasaogu máa ní. ³⁴ Ásé lúru bi

gi romá má, útúásásé ndíki máa wá gi zía bi bi mááyí ndéré doa ní útúásásé ógụ íri wá.”

³⁵ Gi zí ledre bi Yésu uku kenée ní, zí Yúda ga gére née ndísiyé úku ledre dongaráye kídí, “Ili ndéré 'da? Bi zía úku ledre kídí togú née nderé go yá utúasázé ndíki née wá ní? Ayí ndéré simi ngíti káṅgá kpí simi káṅgá 'bi Gíríḡi e kí'dí bi kóo ngíti géyí bulúnduzé e nderéní ní gi ro zíne 'dódo ledre zí Gíríḡi máa ga gére née íri? ³⁶ Sara togú kenée wá ní uku ledre kídí togú née nderé go yá, utúasázé ndíki née wá ní káa be 'dí? Kpá kídí káṅgá bi née ni ndéré simi a ní utúasázé ógụ simi a wá ní káa be 'dí?”

³⁷ Nda go kadra mongú Ayímbi née go kadra miútú a. Zí Yésu ñnyiné úku ledre kí mongú kúrú zí tǔ'dú 'yí ga bi ore ní kídí, “Yíi bi ówo royí go kodró ni royí ní, ídí ógụ zíma gi ro iní miéwé.

³⁸ Káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní kídí, 'yí bi ṅuṅgu ledremá go ní, Lomo ni kása iní bi zía óto 'yí trídri za fí ní zía ndísi kúkúóguné simi a, zí mimbé'de a ñdríne fú lá miḡdrí odu rokinyi ené ndaá.” ³⁹ Yésu uku ené née ledre mbigí iní wá, uku yí ené née ledre 'Dówú Lomo kídí togú née nda'balugu roné go komo ere yá, née ni ídí kí ledrené owóowó zí Lomo. Zíne kásaógu 'Dówú Lomo zía ógụ ndísiné simi 'yí ga bi ṅuṅguní ledrené go ní, zíye ídíye kí rokinyi za fí.

⁴⁰ Simi bi 'yí e uwúní ledre bi Yésu uku kenée ní, zí ngíti géyí ñnyiyé úku ledre kídí, “Ma'díi, o'do ba ni nébi, Lomo kásaógu wo ne.”

⁴¹ Ngíti géyí ya, “Ni Kírésito bi ogụ 'yí yómo 'yí e ní.”

Ngíti géyì ya, “Káṅgá bì Galiláya ní ndaá bi bì 'yì yómo 'yì e nì ógù gì simì a ní wá. ⁴² Nì miékéne simì miéké kúrú Lomo kídí, Kírésìto nì ógù ené gì simì kúfú ngére Dawídi, niyí ndíki wo simì Beteléme kí'dí bì kóo Dawídi ma'dáa ndìsì ní.”[‡] ⁴³ Gì zì miúkuló'bó ledre e, zì sómù ledre nda ídine simì do 'yì e go faa, utúasání lolu ídí kí sómù ledre kíé'do gì ro Yésu wá. ⁴⁴ Simì ledre ga gére née mbá, ngíti géyì m̀ngburoko 'yì 'bì Yúda e iliní 'bì eyé kóo go fú lá gì ro 'dí'bi Yésu ma'dáa, f'i, 'yì bì zía útúásáne óto sílìne roa gì ro 'dí'bi wo ní ndaá.

Manda 'bi Yúda e asiní gì ro Yésu

⁴⁵ Má, zì 'yì ga bì m̀ngburoko 'yì eyé e kasaní yée ndéré 'dí'bi Yésu ní ndá'baoguyé gbékpí e, Yésu ndaá. Zì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e ní kpá kí Farusáyo e ndú'yú ya'dá ga bì nda'baoguní née kídí, “O'do máa née nì nda goó 'da?”

⁴⁶ Zì ya'dá ga gére née úkulúgu ledre kídí, “'Dì'bioguzé wo wá gì zía, tí bì ndìsìzé kése ona ní, 'yì bì zía aka 'dódoyéme ledre 'bì Lomo kí roko'buné zì 'yì e káa zì 'bì o'do née ní ní ndaá.”

⁴⁷ Zì Farusáyo ga gére née úkulúgu ledre o'buó'bu kídí, “Ngungusé go ledre 'bì 'yì ranga née ní? ⁴⁸ 'Yì bì kíé'do gì dongaraze kí m̀ngburoko 'yì ezé e mbá lúrúsé wo ngungu ledre 'bì 'yì ranga née go ní náambi? Ndaá. ⁴⁹ 'Yì ga bì lorù ezé ndaá zíye kí ledrené owóowó wá,

[‡] **7:42** 7:42 Matáyo 2:1, Lúka 2:4-6. Arání Yésu simì gara bì Beteléme ní gì simì kúfú ngére Dawídi.

zíye nda ɲɔŋɔ yí eyé ledre 'bi 'yí ɾaŋga née ní ní, Lomo idí í'bí 'dó'do royé.”

⁵⁰ Ledre ga gére née mengíní kóo royé née mbá do komo Ɗikodímo bi kóo nderé ódro kí Yésu kí ndulú ni ngúrúyé ní. ⁵¹ Zía ɲinyiné úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Ndazé aka geré 'dí'bi o'do née 'dó'do wo wá, idízé aka úwú ledre gí tara a zíze ówo lúyú ledre ené kí gí zía lorú ezé uku kenée.”

⁵² Zí lafúga úkulúgu ledre zía kídí, “Úku nda mbú bi káa lará ledre 'di, áyí go kpá 'yí 'bi Galiláya, ólo ndíki go kídí ngúru nébi 'bi Lomo ni bo ni ógu gí simi Galiláya?”

⁵³ Nda gí do kací ódro née ní, zíye báiyé gí ore ndá'bayé 'be 'bi eyé e.

8

Kára bi 'di'biní wo kí o'do ní

¹ Nda gí do kací a bi 'yí ga gére née bayiní ní, zí Yésu ndéré ékíne do mongú landa bi ndişiní ndólo a Olíva* ní. ² Simi bi bi arálo'bó roné ní, akpa kí sí ndóndó, zía ndá'balúgu roné girí ndéréne do ligá 'Díçí 'bi Lomo. Zí tú'dú 'yí e yóko royé kpá 'dii kó'dú a, zía ndişiné 'dódo ledre 'bi Lomo zíye. ³ 'Dódo ledre ni aka kpá fú ndéré, zí Farusáyo e kí ngíti géyí 'yí 'dódo lorú e lálaógu ngíti kára, ogú ndikiní wo ngbúrú kí méngí 'berí. Zíye ólúye kí kára máa née ru dongará tú'dú 'yí ga gére née do óto wo tóroné kó'dú Yésu kenée.

* **8:1** 8:1 Olíva: Née ngíti géyí kágá ga bi Yúda e ndişiní 'dijí yéé gí ro ndişí lúru sù'bú gí simi miánáye gí ro ánua kpá gí ro ndişí úndu a ní.

⁴ Zí Farusáyo ga gére nées úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, oguzé kí kára ba kó'dúyì gbékpìe wá, luyú ledre. Ootomo o'do 'bì ené kenée zía ndéréne só'do ngiti o'do bì kpí ní. ⁵ Nì miékéne zíze simi lorù bì gí zí Mùsa ní kídí, togú kára luyú ledre go káa zí bì kára ba mengì ba yá, 'yì e idíní yóko royé óngbo wo kí tutú zía úyuné 'dá'ba. Éyì bì idízé méngì e káe ní goó 'dì?” ⁶ Farusáyo ga gére nées oguní eyé zí Yésu nées kí mbigí ngbanga wá, gamásò'doní yì eyé misì'dì gí ro zíye 'dí'bi wo.

Zí Yésu ndécì ené tí, do ndálané ndìsì éké éyì do kángá kí nzišìlìne. ⁷ Zíye kpá fú ndìsì ìrìye kí Yésu idí úkulúgu ledre kacì ndu'yú bì yée ndu'yúní wo káe ba. Zí Yésu síkpìlúgu roné 'dága zía úku ledre zí Farusáyo ga gére nées kídí, “'Yì bì owo roné bú bìlámáne kídí nées ndaá 'yì luyú ledre wá ní, idí 'dí'bi tutú óngboùtu kára nées káe fì ne.” ⁸ Zí Yésu ndálalúgu roné bì kpá fú ndìsì éké ledre.

⁹ Simi bì Farusáyo ga gére nées uwúní ledre bì Yésu uku kenée ní, zíye báiyé mbá mikékeríja tonó kí mngburokoyé e. Yésu idíaká kírì nées go lá dùú ne kára bì gáa oguní káe ba, nì go tóro kó'dú a nzúó. ¹⁰ Zí Yésu kpá síkpìlúgu roné 'dága, zía úku ledre zí kára nées kídí, “'Yì ga bì gáa ba nìyì goó 'da? 'Yì bì idíaká gí ro óngboónzó yì ní ndaá?”

¹¹ Zí kára nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “'fì, mongú 'yì, kémbì 'yì ndaá.”

Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Bílámáne, má'décì amá kpá ngbangayì wá, ndéré mu 'be.

Tí lá ndá lolu luyú ledre wá.”

Yésu ni káa zí bimiòngó ní

¹² Zí Yésu kpá úku ledre zíye kídí, “Mááyí zí 'yíma'dí e káa zí bimiòngó ní, gí zía mándìsì 'dódo mbigí ledre 'bì Lomo zíye. 'Yì bì ñgunḡu ledremá go zía ndìsìné lódú kacíma ní, luyú lolu ledre wá, gí zía ñgunḡu ledremá go.”

¹³ Geré zí Farusáyo ga gére née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ledre ga bì ndìsì úku yée gí do biyí ní ndaní eyé ma'díi wá, gí zía ndìsì mbófo royí kí royí.”

¹⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre ga bì mándìsì úku yée gí do bimá ní niyí za mbá ma'díi. Gí zía bì bì máógḡu gí doa kpá kí'dí bì mááyí ndá'balúgu romá ní máówo bú. Séé, ówosé esé e wá. ¹⁵ Ndìsìsé 'dècì ngbanga kí sómú ledre 'bì 'yíma'dí e do sogo káḡgá ona. Maa, má'dècì amá ngbanga 'yíma'dí e lá kí romá wá. ¹⁶ Togú mááyí 'dècì ngbanga yá, ngbanga bì mááyí 'dècì a ní nì ídí do bilámá misi'diné gí zía azé ndìsì do kítì 'dècì ngbanga ma'dáa kí Babá bì kasaogḡu máa ní. ¹⁷ Ówosé bú bilámáne simi loru bì Músa ekéomo ní, kídí togú 'yì e gbre ukuní kúrúye go mbá kíé'do gí ro ledre yá, ledre née nì go ma'díi. ¹⁸ Mándìsì tóro sogo ledre ga bì mándìsì úku yée ní gí zía máówo bú niyí mbá ma'díi ledre e. Babá bì kasaogḡu máa ní owo kpá bú kídí ledre ga bì mándìsì úku yée ní, niyí mbá ma'díi ledre e.”

¹⁹ Zí Farusáyo ga gére née ndú'yú wo kídí, “Büyí bì úku ledre a née nì 'da?”

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ásé ówo Babá ma'dáa lará káa be 'di bi ngará ówosé máa wá ní. Idí ówosé máa bo, káa bi ówosé Babá kpá go.”²⁰ Née ledre ga bi Yésu uku yée zí Farusáyo e simi bi ni ndísi 'dódo ledre zí 'yi e do ligá 'Díci 'bi Lomo ní. Yésu ma'dáa ndísi kóo gbóo kí gbété bi otoní zí 'yi e ndísi ónzó kési simi a káa do tákpásílí ní. Abú 'yi ga bi niyí okó ro Yésu ma'dáa ní niyí kóo ore yá, 'yi bi kíé'do gi dongaráye zía óto sílíné ro Yésu gi ro 'di'bi wo ní ndaá. Gi zía sɪndí kadra 'bi 'dí'bi wo utúasá aka gi zí Lomo wá.

'Yi ga bi ɲuɲuɲí ledre 'bi Lomo wá ní

²¹ Gi do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu úku ledre zí mingburoko 'yi ga bi 'bi Yúda e née kídí, “Máúku zise ma'díi, sɪndí kadra amá ni ógu zima ótoómosé e, ásé gámásó'do máa má útúasásé ndíki máa wá, zise úyusé nyé kí mílúyú ledre rosé gi zía Lomo otoomo ené lúyú ledre esé e wá.”

²² Zí mingburoko 'yi 'bi Yúda ga gére née tónó ódroyé dengbíye kídí, “Uku née za cú ledre. 'Bi ené bi bi ni ndéré doa utúasázé ógu doa wá née 'bié bi máa wo be 'di? 'Búo ni úfu roné miúfu téé?”

²³ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ndísisé lúru máa komosé káa zí éyi bi mááyí gi do sogo káɲgá ona ní, í'i, mándá 'bi amá gi ona wá, mááyí yi amá gi komo ere. Née sí ledre bi sómú ledre ezé ndíkí kése gi zía wá ní. ²⁴ Káa zí bi máúku máyá áse úyu simi lúyú ledre ní, 'búo togú ɲuɲuɲusé ledremá go, kídí mááyí máa 'yi

bi Lomo kasaogụ wo ị komo ere ní, togụ kenée wá ásé úyu mbá kí lúyú ledre rosé ị zía Lomo ootomo ené lúyú ledre esé e wá.”

²⁵ Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ndísi úku ledre kenée, áyí eyí kú náambi?”

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ásé ndú'yú máa kenée lará káa be 'dì, mátónó úku ledre ị romá zise ba cakaba? ²⁶ Tụ'dụ ledre e nìyí bo taramá ị ro úku yée 'dècì ngbangasé kíe ị zí míméngì ledre esé. Abú ndotó, mááyí úku zise dụnụ ledre 'bì 'yì bì ukui'bì taramá, zía kásaogụ máa kíe ní. Ledre ga bì 'yì ma'dáa ukui'bì yée zíma ní, nìyí mbá ma'díi ị zía ndáá 'bì ené 'yì ịrangá wá.”

²⁷ 'Yì ga gére née owoní eyé bì kídí Yésu ndisi úku zíye née ledre 'Buné Lomo komo ere ní wá.

²⁸ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Máówo bú sındí kadra nì ógụ zise ịngụngu ledre ga bì máúku yée zise ní. Ledre ma'dáa nì méngì roné simi bì togụ phéphésé máa Owụ 'bì 'Yìma'dí goó do mịngbúngbu kágá, zise sịkpì máa kíe 'dága ní. Babá yeme ledre ga gére née ne zíma úku yée zise née. ²⁹ Babá bì kasaogụ máa ní nì kíma kí rokinyi, nì ndisi í'bì roko'bụ zíma kací kadra mbá, ị zía mándisi méngì dụnụ ledre ga bì ili yée ní.” ³⁰ Zí tụnụ 'yì ga bì ore ní ịnyiyé mbá ịngụngu ledre Yésu ị zí ledre bì uku née ní kídí ma'díi, Lomo kasaogụ wo ne.

Bulúndu Abarayáma e

³¹ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zí Yúda ga bì ịngụguní ledre ené née kídí, “Togụ lánýásé tí

fú ro ledre ga bi mándìsì 'dódo yé zise ní yá, ásé ídí mbígí 'yì lódú kací amá e. ³² Zise ówo ma'díi ledre 'bi Lomo, zì mimbé'desé ídíne vjì, lúrúsé lolu rosé káa zì owúkúlú e wá."

³³ Zì ledre bi Yésu uku née útúne simi manda 'bi Yúda ga gére née geré vuu bisinyíne, zíye úku ledre zì Yésu kídí, "Née ndaá ledre bi áyí úku a zize ní wá. Tí bi ndìsìzé ona ní ndazé owúkúlú 'bi ngíti géyì 'yì e wá. Odu mongú 'yì ezé dudu kíe'do bulúnduzé bi Abarayáma ní. Áyí ndólo iri owúkúlú e dozé lará a káa be 'di?"

³⁴ Yésu ya zíye ní, "Máúku zise zaá ma'díi, 'yì bi ndìsì lúyú ledre ní, ni go owúkúlú 'bi lúyú ledre. ³⁵ Owúkúlú 'di'bi ené 'be kací mǐngí 'be wá. Mbigí owú 'bi mǐngí 'be ndìsì yì ené 'dí'bi 'be ne kací 'buné. ³⁶ Maa Yésu bi mbígí Owú 'bi Lomo ní, togú má'dí'bióyó lúyú ledre máa gi rosé yá, ásé útúásá kací komo Babá, 'do'do lolu sée wá. ³⁷ Máówo bú bilámáne kídí ásé bulúndu Abarayáma. Abú kenée ndotó, zise ásisé 'du'dorú kí ngúngu ledre ga bi mándìsì 'dódo yé zise ní. Zise yéme rosé drú gi ro úfu máa. ³⁸ Ni kenée ma'díi, ndìsìsé méngì née ledre ga bi 'busé Satána ndìsìní 'dódo yé zise ní. Ni gi romá kpá kenée, mándìsì 'dódo zise ba ledre ga bi Babá 'dódo yé zíma ní."

³⁹ Zì 'yì ga gére née kpá úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "Ma'díi, azé bulúndu Abarayáma."

Yésu ya zíye ní, "Idí ídísé ba tí bulúndu Abarayáma ma'díi ní, káa bi ásé ndìsì ba méngì ledre ga bi 'bi Abarayáma ní. ⁴⁰ Lúrúsé aka nda bi ílisé úfu máa gi zía bi mándìsì 'dódo ledre 'bi

Lomo zise ní. Abarayáma ili ené kóo úfu 'yì bi ndìṣì 'dódo ledre 'bì Lomo ní wá. ⁴¹ Gì zì kẹyì née, zise ndìṣìsé méngì dọ̀đù ledre ga bi 'bùsé Satána ndìṣìní 'dódo yée zise ní.”

Gì zì ledre bi Yésu uku née, zì Yúda ga gére née úkulúgu ledre kídí, “Ndá úku ledre kenée wá. Lúru zée íri káa zì éyì bi azé gí 'dí sogo ní? 'Buzé ni dọ̀đù kíé'do Lomo.”

⁴² Yésu ya zíye ní, “Togù ma'díi Lomo ni tí 'Bùsé yá, káa bi ótosé 'búma go gí zía Lomo ma'dáa kasaogu máa née dongarése. ⁴³ Ledre ga bi mándìṣì 'dódo yée zise ní ówosé éyì bi útúásásé ówoyeme a gí zía wá ní bú? Gí zía bi ásisé miási kí índi mbílìse gí ro ledre ga bi mándìṣì 'dódo yée zise ní. ⁴⁴ Máúku zise, áse owù ga bi 'bì ngére 'bì bicayi lomo e ní. Née sì ledre bi ndìṣìsé méngì dọ̀đù ledre ga bi 'bì ené ní. Tí bi ngére 'bì bicayi lomo e ni née, ndaá cóngó 'yì wá. Odu ledre ené dọ̀đù ɾanga kí úfu 'yì e. ⁴⁵ Mándìṣì 'dódo zise dọ̀đù ma'díi ledre e, gí zía bi ngára ílisé esé ma'díi wá ní, zise ndìṣì ásisé gí ro 'dódo ledre amá. ⁴⁶ 'Yì ni bo kíé'do gí dongarése ni kù'du sílìne romá ya málúyú ledre go? Ndaá. Sara togù 'yì ndaá ní, ílisé ngúnṅu ma'díi ledre ga bi mándìṣì 'dódo yée zise ní wá ní gí ro 'dì? ⁴⁷ Owù ga bi 'bì Lomo ní, niyì méngì dọ̀đù ledre ga bi 'bì 'bùyé Lomo ní. Ledre 'bì Lomo bi mándìṣì 'dódo a zise ní, ílisé ngúnṅu a wá gí zía áse yì esé owù ga bi 'bì Satána ní.”

Yésu ni 'dá'dá gí zì Abarayáma

48 Zí Yúda ga gére née úkulúgu ledre zí Yésu bisinyíne kídí, “É'e, ábuwá ndaá gi simi kúfúze Yúda e wá ma'díi. Áyí 'yì gi simi Samáriya simi doyí sinyí go misínyí gi zí dokéké.”

49 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “F'i, dokéké ndaá 'bi ené simimá wá. Mándìsì yì amá óto úndru Babá gi zí kényì née, zise ndìsìsé úkucáyi máa. 50 Máìli amá máa kídí, 'yì e idíní ndìsì óto úndrumá ní wá. Babá bi kasaogu máa ní ili yì ené ne kídí 'yì e idíní ndìsì óto úndrumá. Mengì ledre née kenée gi zía ni ne kí roko'bù 'bi 'dècì ngbanga zíne. 51 Máúku zise ma'díi, togú 'yì nḡuḡu ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ba ní, 'yì née uyu ené wá.”

52 Yúda e ya zía ní, “Ma'díi, owoyemezé go kídí simi doyí sinyí go misínyí gi zí dokéké. Bulúnduzé Abarayáma kí mḡngburoko nébì ga kóna ní uyuní go mbá, zíyì úku ledre yá togú 'yì nḡuḡu ledre eyì yá, uyu wá? 53 Áyí náambi zíyì úku ledre kenée ní? Bulúnduzé Abarayáma kí nébì ga bi kóna uyuní ní, rómo doyé kí 'dì?”

54 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Togú mambófo romá kí romá yá, moko ndaá simi a wá. Babá bi úkusé ledre a kídí ni kpá Lomo esé ní iline kídí 'yì e idíní ndìsì mbófo máa. 55 Ma'díi ówosé esé Lomo wá. Máówoyéme wo dḡḡú máa. Née sì ledre bi mándìsì óto úndrua gi zía ní. Togú máúku máyá máówo wo wá yá, mááyì go kpá 'yì ṙanga káa zí sée ní. 56 Bulúndusé Abarayáma ndìsì kóo óto komoné kacíma gi ro miógumá káa do mongú sáká éyì zí 'yìma'dí e.

Simi bi owoyeme sɪndi kadra 'bi miógumá ní, zía kóo ídíne kí mongú rokinyi.”

⁵⁷ Zí mɪngburoko 'yi 'bi Yúda ga gére née úku ledre zí Yésu kídí, “rifu mɪrifu, simibi ogu aka doyi cí gbre doa sokó (50) kpá wá, zíyi úku ledre yá, ówosé rosé kí Abarayáma bú?”

⁵⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'dii, Abarayáma ni owú. Niyí ndiki wo ní, mááyí yi amá kóo kú goó bo.” ⁵⁹ Zí mimbé'de Yúda ga gére née ésine, zíye 'dí'bi tutú e gi ro óngbóónzó Yésu kíe. Simi bi Yésu lurú ledre née kenée ní, zía úçu yi ené lílíné gi do ligá 'Díci 'bi Lomo gi ore 'dá'ba.

9

Yésu likpí komo ngíti o'do

¹ Simi ngíti sílì, Yésu niyi go ndisi ndéré 'dèci bi kí 'yi lódú kacine e. Zíye óguyé ndiki ngíti o'do, tí bi kóo mbágáa ndiki wo ní komoa lurú bi wá. ² Zí 'yi lódú kaci Yésu ndú'yú Yésu kídí, “Yi 'dódo ledre, o'do née lurú bi wá née gi zí lúyú ledre 'bi 'yi ga bi ndikiní wo ní, togú lúyú ledre ené?”

³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yi lódú kacine ga gére née kídí, “f'i, 'yi lúyú ledre ndaá. Lomo mengi ledre née kenée gi ro zí 'yima'dí e ówo roko'buné gi roa. ⁴ Máúku zise, mé bi azé aka kése kadra utú aka wá ní, idizé mu mengi moko bi Lomo kasa máa gi roa ní. Gi zía togú bi ulú go yá, 'yi utúasá lolu mengi moko wá. ⁵ Máúku zise ma'dii, káa zí bi mááyí aka kise do sogo káṅgá

ona ní, mááyí zíse 'yìma'dí e káa zí bimiónḡó ní."

⁶ Simi bi Yésu uku ledre née kenée ní, zía lúbu súrú do káḡá, zía ógo káḡá máa née óró a ro komo o'do née. ⁷ Zía úku ledre zí o'do máa née kídí, "Ndéré mu lúgu káḡá née ḡi komoyí simi mikavu bi kí ìṛiné Silowámo ní." Zí o'do née ndéréne lúgu komoné drá. Ni ndá'baogḡ giri ní, komoa ni go lúru bi.

⁸ Simi bi o'do née nda'baogḡ ḡi do mikavu giri ní, 'yì ga bi owoní wo bú ní, zíye ndìṣiyé úku ledre kídí, "Áyi, née ndaá o'do bi komoa ndaá, ndìṣi lengbe ómbo éyì e ḡi zí 'yì e kára ba wá?"

⁹ Ngíti géyì ya, "ḡi née tí wo."

Ngíti géyì ya, "ḡi, née ndaá wo wá, tosoyé utúasá miútuásá."

Zí o'do née úku ledre kídí, "Née tí máa nda ngíti 'yì wá."

¹⁰ Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, "Úku bi káa ledre 'di, sara komoyí likpí láráne káa be 'di?"

¹¹ Zí o'do máa née úku ledre zí 'yì ga gére née kídí, "Ngíti o'do kí ìṛiné Yésu, likpí komomá ne. Yésu ma'dáa lubu súrú bi do káḡá, zía ógo káḡá bi kí súrú siminé née óró a ro komomá, zía kása máa ya máídí ndéré lúgu káḡá máa née ḡi komomá simi mikavu bi kí ìṛiné Silowámo ní. Zíma tí ndéréma, kpá lá bi málúgu ní, geré zí komomá líkpíne káa zí bi ásé lúru a née."

¹² Zíye ndú'yú wo kídí, "Sara o'do máa née ni nda goó 'da?"

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Máowo wá togú ni 'dáya yá."

Komo o'do née likpí káa be 'di?

¹³ Zíye 'dí'bi o'do bi komo a likpí née ndéréye kée zí Farusáyo e. ¹⁴ Sílí bi kóo Yésu lubu súrú do káṅgá, zía ñnyiné ógo káṅgá bi kí súrú siminé née óró a komo o'do née zía líkpíne ní ni Sílí 'bi 'Dówúro. ¹⁵ Zí Farusáyo ga gére née ndú'yú wo kídí, “Úku aka ma'díi ledre zíze, komoyí likpí lará ne káa be 'di?” Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “O'do bi kí ñríné Yésu ní, likpí komomá ne. Lubu súrú do káṅgá, zía ñnyiné ógo káṅgá bi kí súrú siminé née óró a komomá, ya máídí ndéré lúgu a. Simi bi málúguóyó káṅgá née gi komomá ní, geré zí komomá líkpíne.”

¹⁶ Zí ngíti géyí 'yí e gi dongará Farusáyo ga gére née úku ledre kídí, “O'do née ndaá 'yí 'bi Lomo wá. Idí née 'yí bi Lomo kasaogu wo née ní, káa bi utúasá méngí kényí kenée simi Sílí 'bi 'Dówúro wá, 'dewe lorú 'bi Lomo go.”

Ngíti géyí yaá “Lomo kasaogu wo ne, idí ndaá kenée wá, káa bi utúasá ndísi méngí mĩngburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní wá.” Gi zí miúkúló'bó ledre e zí sómú ledre 'bi 'yí ga gére née nda ídine go faa.

¹⁷ Zíye ndú'yú o'do bi komo a likpí née kídí, “Sara aka nda yíi, sómú 'bi eyí yá o'do bi likpí komoyí née ni náambi?”

O'do née ya zíye ní, “Másómú née nébi Lomo kasaogu wo ne.”

¹⁸ Yúda ga gére née ṅṅṅuní eyé kóo fú lá bi kídí, “Ma'díi, o'do née komoa lurú kóo bi wá ní wá.” Zíye ñnyiyé kákasa kací 'bua kí mbágáa.

¹⁹ Simi bi 'bua kí mbágáa oguní ní, zí Yúda

ga gére née ndú'yú yée kídí, “Ba owú 'bi esé, ma'díi, tí bi kóo ndíkisé wo ní, lurú bi wá? Éyí bi méngìsé nda kí komoa ma'dáa ní 'di, bi cakaba ni nda go lúru bi ní?”

²⁰ Zí o'do née kí me'bené ìnyiyé úkulúgu ledre kídí, “Ìi, née owú 'bi ezé ma'díi. Tí bi kóo ndikizé wo ní, komoa lurú bi wá. ²¹ Owozé wá togú komoa máa née mengì láráne káa be 'di bi ni nda go ndìsì lúru bi née. Bilámá a ndú'yúsé aka cú wo zíze úwú a gì taraa.” ²² 'Bù ya'dá née iliní úku ledre bi ya kídí Yésù likpí komo owú 'bi eyé ne ní wá, gì zì ngìrì mingburoko manda 'bi Yúda e. Gì zía Yúda ga gére née i'bíní lorù kídí, togú 'yì uku ledre ya Yésù ni Kírésìto, Lomo kasaogu wo ne yá, 'yì máa née yée niyí úcuómo wo, olú lolu dongará lafúne ini ini zì Lomo simi 'Dìçì Kótruro wá. ²³ Gì zì kényì née, zì 'bù kí mbágáa lá úku ledre kídí “Ídísé ndú'yú cú wo, ndaá owú wá, idí ódro gì roné kí roné.”

²⁴ Zí Yúda ga gére née kpá ndóloógu ándá ya'dá bi komoa likpí née zíye úku ledre zía kídí, “Owozé bú bilámáne kídí, o'do bi Yésù née, ni 'yì lúyú ledre. Lóbù aka Lomo zíze, éyí bi ówo gì roa ní 'di?”

²⁵ Zí o'do née úkulúgu ledre zì Yúda ga gére née kídí, “Mándá kí tǔ'dú ledre gì ro úku a wá, togú Yésù ni 'yì lúyú ledre togú ndaá 'yì lúyú ledre wá. Éyí bi máówo ní, komomá lurú ené kóo bi wá, bi nda ba ní, komomá ni go lúru bi.”

²⁶ Zí Yúda ga gére née kpá ndú'yúlúgu wo kídí, “Sara éyí bi Yésù mengì zíyì, zì komoyì líkpíne ní 'di?”

²⁷ Zí o'do née kpá úkulúgu ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Máúku ga kpá ledre née go zíse, ílisé esé úwú a wá. Éyí bì ílisé úwúándá ledre máa née gi roa ní 'di? Ílisé go ídí 'yì lódù kacíga téé?”

²⁸ Zíye úku ledre zí o'do née ịrị ịrị kídí, “Ndazé ezé 'yì lódù kací o'do née wá, áyí yì 'yì lódù kacía wá. Lodúzé 'bì ezé yì ezé kací Músa. ²⁹ Gi zía kóo 'desì ní, Músa ma'dáa odroní kí Lomo bú. O'do bì Yésù née owozé wá togú ogù 'bì ené gi 'dáya yá.”

³⁰ Zía úkulúgu ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Née kenée lára ledre 'di, bì ówosé bi bi o'do née ogù gi doa ní wá ní. Éyí bì máówo ní, likpí 'bì ené komomá go. ³¹ Owozé bú bilámáne Lomo ndaá lengbe kí rokinyi kí 'yì lúyú ledre e wá. Nì kí rokinyi duú kí 'yì ga bì ndịsìní úwú ledre ené ní. ³² Tí bì kóo Lomo oto do sogo kángá ba, uwúzé aka bì ya kídí ngíti 'yì nì bo kí roko'bù 'bì likpí komo 'yì bì ndikiní wo komoa lurú bi wá ní zíne ní wá. ³³ O'do bì likpí komomá ba, idí ndaá 'yì bì Lomo kasaogù wo née ní wá yá, káa bì likpí komomá wá.”

³⁴ Zíye ódroyé kpá o'buó'bu zí o'do bì komo a likpí née kídí, “Yì 'yì lúyú ledre bì ndikioguní yì kí lúyú ledre kú gi simi ní, íli 'dódo ledre zíze? Togú kenée yá, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ólù lolù dongará 'yì e simi 'Díci Kótruro íni ini zí Lomo wá.”

'Yì bì owo'di'bi Lomo wá ní

³⁵ Zí Yésù úwú ledre kídí, o'do bì née likpí komoa ba Yúda iliní lolù zía ólùne simi 'Díci

Kótruro wá. Zí Yésu ndéréne zí o'do bi komoa likpí née ndú'yú wo kídí, “Ngúngu ledre Owú 'bi 'Yìma'dí goó?”

³⁶ O'do née ya zí Yésu ní, “Mongú 'yì, 'yì née máowo'dí'bi ledre gí roa wá, 'dódo aka ledre gí ro a zíma gí do bi zíma ngúngu ledrea.”

³⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Ndaá ngíti 'yì sikala wá, née kpá tí máa bi mááyí ódro zíyì ba.”

³⁸ Geré zí o'do née útúne sị sịndí Yésu bi óto úndru a, zía úku ledre kídí, “Ngére, mángúngu ledreyì go,”

³⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Máogu do sogo kángá ba gí ro 'dēcì ngbanga zí komo sómú ledre 'bi 'yìma'dí e líkpíne. 'Yì ga bi owoyemení ledre gí ro Lomo wá ní, zíye ówoyéme a. 'Yì ga bi ya yée owoyemení yì eyé wo bú ní, niyì ídíáká 'bi eyé simi luyú káa zí 'yì ga bi komoyé ndaá ní.”

⁴⁰ Geré zí Farusáyo ga bi gáa ore ní ìnyiyé úku ledre zí Yésu kídí, “Úku yá 'dí yaá, komozé ndaá káa?”

⁴¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ídí ídísé ba káa zí 'yì ga bi komoyé ndaá ní yá, káa bi luyú ledre esé ndaá lolu ba wá. Nda lá gí zía bi sómúsé yì esé kídí ówosé ledre bú ní, zí luyú ledre esé ídíne fú lá bo.”

10

Bilámá 'yì 'bá'bá kábìrìkì e

¹ Zí Yésu úku ledre zí Farusáyo ga gére née simi muruwayi kídí, “'Yì bi olú lódú kací

kábiriṛiki e 'dici ndaa gi 'di tara mbotuyé wá ní, née ndaa mingi kábiriṛiki maage wá, née 'yi ugu, kpá yi ené bisinyi 'yi. ² Mingi kábiriṛiki e ndisi olu lódu kací kábiriṛiki ené e fú lá gi tara mbotuyé. ³ Togú mingi kábiriṛiki ga gére née ogu go yá, zí 'yi 'bi moko bi ore ní líkpí mbotu. Simi bi ndolo kábiriṛiki ené e kí iriyé ní, zíye úwú kúru mingiye zíye ídiye mbá kí rokinyi. ⁴ Simi bi kábiriṛiki ga gére née oluoguní go sága ní, kpá lá bi mingiye utú zíye 'dá'dá ní, geré zíye útúye ngberí do kací a gi zía owoyemení simi kúru a bú. ⁵ Togú ngíti 'yi kpí yá, kábiriṛiki ga gére née niyi ngásá eyé gi zía mingásá gi zía bi owoyemení eyé wo wá ní.” ⁶ Farusayo ga gére née owoní eyé ini ledre gi simi muruwayi bi Yésu uku née wá.

⁷ Zí Yésu úku phútru ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Máuku zise ma'díi, mááyí zí 'yima'dí e káa zí mbotu kábiriṛiki e ní. ⁸ 'Yi ga bi ngára Babá kasa ené yée ne wá ní, oguní yi eyé kí royé kídí yée niyi bilámá 'yi 'dódo ledre 'bi Lomo, ábuwá yi eyé 'yi ranga e kpá 'yi ugu e. 'Yi amá e uwuní eyé kóo ledre ga bi 'yi ga gére née ndisini 'dódo yée ní wá. ⁹ Mááyí káa zí mbotu 'dici ní. Togú 'yi ugu gi 'di zima yá, mááyí yómo wo gi zía mááyí go 'yi 'bá'bá wo, káa zí mingi kábiriṛiki bi ndisi 'bá'bá yée do bi 'bi éyi miánu zía kpá ndá'bané kíye 'be bilámáne ní. ¹⁰ 'Yi ugu ndisi ndéré 'bi ené gi ro ugu éyi, kí ngáka éyi kpá kí úfu 'yi e. Maa Yésu, mánda 'bi amá káa zí 'yi ranga ga gére née wá, máogu 'bi amá gi ro zí 'yi ga bi nguṅuní ledremá go ní ídiye kí tridri kpá kí rokinyi bi ngára odu a ndaa ní.

11 “Mááyí bilámá 'yì lúró bi kací kábìrìkì amá e. Máí'bí romá tóromá kací kábìrìkì amá e gí zì bisinyí ledre kí méngì yée. Togú umbu yá, máídí úyu máa, ndaní úyu wá. 12 'Yì bi ndaá m̀ngì kábìrìkì e wá, ogu 'bi ené lá méngì moko gí ro késì ní, togú lurú bangá sinyí go kí ógu gí ro 'dí'bi ngúru kábìrìkì ga gére née yá, ni óyó sogoné zì kábìrìkì ga gére née, zì bangá sinyí nánáonzó ngúrúyè ánu a, zì ngíti géyì báiyé faa. 13 'Yì 'bi moko née ngasáoyó roné gí zía kábìrìkì ga gére née ndaní eyé 'bi ené wá, méngì 'bi ené lá òyú moko gí ro késì.

14 “Mááyí bilámá 'yì 'bá'bá kábìrìkì e gí zía mááyí máa m̀ngì ye. Kábìrìkì amá e owoní máa bú, 15 káa zì bi ledremá ni zì Babá owóowó zì ledrea ídíne zíma kpá owóowó ní, ledre kábìrìkì amá e ni zíma kpá owóowó. Née sí ledre bi máí'bí romá zì umbu gí royé gí roa ní. 16 Ngíti géyì 'yì amá e niyí aka kpá fú bo yée ga bi ndaní gí simi kífú Yúda e wá ní. Mááyí kpá 'dí'biógu yée, ési yée dongará lafúye gí do bi zíye ídíye kíé'do ndìsì úwú òyú kúrúma, gí zía mááyí máa 'yì 'bá'bá yée. 17 Ledremá ni zì Babá owóowó gí zía máúwú kúrúma bú. Mááyí í'bí romá zì umbu gí ro 'yìma'dí e. Abú máúyu yá, ni úrulúgu máa. 18 'Yì bi kíé'do káa ni gága máa gí ro ledre ní ndaá. Mááyí kí roko'bu ledre e za mbá zíma gí zì Babá gí ro zíma í'bí romá zì umbu, togú mbú zíma ásimá gí roa.”

19 Gí zì ledre bi Yésu uku kenée ní, zì sómù ledre 'bi Yúda e ífi siminé, toroní eyé lolu do sómù ledre kíé'do wá. 20 Ngíti géyì odroní 'bi

eyé gí do bi Yésu bisinyíne kídí, “O'do née ni kí dokéké siminé, née ndaá 'yì bi azé ndìsì úwú ledre gí taraa ní wá.”

²¹ Ngíti géyì ya, “f'i, o'do née dokéké ndaní simi a wá. 'Yì bi kí dokéké siminé ní, utúasá ndìsì 'dódo ledre kí roko'buné wá. Utúasá kpá líkpí komo 'yì bi 'dùtù mi'dùtù ní wá.”

Ngíti géyì Yúda e asiní gí ro Yésu

²² Gí do kací ledre née ní, geré zí sìnđi kadra bi legbe ndìsìní sómúndíki ledre 'dìcì bi kóo 'bi Lomo 'danání simi Yerusaléma ní óguné. Ledre máa née mēngì kóo roné née kí yana ndumu.

²³ Zí Yésu ndìsì gámáne do ligá 'Dìcì 'bi Lomo née. Zía ndéré ólúne gí do bi bi kóo o'bóní ngba'daka ro 'Dìcì 'bi Lomo, bi ifíní ìrì Solomóna doa ní. ²⁴ Zí Yúda ga gére née ólú lódú kací Yésu íri. Zíye úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, ndá lolu fú lá ndìsì ló'bo gí zíze wá. Togú áyí go Kírésìto bi Lomo kasaogu ní yá, ídí geré úku a zíze.”

²⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ásé ndú'yú 'dó'do máa née kenée gí ro 'di, tí bi máúku ledre go zise, ílisé ngúnngu a wá ní. Mìngburoko ledre ga bi mándìsì mēngì yée bi ngará gbékpì 'yì e utúasání mēngì yée wá ní, niyí 'dódo máa ye zise ówo a kídí Babá kasaogu máa ne.

²⁶ Ngúnngusé ledremá wá gí zía ndásé esé 'yì amá e wá. ²⁷ 'Yì ga bi ngúnguní ledremá go ní, ndìsìní lengbe úwú kúrúma. Máówo yée bú bilámáne gí zía niyí 'yì lódú kacíma e. ²⁸ 'Yì amá ga gére née má'dí'bi sílíma go royé ndá, mááyí í'bí trìdrì bi za fí ní zíye. 'Yì bi ni 'dí'bióyó yée

gi zíma ní ndaá. ²⁹ Babá bi i'bí 'yì amá ga gére nées zíma ní, roko'bụa romo do éyì e za mbá. 'Yì bi ni útúásá 'dí'bióyó 'yì amá ga bi i'bí yée zíma nées ní ndaá. ³⁰ Zée kí Babá, azé dụú 'yì kíé'do."

³¹ Zí ledre nées útúne simi Yúda ga gére vuu bisinyíne. Zíye ìnyiyé 'dí'bi tutú e gi ro óngboónzó wo kíe. ³² Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Mìngburoko ledre ga bi Babá i'bí yée zíma ndìsì méngì yée ní, máméngì yée mbá do komosé. Wo bi sinyí rosé ìlisé úfu máa gi roa ní wo be 'di?"

³³ Yúda e ya zía ní, "Lúyú ledre eyì ni wo bi úku yá nées ni kpá Lomo tí bi áyì gbékpì 'yìma'dí ní. Nées ledre bi azé úfu yì gi zía ní, ledre ezé ndaá 'bi ené kí bilámá moko eyì wá."

³⁴ Yésu ya zíye ní, "Sara bi ni miékéne do sílìse simi bụkụ 'bi lorụ, Lomo uku kídí, 'Sée ga bi mágéléogụ sée káa do manda e ní, áse go kí roko'bụ zise káa zí Lomo ní.' ³⁵ Togú Lomo uku ledre kídí nées geléogụ ngíti géyì 'yì e kí roko'bụ zíye káa zí Lomo ní. Ledre bi Lomo uku go ní, 'yì óyóló'bó a ndaá. ³⁶ Sara bi mááyí nda tí mbigí Owú 'bi Lomo, Babá ma'dáa kasa máa ne do sogo kángá méngì moko ené ní, éyì bi bi sinyí nda rosé zise úku ledre gi zía kídí máúku sinyi ledre go simi bi máúku máyá mááyí Owú 'bi Lomo ní 'di? ³⁷ Moko ga bi mándìsì méngì yée ní za mbá, togú ndaní moko ga bi 'bi Babá ní wá, ndásé ñgunṅu ledremá wá. ³⁸ Abú ìlisé ñgunṅu ledremá wá, moko ga bi mándìsì méngì yée ní togú ñgunṅusé go kídí Lomo uku ne ya

máídí méngì yée kenée, ɳgúɳgusé go kídí azé kí Babá 'yì kíé'do." ³⁹ Zí Yúda ga gére née kpá ñnyíyé áyíye 'dí'bi Yésu gi zí ledre bi uku zíye kenée ní. Zía úçu lílíné gi zíye gi ore.

⁴⁰ Zí Yésu ñnyíné gi simi Yerusaléma gi ore 'dógu ngburu Yeredéne, ndéré 'dìyì roné do bi bi Yiwáni 'yì Bábátízì 'yì e ndìsì í'bí babatíza doa zí 'yì e ní, zía ndìsíné íri kí owú sílì cúku'dée.

⁴¹ Zí tǔ'dú 'yì e ndìsì ndéréye zí Yésu do bi bi ni doa íri ní. Zí ngíti géyì 'yì e ndìsì úku ledre kídí, "Abú Yiwáni mengì mingburoko ledre ga bi kí roko'buné ní wá yá, ledre ga bi uku yée gi ro Yésu ní, niyí mbá ma'díi ledre e." ⁴² Gi zí kényì née, zí tǔ'dú 'yì e ɳgúɳgu ledre Yésu kídí ni owú 'bi Lomo.

11

Sanda ndíyá Lázoro nderé zí Yésu

¹ Ngíti o'do ni kóo bo kí ñríné Lázoro, lúndu Mariya e kí Máraata, ndìsíní simi Beteníya. Lázoro ma'dáa ni kóo kí ndíyá bisinyíne.

² Lémja bi Mariya máa née, née wo bi kóo lefe su'bú mindonyo ro sɳndì Ngére Yésu, zía ndìsíné ó'dóoyó a kí bi doné ní. ³ Zí owú kará ga gére née kákasa zí Yésu kídí, "Ngére, ro ezegámáyì méngì wo yáa miméngì bisinyíne."

⁴ Simi bi Yésu uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre kídí, "Í'í abú ro Lázoro ma'dáa mengì wo kenée ndotó, utúasá 'dí'biógu zía umbu wá. Roa née ni óto 'yì e zíye ówo roko'bù 'bi Lomo, zíye ndìsìyé óto úndrumá bi Owú 'bi Lomo ní."

⁵ Lázoro kí lémíné ga bi gbre née, Yésu oto kóo

'búye go kíngaya. ⁶ Abú tí kenée ndotó, simi bi sanda ledre ro Lázoro nderé ndiki Yésu ní, Yésu ma'dáa ìnyì ené kóo geré ndéré wá, menḡi aka yì ené kóo kpá za 'dényé sîlì gbre kí.

⁷ Nda ḡi 'dá'ba, zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Nda'baluguzé aka rozé mu simi Yùdáya 'dáa.”

⁸ Zí 'yì lódú kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, “ḡ, 'yì 'dódo ledre, lúru aka mongú ledre bi Yúda e menḡíní yìi kíe íri, ayíní ḡi ro óngboónzó yìi kí tutú ní, ili ba kpá go ndá'balúgu royì zíye íri?”

⁹ Yésu eré ené ngìrì kí ndá'ba íri wá, ḡi zí kényì née ní, zía úku ledre kídí, “Togú bi ará go yá, mītuluru ndaá lolu wá. 'Yì bi ndìsì gámá kí kadra ní, utúasá ené 'díkí wá ḡi zía bimiónḡó 'bì kadra onḡó bi go zía bilámáne. ¹⁰ 'Yì bi ootomo nda bimiónḡó kenée zía nda ndìsì gámáne kí ndulu ní, ndìsì 'díkíne ḡi zía ni yì ené simi mītuluru.”

¹¹ ḡi do kací ledre bi Yésu uku née ní, zía kpá úku ngíti ledre zí 'yìmikása ené ga gére née kídí, “Káa zí bi mááyí úku ledre ba, lúnduzé Lázoro ni go 'dú'du, nderézé mu íri ḡi do bi zíma úru wo.”

¹² Zí 'yì lódú kacíga ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, bisinyí ledre ndaá ke. Togú 'du'du yì ené kpá lá mī'dú'du ní, ili ndéré té yìi úru wo ḡi ro 'dì?” ¹³ 'Yì lódú kacíga ga gére née owoní eyé kóo ini ledre ḡi simi ledre bi Yésu uku née wá. Ábuwá uku née kídí Lázoro uyu go.

¹⁴ Zí Yésu nda úku a zíye fúó kídí, “Lázoro uyu go.” ¹⁵ Ni bilámáne ḡi zía simi bi Lázoro uyu ní,

ndazé kése íri wá. Nderézé mu gí ro zíse lúru ledre bi mááyí méngí a íri ní za cù kí komosé gí do bi zíse ñgúngu ledremá nda za kíngaya.

¹⁶ Zí ngúru 'yì lódú kací Yésu bi kí ìrìné Tóma bi ndìşiní kpá ndólo wo Máárátongo ní ìnyìné úku ledre zí lafúne e kídí, “Ndazé ótoómo kací mongú 'yì wá, idízé ndéré kéye. Togú Yúda iliní úfu wo yá, zíye úfukótru zée ndro kéye.”

Yésu nderé simi ini ro Lázoro

¹⁷ Simi bi Yésu nderéoguní simi Beteníya ní, Lázoro mengí simi káṅgá go sílí eso (4). ¹⁸ Gara bi Beteníya ininí Lázoro simi a ní, ndaá gbála gí ro Yerusaléma wá. ¹⁹ Gí zí ledre bi utú do Márata e kí léminé Maríya ní, zí tų'dú ngíti géyì Yúda e ndéréye zí Márata kí léminé íri ndìşì ìdri mimbé'deyé kací lúnduyé bi uyu ní.

²⁰ Simi bi Márata uwú ledre ya Yésu ni go gbóo do misi'di ní, zía ìnyìné ndéré óndó do Yésu, Maríya idíaká 'bi ené cìkì 'be.

²¹ Simi bi Márata lurúndiki Yésu ní, zí simikozo mengí wo, zía útúne ini ini zía úku ledre zí Yésu kídí, “Áko Ngére, idí idí karakóna ona, káa bi owú 'bi babá ba uyu wá. ²² Máówo bú togú ndú'yú Lomo yá, ni méngí éyì bi ndú'yú wo gí roa née zíyì.”

²³ Yésu ya, “Márata, ndá sómú simiyì wá, lúnduyì ni úrú gí simi umbu bi uyu née.”

²⁴ Márata ya zí Yésu ní, “Ma'díi mongú 'yì, mángúngu go kenée kídí simi şindí kadra 'bi úru 'yì e gí simi umbu, ni úrú zía ídine trìdrìné.”

²⁵ Yésu ya, “Márata, mááyí máa 'yì úru 'yì e gí simi umbu. Mááyí kpá máa 'yì í'bí trìdrì bì za fí ní zì 'yì e. 'Yì bì ñgunḡu ledremá go ní abú uyu yá, mááyí úru wo. ²⁶ 'Yì bì ñi aka trìdrì togú ñgunḡu ledremá go yá, uyu lolu wá. Ñgunḡu ledre née go Márata?”

²⁷ Márata ya kídí, “Ngére, mángunḡu ledre née go. Máówo go kídí áyí Kírésito Owú 'bì Lomo bì Lomo uku ledre kásaógu wo káa do 'yì yómo 'yì e ní.”

²⁸ Gí do kací ódro ga gére ní, zì Márata ndá'balúgu roné 'be zía úku ledre zì lémíné kídí, “'Yì 'dódo ledre oḡu go ñi ndìsì ndúndu'yú gí royí.” ²⁹ Simi bì Mariya uwú ledre née kenée ní, zía ñyíné kpuru ndéréne zì Yésu. ³⁰ Yésu ñi aka do misi'di kí'dí bì Márata nderé ndiki wo ní. ³¹ Yúda ga bì oguní simi ini ore, simi bì lurúní Mariya ñyí kpuru ndéréne mi'dí do misi'di ní, zì ngíti géyí útúye do kacía gí zía somúní 'bì eyé ya, ayí ndéré sì bì ini ini.

³² Simi bì Mariya nderé ndiki Yésu ní, zía útúne sì sındí Yésu bì ini ini kí úku ledre kídí, “Áko Ngére, idí idí karakóna ona, káa bì owú 'bì babá ba uyu wá.”

³³ Simi bì Yésu lurú Mariya kí Yúda ga bì oguní zíye simi ini ñyí nda go ndìsì ini ini kíngaya ní, zì simikozo kpá méngí Yésu, zì Yésu kpá útúne ini ini. ³⁴ Zì Yésu ndúndu'yú kídí, “Otoní wo 'da?”

Zíye úkulúgu ledre zì Yésu kídí, “Azé 'dìyíóto yí Ngére.”

³⁵ Geré zì ini komo Yésu ndé'yíóguné.

³⁶ Zí Yúda ga gére née ndịsị ódroyé dongaráye kídí, “Lúrúsé aka, ábuwá mongú 'yị ba oto 'bú Lázoro go kíngaya.”

³⁷ Zí ngíti géyị úku ledre kídí, “Bì nì kí roko'bu ledre zíne, likpí komo 'yị go zía lúró bi ní, sara ogụ nda kóo úcuómo Lázoro kí úyu wá gị ro 'dì?”

Lázoro urú gị simi umbu

³⁸ Otoní bi zí Lázoro simi gu bi lagání simi landa ní, do gbúrúgbụ misisilekpe tutú ngbụturú tara a. Simi bi Yésụ nderéogụ sị bi íri ní, zí simikozo méngị wo rómo wo bi gáa 'dá'dá ní.

³⁹ Zía úku ledre kídí, “Gbúrúgbụóyósé aka tutú née 'dá'ba.”

Márata ya zía ní, “Ngére, karaba go 'dényé sịlị eso (4), ndonyo bi eme lolu íri ngú.”

⁴⁰ Yésụ ya zía ní, “Máúku amá gáa zíyị máyá 'dì Márata? Ndaá bi máyá togú ngúngu ledremá go yá, áyí lúró roko'bu 'bì Lomo kí komoyị ní wá?”

⁴¹ Gị zí ledre bi Yésụ uku kenée ní, zí 'yị e gbúrúgbụóyó tutú bi tara mbotu gu landa kídí bi otoní Lázoro ní. Zí Yésụ ñnyiné ini ini zí 'buné kídí, “Babá, mbófo éyị zíyị ndịsịyị úwú máa.

⁴² Máówo bú bilámáne togú mándú'yú yị go yá, zíyị tí méngị ledre ma'dáa. Máúku ledre née kenée gị ro zí 'yị ga bi azé kéye ba úwú a gị do bi zíye ngúngu a kídí ma'díi kásaogụ máa yị.”

⁴³ Gị do kací ledre née ní, zía ñnyiné ndólo Lázoro kí mongú kúró kídí, “Lázoro ólúogụ girí mu.” ⁴⁴ Geré zí Lázoro úróne, zía ólúoguné nyé kí ká'dá bongó bi ciringbíní wo kíe kpá kí mbílí

bongó bi odó'dutuní komo a káe kací ondú eyé 'bi Yúda e ní roné.

Zí Yésu úku ledre kídí, “Líkpiśé ká'dá ga gére nées gi roa mu zía ndá'bané 'be.”

Yemení ledre gi úfu Yésu

(Matáyo 26:1-5, Máriaiko 14:1,2, Lúka 22:1,2)

⁴⁵ Yúda ga bi nderení kí Mariya gi zí Yésu íri, simi bi luruní ledre bi Yésu mengi nées, geré zíye ngungu ledre Yésu kídí ma'díi, Lomo kasaogu wo ne. ⁴⁶ Zí ngiti géyi ndéréye úku ledre bi Yésu mengi nées zí Farusáyo e. ⁴⁷ Zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e kí Farusáyo kpá kí ngiti géyi mingburoko 'yi 'dici ngbanga e, ndisiyé ndómo tarayé kídí,

“Éyi bi idizé mengi a kí Yésu ní 'di? Mingburoko ledre ga bi ndisi mengi yée kí roko'buné ní ofuní nda go. ⁴⁸ Togú lurúomozé wo kenée, tú'dú 'yi e niyi nda ówo go tí duú wo kídí ni Kírésito ma'díi. Geré zí asikiri 'bi Róma óguyé nduru mongú 'dici ezé bi 'bi ini zí Lomo kpá kí 'be 'bi ezé e mbá, utúasázé lolu idí kí bi zize wá.”

⁴⁹ Zí nguruyé bi mongú 'yi 'dáná éyi* kí iriné Kayáfa mongú manda 'dá'dá simi sindi kadra máa bi koo nées inyiné úku ledre zí lafúne ga gére

* **11:49** 11:49 Mongú 'yi 'dáná éyi: Mongú 'yi 'dáná éyi romo do manda 'bi 'yi 'dáná éyi e zí Lomo. Ndisi lengbe olu duú ne simi 'dici bi Mongú Bi 'bi Lomo simi 'Dici 'bi Lomo ní gi ro 'dáná éyi zí Lomo kí'di keri simi simibi ké'do. Ndisi 'di'bi sama bangá bi ongoonzóni gi ro 'dáná a zí Lomo ní olu kie 'dici iri gi ro zí Lomo otoómo luyú ledre 'bi 'yima'di e.

née kídí, “Ówosé ledre wá gí zí 'dí? ⁵⁰ Bilámá a, bikéří 'yì idí úyu ne gí do bì zí 'yì ezé e ómoyé, gí zí wo bì zí 'yì ezé e úyuyé ye zí bikéří 'yì ómoné ní.”

⁵¹ Kayáfa uku ené née kóo lá ledre ené wá. Gí zía bì nì mongú 'yì 'dáná éyì ní, zí Lomo úkuí'bí ledre née taraa gí ro zía úku a kenée. Lomo yeme ne kú kenée zí Yésu úyuné ne gí do bì zée Yúda e zíze ómozé. ⁵² Míyuyu Yésu née nda kíngaya lá dujú gí ro Yúda e wá, kpá gí ro kúfú ngítì géyì 'yìma'dí e mbá, zíye ídiye dujú kìé'do owú ga bì 'bì Lomo ní. ⁵³ Tónóne gí simì sįndį kadra née ndéréne 'dá'dá, zí mingburoko 'yì ga gére née ndįsiyé gámásó'do mįsi'di gí ro úfu Yésu.

⁵⁴ Gí do kací ledre née ní, Yésu ndįsi ené lolu kóo zí Yúda ga gére née do nyára bì wá. Zía įnyiné kí 'yì lódú kacíne e gí ore yóó ndéréye simì ngítì owú gara kí įřiné Efarayíma gbóo cigí bì bì ngára 'yì e ndanı do a wá ní ndįsiyé íri.

⁵⁵ Simì sįndį kadra máa bì kóo née ní, Ayímbi 'bì Yúda e bì ndįsiní ndólo a Umbuokpó ní nì go gbóo. 'Dá'dá zí ayímbi née tónóne, tú'dú 'yì e ndįsiní lengbe įnyì gí simì gara eyé e mingúngúcuca ndéréye simì Yerusaléma íri gí ro órú royé kací ondú eyé 'bì Yúda e gí ro zíye útúásáye kací komo Lomo. ⁵⁶ Simì bì niyí do ligá 'Dící 'bì Lomo ní, zíye ndįsiyé ndómo tarayé gí ro 'dí'bì Yésu. Zíye ndįsi ndú'yú royé kídí, “Sómú ledre esé nì kíe 'dí, togú ogu go ona ní?” ⁵⁷ Ukuní ledre née kenée gí zía manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí Farusáyo e ní i'bíomoní loru go zí 'yì e

kídí togú lurúndikiní Yésu go simi ayímbi ore yá, idíní úku 'dódo ledrea gí ro do 'dí'bi wo.

12

Mariya oto úndru Yésu
(*Matáyo 26:6-13, Máríko 14:3-9*)

¹ Simi bi ngítí sílì idíaká go ìnyì doa kéré (6) gí ro zí Ayímbi Umbuokpó 'bi Yúda e née tónóne ní, zí Yésu ìnyiné gí simi owú gara bi Efarayíma ní ndéréne 'be 'bi Lázoro simi Beteniya kí'dí bi kóo uru Lázoro ma'dáa gí simi umbu ní. ² Zí 'yì e yóko royé do méngì mongú éyì miánu gí ro 'dí'bi Yésu kée simi sùmu. Máraata ndìsì kóo lúru bi kacì éyì miánu bi zí 'yì e née ne, Lázoro anuní 'bi eyé éyì kí Yésu. ³ Zí Mariya lémi Lázoro ndéré 'dí'biógù bilámá sù'bù mindonyo bi kóo ugú kí tú'dú késì ní, dúdù a za mbá ro sùndì Yésu kí'dí bi ndìsìní kí Lázoro e ánu éyì 'dìcì ní. Zía ndìsìné ó'dóoyó sù'bù máa née gí ro sùndì Yésu kí bìdoné bi alamiála ní. Zí ndonyo sù'bù 'dí'bi simi 'dìcì bi Yésu ndìsìní simi a née yeré.

⁴ Geré zí Yúda Keriyóta bi ngúru 'yì lódù kacì Yésu bi ni ógù i'bí ngbángá Yésu ní, ìnyiné úku ledre zí Mariya kídí, ⁵ “Áyi, lefe sinyiní nda sù'bù née bi kenée gí ro 'dì, niyí kóo úgúoyó a kí mongú tú'dú késì bi 'yì ni méngì moko gí roa kí simibi kpuú ní do sáká 'yì lerì e kí késì máa née.” ⁶ Yúda uku ené ledre née gí zía bi ili ndìsì sáká 'yì lerì e ní wá, yì ené gí zía bi ni 'yì lúru bi kacì késì ní, ili idíní í'bí késì née do sílìne gí do

bi zíne ndìsì úgu ngíti géyì éyì e gi simi a sáká roné kíe.

⁷ Geré zí Yésu úkulúgu ledre zí Yúda kídí, “Ndá úku ledre zí kára née wá. Sù'bù bì sùsù romá née, yemeomo née go máa gi zía sındì kadra 'bì óto máa simi gu ni go gbóo. ⁸ Ídí ówo a kídí kací kadra mbá, ásé fú lá kí 'yì lerì e do bi kíé'do. Máa, utúasázé ídí kése fú lá do bi kíé'do wá.”

⁹ Ábuwá tù'dù Yúda e uwúní go ya Yésu ni simi Beteníya ore. Zí tù'dù ye ndéréye íri. Ndaá 'bì ené bì yaá nderení née lá dùyì zí Yésu ní wá, nderení kpá gi ro lúru Lázoro bì Yésu ma'dáa uru wo gi simi umbu ní. ¹⁰ Zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e ní yéme royé kídí, yéé idíní kpá úfu Lázoro 'dá'ba, ¹¹ gi zía bì Yésu uru wo gi simi umbu ní, zí tù'dù Yúda e nda yì eyé ngúngu ledre Yésu.

Yésu olú kí mongú roko'buné simi Yerusaléma (Matáyo 21:1-11, Mária 11:1-11, Lúka 19:28-40)

¹² Zí bì aráló'bó roné, Zí Yésu ìnyiné gi simi Beteníya gi ore ndéréne simi Yerusaléma. Zí ledre owù ndíki tù'dù 'yì ga bì yokoní royé simi ayímbi simi Yerusaléma ore ní kídí Yésu ni go ógù simi Yerusaléma íri. ¹³ Zí tù'dù 'yì ga gére née 'dècì mbílí tìyì e do sílìye ìnyiyé mutruu ndéré óndó do Yésu do mìsi'di. Zíye ndìsiyé ótrù ledre e 'dága kídí,
“Mbófo éyì zí Lomo.”

“Úndru ídí ídí zí wo bì ogù kí ìrì Ngére Lomo ní.”

“Úndru idí ídí zí Mongú Ngére 'bi Isiréle e.”

¹⁴ Yésu ekí ndịsị go do owú dongí bi oguní kíc zía ní, tí káa zí bi kóo miéké kúrú Lomo uku ní kídí,

¹⁵ “Sée nyí 'yị ga bi 'bi Yerusaléma ní, ndásé éré ngịrị wá,

lúrúsé aka ngére esé bi ni ógu

ni bi mindịsịné do owú dongí girí née.”

¹⁶ Simi sịndị kadra máa bi kóo née ní, 'yị lódú kací Yésu owoyemení aka eyé kóo bi ya kídí miógụ Yésu née 'dodo go kídí ledre bi kóo ni miékéne ní sịndị kadra ené ogụ go ndịsị méngị roné née goó ne ní wá. Owoyemení nda té simi bi Yésu nda'balugu roné go komo ere niyí nda go kí ndịsị sómụndíkí ledre ga bi kóo Yésu ndịsị méngị yée ní kídí ábuwá miéké kúrú Lomo uku ba kóo ledrea, yée ndịsịní kóo ba tí óto úndrua.

¹⁷ 'Yị ga bi kóo lurúní Yésu uru Lázoro gi simi umbu do komoyé ní, niyí 'bi eyé fú lá ndịsị úkutátá ledre máa bi kóo née zí tú'dú lafúye.

¹⁸ Née kpá ngúru sị ledre bi tú'dú 'yị e nderení gi zía lúru Yésu simi bi ogụ simi Yerusaléma ní gi zía uwúní ledre Lázoro bi kóo uru wo ní go.

¹⁹ Zí Farúsáyo ga gére née ódroyé dengbịye kídí, “O'do ba 'dódo ledre ené nda yị ené zí 'yị e goó kí roko'buné. Lúrúsé aka tú'dú 'yị e niyí nda yị eyé go ndịsị ndéré kací a. Ngíti éyị bi zíze méngị a ní, ndaá lolu wá.”

Yésu uku'dodo ledre umbuné

²⁰ Simi sịndị kadra bi kóo 'bi ayímbi née ní, ngíti géyị 'yị ga bi kí sị doyé Gịrịgị e ní, oguní kóo

kpá go simi Yerusaléma ore gi ro mbófo Lomo ndro kí 'yi ga bi ore ní. ²¹ Zí Gírìgì ga gére nées ndéréye zí ngúru 'yimikása 'bi Yésu bi kí iriné Phílipo ní, zíye ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yi, ilizé ga gi ro ówo Yésu.” Phílipo ma'dáa ni gi simi ngúru owú gara 'bi Galiláya bi kí iriné Beteseyída ní. ²² Zí Phílipo ñnyiné ndéréne úku ledre nées zí ezené Andiriya. Zíye nda ñnyiyé gbrenará ndéréye kí ledre nées zí Yésu.

²³ Zí Yésu úku ledre kídí, “Sìndì kadra ogu go zí 'yi e lúru roko'bu 'bi Lomo kí úru máa Owú 'bi 'Yíma'dí gi simi umbu. ²⁴ Ídísé úwú ledre ba bilámáne. 'Yi ga bi za mbá ndìsiní ó'do kére ní, ñiyí aka óyú kufú kére nées simi kángá kí, ni nda fú anáogu tú'dú do ónzó a do lán gbá. Ledre ni gi romá kpá kenée. Mááyí aka úyu do óto máa simi kángá kí, zíma úrúma í'bí mikánda tridri zí tú'dú 'yíma'dí e. ²⁵ 'Yi bi ni lúrúciyi máa, zía óto mimbé'dené lá gi ro ledre ga bi 'bi sága ba ní ní, simi bi uyu go ní, tridri bi za fí ní, ndiki wá. Wo bi ñgun gu 'bi ené yi ené ledremá ní, ni ndiki tridri ne. ²⁶ 'Yi bi ñgun gu go ídine káa do 'yi lódú kacíma ní, idí ndisi méngi dudu ledre amá e. Bi bi mááyí idí doa ní, 'yi amá máa nées ni idí kpá doa. Babá ni idí kí rokinyi kí 'yi amá máa nées.”

²⁷ Zí Yésu úku ledre zíne kí roné kídí, “Lomo romá ndaá lolu wá. 'Bié ba gáa zíma úku ledre zí Babá idí 'dí'bióyó umbu ba gi komomá 'dá'ba? f'i, nées go tí ledre bi kasaogu máa gi roa ní.” ²⁸ Gi do kací ódro nées ní, zí Yésu ini ini zí Lomo kídí, “Babá, idí mu 'dódo roko'buyi gi do bi zí

'yìma'dí e do sogo káṅgá mbá ówo a."

Geré gì do kací ini nées ní, zì kúrú Lomo ówùne gì komo ere kídí, "Mìngburoko ledre ga bì méngì yéé ní za mbá, 'dodoní go kídí, méngì ledre ga gére nées kí roko'bumá, mákása yìí máa. Áyí kpá méngì ngíti mongù ledre gì do bì zíye ówotátá a kídí ma'díí, mááyí bo." ²⁹ Tù'dù ngíti géyì 'yì ga bì kóo toroní cigí Yésu ore ní, owo'di'biní eyé bì kóo ya kídí, Lomo odro nées ne gì komo ere zì Yésu ní wá. Ngíti géyì ukuní 'bì eyé yaá "Nzagba embé ne." Ngíti géyì ya "f'ì, maláyika odrone zía."

³⁰ Zì Yésu úku ledre zì 'yì ga bì ndìşiní úkuló'bó ledre nées kídí, "Ledre bì ukuní nées ndaá zíma wá, ukuní zise gì do bì zise ṅgúṅgu a gì do bì zì Lomo sáká sée. ³¹ Şindí kadra ogù go gì ro zíma 'dècì ngbanga 'yìma'dí e kací míméngì ledre eyé, kpá gì ro zíma rómo komo Satána za fí. ³² Nées go kpá şindí kadra bì niyí úfu máa, zíma kí úrúma sìmí a ní. Gì do kací a nées ní, zíma úku ledre zì říkí sì do 'yìma'dí e za mbá, gì ro zíye óguyé mbá zíma." ³³ Yésu uku ledre nées kenées gì do bì zì 'yì e ówo toso umbu bì nées ni uyu a, zíne kí úrúne ní.

³⁴ Zì 'yì ga gére nées úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "Bì lorù bì Mùsa eké ní uku zize kídí, Kírèsito ni ídí tridri za fí ní. Áyí úku lará ledre káa be 'di, 'Yá niyí phéphéonzó Ówù 'bì 'Yìma'dí do m̀ngb̀ngbu kágá'? Owù 'bì 'Yìma'dí máa nées nda 'bì ené go náambi?"

³⁵ Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Mé bì mááyí aka dongarásé kí 'dódo yata ledre e zise

ba, ngúṅgu ledre esé idí ngbóró tátá roné kpá fú 'dá'dá gí zía 'dódo ledre amá nì zise káa zí bimióṅgó ní. 'Yì máa wo bì 'di'bi sómú ledre amá wá ní, utúasá mēngì ledre e do bilámá misi'diné wá, gí zía 'di'bi sómú ledre gí zíma wá, nì yì ené simi mitulurù. ³⁶ Mé bì mááyí aka dongarásé káa zí bimióṅgó ba, idísé lánýá ro ledre ga bì mándìsì 'dódo yéé zise ní, gí do bì zise idíse mbigí 'yì amá e. Simi bì Yésu uku ledre née zíye kenée ní, zía ndéréóyó yì ené roné gí do komoyé gí ore.”

Yúda e asiní yì eyé gí ro ledre 'bì Yésu fú lá miási

³⁷ Abú Yésu mēngì kóo tí mingburoko ledre e go za cú do komo Yúda ga gére née yá, asiní yì eyé gí ro Yésu fú lá miási. ³⁸ Ledre bì Yúda mēngì ní née utúasá 'duo kpìní kí ledre bì kóo nébì Isáya uku ní kídí,

“Ngére Lomo, ukuzé tí ledre eyì go zí 'yì e, ambí ṅuṅgu kóo ne?

'Yì ṅuṅgu a bì ya yì Lomo 'dodo roko'buyì go zíye do sogo kángá ní ndaá kpá wá.”

³⁹ Gí zía bì doyé orù miórù kenée ní, utúasání kpá ṅuṅgu ledre Yésu wá. Utúasá kpá té kí ledre bì kóo nébì Isáya uku kídí,

⁴⁰ “Lomo 'dütù komoyé go

zía óto yéé zí doyé órùné,

née ní, utúasání lúrúndíki ledre e kí komoyé wá, utúasání gbawá ówoyéme simi ledre e kí mimbé'deyé,

utúasání kpá gbawá ndá'baógu Lomo kídí gí ro zía yómo yée.”

⁴¹ Isáya uku ledre ga gére née kóró kóró kóró kenée gí zía Lomo 'dodo kóo Yésu go zía. Yésu ma'dáa, ni kí roko'bu 'bi ledre e zíne. Isáya úku ledrea kenée gí zí kényi née.

⁴² Abú ngíti géyi mĩngburoko 'yi 'bi Yúda e ɲuɲuɲuní kóo tí ledre Yésu go ní, iliní zí lafúye ga bi Farusáyo e bi ndišiní 'dódo lorú 'bi Lomo ní ówo a wá. Káa bi lafúye máa ga gére née niyi zíngi do úcuómo yée kí olú simi 'Díci Kótruro 'bi Lomo ke. ⁴³ Yúda ga gére née iliní nda yi eyé zí 'yima'dí e ídíye ye kí rokinyi káye, gí zí wo bi Lomo ni ídí ne kí rokinyi káye ní.

'Yi bi ɲuɲu ledre Yésu go ní, ɲuɲu kpá ledre Lomo go

⁴⁴ Zí Yésu úku ledre kí mongú kúrú zí Yúda ga gére née kídí, “Máúku zise ma'díi, togú 'yi ɲuɲu ledremá go yá, ɲuɲu go kpá ledre Babá bi kasaogu máa ní. ⁴⁵ 'Yi bi lurú kuɲu'bumá go ní, lurú kuɲu'bu Babá kpá go. ⁴⁶ Máógu kí bilámá 'dódo ledre zí 'yima'dí e do sogo káɲgá. 'Yi bi ɲuɲu ledremá go ní, luyú lolu ledre wá gí zía ni go kí bilámá ówo ledre simi doné.

⁴⁷ “Togú 'yi ɲuɲu lolu ledre ga bi mándisi úku yée ba wá, née ndaá lolu ledre amá wá, gí zía máógu amá 'déci ngbanga 'yima'dí e wá, máógu yi amá gí ro yómo yée. ⁴⁸ 'Yi ga bi asiní 'du'dorú kí ɲuɲu ledre ga bi mándisi 'dódo yée ní, karanée simi odu sɪndí kadra 'bi 'déci

ngbanga, ledre ga gére née niyí 'déci ngbanga ro 'yi máa ga gére née ye, ndaá máa wá. ⁴⁹ Gi zía ledre máa ga bi mándiṣi 'dódo yée née, ndaní eyé ledre amá e wá, née ledre ga bi Babá ukui'bí yée ní. ⁵⁰ Máówo bú ledre ga bi Babá uku yée ní togú 'yi e nṅunṅuní yá, niyí ndíki tridri bi za fí ní. Gi zí kényi née, zíma ndiṣimá 'dódo ledre ga gére née zí 'yi e.”

13

Yésu lugu sɪndi 'yi lódu kacine e

¹ Káa zí kílon dó a née go Ayímbi Umbuokpó. Yésu owoyeme go bilámáne kídí sɪndi kadra ogu go zíne óyó sogoné zí 'yi kasa ené e, zíne ndá'balúgu roné zí 'Buné komo ere. Zía méngi ledre sümü zí 'yimikása ené ga gére gi do bi zíye ówo a kídí, ma'dúí née oto 'búye go kíngaya née i'bí roné go zí umbu gi royé.*

² Nda go kí tagá, Yésu yokoní royé go kí 'yimikása ené e do bi éyi miánu. Abú Yúda Keriyóta woti Simúna ni kpá tí ngúru 'yimikása ga gére née yá, ngére 'bi bicayi lomo e olú yi ené go simi a, gága wo gi ro zía í'bíogú Yésu zí mɪngburoko 'yi 'bi Yúda e. ³ Yésu owo bú bilámáne kídí 'Buné Lomo í'bí roko'bu ledre e go mbá zíne, kasaogu née ne do sogo kángá, née

* **13:1** 13:1 Ayímbi Umbuokpó: Ni sɪndi kadra bi Yúda e ndiṣini sómúndiki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróni sáma owú kábiriṅki ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'di'biogu yée gi simi Ízibiti gi simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúogú 12:14-17.

ni ndá'balúgu roné kpá zía íri. ⁴ Nda gi do kací éyí miánu, zí Yésu lálaoyó bongó bi esirongó do ezené ní 'dá'ba, zía 'dí'bi ngíti mbílí bongó kpí ódó a ro siminé. ⁵ Zía léfe iní simi pheřé ndúgú ndísi lúgu sındí 'yi lódú kacíne ga gére née kíe, do ndísiné ó'dooyó iní née gi ro sındíye kí mbílí bongó bi gáa ro siminé née.

⁶ Simi bi Yésu ayí nda go gi ro lúgu sındí Simúna Pétero ní, zía ñnyiné úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, nda za cú yí zíyí lúgu sındíma?”

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Ndá lúru éyí bi mándísi méngi a née kací komoyí káa zí owú ledre wá, ni útúásá kací komoyí karanée 'dá'dá íri.”

⁸ Zí Pétero kpá úku ándá ledre kídí, “Í'i, Mongú 'yi, ndaá miútúásáne zíyí lúgu sındíma za cú yí wá.”

Yésu ya zía ní, “Pétero, togú málúgu sındíyí wá, útúásá ídí káa do 'yimikása amá wá.”

⁹ Simúna Pétero ya Ngére, “Togú nda go kenée yá, ndá lolu lúgu lá dujú sındíma wá, ídí lúgu máa geré mbá milúgu.”

¹⁰ Yésu ya zía ní, “Í'i, royí ni go drá gi zía ndúgú go. Éyí bi íli ní, nda lá dujú lúgu sındíyí. Rosé ni go mbá drá dujú bikérí 'yi gi dongarase ndaá ne drá wá.” ¹¹ Yésu owo 'yi bi íli í'bíogú née zí mingburoko 'yi ga bi 'bi Yúda e ní bú.

¹² Simi bi luguonzó sındíye go ní, zía ésilúgu bongó bi gáa lalaogu gi roné ní roné, do ndá'ba ndísiné bi. Zía ndú'yú 'yimikása ené ga gére née kídí, “Ledre bi máméngi zise née, ówoyemesé ledre gi simi a go? ¹³ Ni zise ma'díi, zise ndísisé

ndólo máa Ngére kpá 'yì 'dódo ledre, mááyí tí kenée ma'díi. ¹⁴ Togú Ngére esé kpá 'yì 'dódo ledre zise lugu sɪndɪse yá, ídísé kpá ídí 'yì lúgu sɪndɪ lafúse e. ¹⁵ Máméngɪ 'dódo ledre née zise kenée gɪ do bì zise ndɪsɪsɛ méngɪ a zí lafúse e kpá kenée. ¹⁶ Máúku zise ma'díi, 'yì 'bì moko romo ené do mongú 'yì ené wá, 'yì kasa romo ené kpá do 'yì bì kasa wo ní wá. ¹⁷ Ídísé méngɪ ledre ga bì má'dódo yée zise née tí za cé kenée gɪ do bì zí Lomo í'bí úndru zise.

¹⁸ “Máúku amá ledre née gɪ rosé mbá wá, 'yì máa yée ga bì niyí go mbigí 'yì amá e ní, máówo mimbé'deyé mbá bú. Máméngɪ kenée gɪ do bì zía útúásáne kí ledre bì ni miékéne kídí, 'Ngítí 'yì kɪé'do gɪ dongarásé ndɪsɪzɛ ánuκόtrɪ sɪlɪze ndro kéye ní ni ne okó romá.’

¹⁹ “Máúku 'dódo ledre ga gére née zise kenée gɪ ro karanée togú ledre máa née méngɪ roné go kenée yá, zise ɳgúɳgu a kídí ma'díi, mááyí Kírésɪto. ²⁰ Ledre ga bì ásé ndéré kí 'dódo yée zí 'yì e gɪ romá ní togú 'yì ɳgúɳgu go yá, ɳgúɳgu ledremá go. Togú 'yì ɳgúɳgu ledremá go yá, ɳgúɳgu kpá ledre Babá bì kasaogɪ máa ní go.”

Yésu uku ledre kídí niyí 'dí'bi née

(Matáyo 26:20-25, Máriao 14:17-21, Lúka 22:21-23)

²¹ Gɪ do kací ledre ga bì Yésu uku yée zí 'yìmikása ené ga gére ní, zí bì sɪnyíne roa kíngaya zía ìnyíné úkulóko ledre zíye fúo kídí, “Ngúrusé ni í'biógɪ máa zí 'yì e, zíye úfu máa.”

22 Zí ledre née ówóne kací komo 'yì lódù kacíga ga gére née zíye tónóye lúru komoyé kí sómù ledre kídí ambí ni méngì bisinyí ledre née kenée ba ne bi Yésu uku ledre a née. 23 Ngúrúyè 'yì lódù kací Yésu, wo bi Yésu oto 'búa kíngaya ní ni kpá bo ore ndísi 'bi ené geré gbóo cigí Yésu. 24 Zí Simúna Pétero ódroné zí ezeyé née kí komoné, idí aka ndú'yú Yésu togú uku née ledre ambí yá.

25 Zí ya'dá bi Pétero odro zía née 'dóngo roné ndoo gí ro Yésu zía ndú'yú wo kídí, “Ngére, úku née ledre ambí?”

26 Zí Yésu úku ledre kídí, “'Yì bi mááyí úgu ndukú ési a simi ukú í'bí a do sílía ní, née go wo bi máúku ledre a ní.” Zía ìnyiné 'dí'bi éyí miánu í'bí a zí Yúda Keriyóta wotí Simúna. 27 Simi bi anu ní, geré zí Satána† óto 'bú méngì bisinyí ledre kí Yésu, zí mimbé'dea kpúrúkpú ne.

Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Ndá ndísi wá, éyí bi yéme royí go gí ro méngì a ní, idí mu méngì a 'diya.” 28 Lafú Yúda Keriyóta ga gére née owoní sí ledre bi Yésu uku ledre zí Yúda gí zía kenée ní wá. 29 Ngíti géyí somúní 'bi eyé kídí gí zía bi Yúda ma'dáa ni 'yì lúru bi kací késí ní, ambí owo ne Yésu kasa wo go ndéré úgú éyí miánu zíye gí ro ayímbi, togú kenée wá, ili Yúda idí í'bí késí káa do sáká áyí zí 'yì lerí e. 30 Nda go kí ndulú simi bi Yúda anuonzóní éyí miánu go kí lafúne e ní, geré zía olúóguné gí dongará ye sága.

† 13:27 13:27 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía sínyi do lafúne e, zíye nda ídiye ezeokó Lomo. Gí zí kéyí née ní, zí Lomo ógóoyó gí komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Ólo 'Dódoógu 12:9.

Yésu úku ledre kídí Pétero ni ási gí roné

³¹ Simi bi Yúda olúogù ní, zí Yésu úku ledre zí lafúga ga gére née kídí, “Ba go sɔ̀ndí kadra zí 'yìma'dí e ówo a mbá kídí mááyí Owú 'bi 'Yìma'dí zíye ndísiyé mbófo máa gí zí éyí bi mááyí méngì a ní. Gí do bi zíye kpá mbófo Lomo gí zí éyí bi mááyí méngì a ní. ³² Togú 'yì e mbofoní Lomo gí zí éyí bi Máa méngì ní yá, Máa Owú 'bi ené ledre Má ni ídí zía owóowó gí zí éyí bi Mááyí go ndéré méngì a 'diya née.

³³ “Owú 'bi amáa e, sɔ̀ndí kadra ndaá lolu zíma ngbara gí do bi zíze ídíze fú lá kése ní wá. Káa zí bi kóo máúku zí lafúse ga bi Yúda e ní, mááyí lélì gí dongarése cakaba. Bi bi mááyí ndéré doa née útúásásé ógù íri wá.

³⁴ “Ba go kúrúma zise, ídíse óto 'bú lafúse e kíngaya kí mimbé'desé kíé'do kpá káa zí bi máóto 'búse ní. ³⁵ Togú ótosé 'bú lafúse e go tí káa zí bi máúku née yá, 'yì e niyí ówo a mbá kídí ma'díi, áse 'yì lódú kacíma e.”

³⁶ Zí Simúna Pétero ngúru 'yìmikása ené ndú'yú wo kídí, “Ngére, ndísi úku ledre kenée ní íli ndéré 'da?”

Yésu ya zía ní, “Pétero, bi bi mááyí ndéré doa ní, útúásá lódú máa zíze ndéréze kéyì wá, 'búo togú karanée sɔ̀ndí kadra ogù go zíyì.”

³⁷ Pétero ya zí Yésu ní, “Ngére, máútúásá ótoómo kacíyì wá, togú umbu yá, idíze úyu kéyì.”

³⁸ Yésu ya zía ní, “Pétero úku ledre née gbékpìe. Máúku zíyì, simi bi karaba kadra ledre ni súwu ní, áyí ási gí romá 'dényé kí'dí ota yá

née owo máa wá. Gi do kací a née geré zí ngono úçu koko.”

14

Yésu ni misi'di

¹ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Bi ndaá sínyí rosé wá. Ídísé fú ɲɔ́ɲɔ́ ledre 'bì Lomo, zise kpá ɲɔ́ɲɔ́ ledremá. ² 'Be 'bì Babá ni mongú 'be. Mááyí ba go ndéré yémeómo bi zise íri nziyiné. Ídí bilámá ledre ndaá íri kenée wá, káa bi máúku go zise. ³ Togú máyémeómo bi gi rosé go nziyiné yá, mááyí ndá'baógu 'dí'bi sée zize ndéré ndìsìzé kése do bi máa née íri za fí. ⁴ Ówosé misi'di bi nderéogu zí Babá íri ní go bilámáne.”

⁵ Zí ɲúru 'yìmikása 'bì Yésu bi kí ìrìné Tóma ní ìnyìné úku ledre kídí, “Ngére, bi bì ìli ndéré doa née owozé aka ezé e wá. Azé 'dí'bi misi'di máa wo be 'dì zize ndéréóguzé íri?”

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre kídí, “Mááyí máa misi'di 'be 'bì Lomo, mándìsì 'dódo ma'díi ledre ga bi gi do bi Lomo ní máa zí 'yì e. Mááyí kpá máa 'yì í'bí trìdrì zí 'yì ga bi ɲɔ́ɲɔ́nì ledre ma'dáa go ní. Togú 'yì ɲɔ́ɲɔ́ ledremá wá, máútúásá ótoómo wo zía ndéréne 'be 'bì Babá Lomo wá. ⁷ Káa zí bi ówosé máa go ní, ówosé Babá kpá go. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ówoyémesé Babá go za kpó kpó kpó.”

⁸ Zí ɲúru 'yìmikása bi Phìlipo ní kpá ìnyìné úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, 'dódo aka 'Bùyì bì úku ledre a née zize gi do bi zize ówoyéme wo.”

9 Zí Yésu úkulúgu ledre zí Phílipo kídí, “Phílipo, tú'dú simìbi ga ba za mbá, ówo aka eyí fú lá bì kídí azé yí ezé kí Babá kíé'do ní wá. Togú 'yì owo máa go yá, owo Babá kpá go. Mengì káa be 'di zíyì úku ledre yá, máídí 'dódo Babá zíse? 10 Ngúnṅu bì kídí azé kí Babá kíé'do ní wá gí ro 'dì? Sómù yá ledre ga bì mándìsì 'dódo yéé zíse nées ogunì gí 'da? Bì Babá ukui'bí yéé ne zíma ní. 11 Nì miútúásáne zíse ngúnṅu a kídí azé kí Babá kíé'do. Togú ledre bì máúku nées owó komosé gí ro zíse ngúnṅu a wá, m̀ngburoko ledre ga bì máméngì yéé ní, ídísé nda ngúnṅu ledremá lá gí royé. 12 Máúku zíse ma'díi, togú 'yì ngúnṅu ledremá, 'yì máa nées nì kpá méngì m̀ngburoko ledre e káa zí ga bì mándìsì méngì yéé ní. Gí zía bì mááyí go ndá'balúgu romá zí Babá ní, mááyí í'bí roko'bu zía, zía nda ndìsìné méngì m̀ngburoko ledre e kíe rómóné mirómo. 13 Éyì ga bì za mbá ásé ndú'yú Babá gí royé kí ìrimá ní, Mááyí úku ledre zía idí méngì yéé zíse gí do bì zí 'yì e ówo a mbá kídí kasaogu Maa ne zíye ndìsìyé mbófo wo. 14 Gí zía bì ngúnṅusé ledremá go ní, éyì ga bì za mbá ásé ndú'yú máa gí royé ní, mááyí méngì yéé zíse.”

Ledre gí ro kása 'Dówù Lomo

15 Zí Yésu kpá úku ngítì ledre zí 'yìmikása ené ga gére nées kídí, “Ma'díi, togú ótosé tí 'búma go yá, ídísé méngì ledre ga bì máúku yéé zíse ní. 16 Mááyí ndú'yú Babá zía kása 'Dówù Lomo óguné kpá ndìsì sáká sée za fí. 17 Nées 'Dówù Lomo bì ndìsì 'dódo ma'díi ledre gí do bi Lomo

ní. 'Yì ga bi ɲuɲɲuní ledremá wá ní, 'di'biní eyé wo simi sùmu wá gí zía owoní eyé wo wá. Sée ga bi ɲuɲɲusé ledremá go ní, ówosé wo go, ni ógù ndìṣì simisé.

¹⁸ “Máotoómo amá sée ngúcusé káa zí owúsala e wá, mááyí ndá'baógu. ¹⁹ Sɪndì kadra idíaká go lá cúku'dée zíma ótoómo do sogo káṅgá ba. 'Yì ga bi ɲuɲɲuní ledremá wá ní, lurúní 'bì eyé lolu komomá wá, ásé lúru ándá komomá dùú se. Gí zía bì mááyí idí trìdrì má za fí ní, ásé kpá idí trìdrì za fí. ²⁰ Simi bì karanée mááyí ndá'baógu gí zí Babá gí komo ere gí ro 'dècì nḡbanga 'yì e ní, ásé geré ówo a kídí ábuwá azé yì ezé kí Babá kìé'do. Zíse kpá ówo a kídí azé kése kpá éyì kìé'do. ²¹ 'Yì bì ni úwú ledre ga bi mándìṣì úku yée zíse ba, zía ndìṣìné méngì ledre e tí kací a ní, née go 'yì bì oto 'búma go ní, Babá ni kpá óto 'bú a. Mááyí kpá óto 'bú 'yì máa née zíma 'dódo ledre ga bì gí do bimá ní mbá zía.”

²² Zí ngúru 'yìmikása kí ìrìné kpá Yúda, ndáá Yúda Keriyóta wá, ìnyìné ndú'yú Yésu kídí, “Ngére, ledre simi ledre née káa be 'di bì úku yá simi bì karanée áyí ndá'baógu gí zí 'Buyì gí komo ere ní, 'yì ga bi ɲuɲɲuní ledreyì wá ní lurúní komoyì wá, azé lúru komoyì dùú ze ní?”

²³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Yúda kídí, “Máúku ledre née kenée gí zía, 'yì bì oto 'búma go ní, ni ndìṣì méngì té ledre ga bì máúku yée zía ní. Babá ni kpá óto 'bú 'yì máa née. Zée kí Babá azé ndìṣì kí 'yì máa née do bi kìé'do za fí. ²⁴ 'Yì bì oto 'búma wá ní, utúasá ené kpá méngì ledre ga bi

mándìṣì 'dódo yée zise ní wá. Gì zía ledre ga bi mándìṣì 'dódo yée zise ní, Babá bi kasaogu máa ní ndìṣì úkuí'bí yée ne zíma.

²⁵ “Máúku ledre ga gére née zise gí zía bi mááyí aka dongarase ba. ²⁶ 'Dówú Lomo bi Babá ni kásaogu a zise do bi kacíma ní, ni nda ndìṣì sáká sée ne kí 'dódoyéme ledre ga gére née zise káa bi niyí lígìsé e. ²⁷ Bi ndaá sínyí rosé wá, ngìrì nda kpá méngìsé wá. Máili ídísé ndìṣì bilámáne. Mááyí óto sée zise ídise kí rokinyi. 'Yì 'bi do sogo káṅgá e utúasání méngì ledre máa wo née wá. Abú 'yì e niyí méngì láráse yá, ídísé tóro ngbúó.

²⁸ “Máúku go zise fúó kídí, mááyí go gbóo gí ro ndá'balúgu romá zí Babá 'dáa, mááyí kpá girí ndá'baogu. Togú ótosé tí 'búma go kíngaya, ídísé ídí kí rokinyi gí ro mindá'balúgu romá bi zí Babá íri ní, gí zía ni ne kí roko'bù ledre e rómo domá. ²⁹ Ni bilámáne zíma úku 'dódo ledre née zise kenée 'dá'dá gí zí sɛndí kakra a. Simì bi ledre ma'dáa méngì roné go tí káa zí bi mándìṣì úku a ní, gí do bi zise ngúnṅu a kídí ma'díi, Babá kasaogu máa ne. ³⁰ Máili lolu lala ledre zise wá, gí zía ba goó sɛndí kakra 'bi Satána ngére 'bi 'yì ga bi ngunṅuní ledremá wá ní zía óguné. Tí lá wo Satána, ndaá 'bi ené ngére domá wá. ³¹ Mááyí ba go ndéré méngì éyì bi Babá ili zíma méngì a ní, gí do bi zí 'yì ga bi 'bi do sogo káṅgá ní mbá ówo a kídí 'bú Babá ofu domá go.” Gí do kací ledre máa wo née ní, zía úku ledre zí 'yìmikása ené ga gére née kídí,

“Ìnyìsé mu zize ndéréze.”

15

Ídísé lánýá romá

¹ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zíye kídí, “Mááyí mbigí kókó kóró bi 'di'bioguní 'dìyí a* yáká ní, Babá ni 'bi ené m̀ngí yáká ma'dáa. ² Babá ndìsì lágáoyó mirásama ga bi anání wá ní 'dá'ba gi do bi zí bi ídine fúo ro yée ga bi anání bú ní, zíye ndìsìyé ánátátá royé kíngaya. ³ Ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ní, oto sée go zise ídise mbigí 'yì amá e. ⁴ Ndásé lolu 'dí'bióyó sómú ledre esé gi romá wá gi do bi zize ídize kése kíe'do. Ídísé ówo a kídí s̀lì kóró bi 'deweoyó roné go ní, aná ené lolu wá gi zía ndaa lolu ro kókóne wá. Ni gi rosé kpá kenée, útúásásé m̀ngí bilámá ledre e wá 'búo togú lánýásé go romá.

⁵ “Mááyí úku ándá zise, mááyí zise go káa zí kóró ní áse nda 'bi esé zíma káa zí mirásama ní. Azé kése go éyì kíe'do. 'Yì bi oto sómú ledre ené go mbá romá ní, zí sómú ledre amá ídine kpá za mbá roa. 'Yì bi oto sómú ledre ené romá wá ní, útúásá m̀ngí bilámá ledre e káa zí éyì bi ndìsì aná miáná ní wá. ⁶ 'Yì bi 'di'bioyó sómú ledre ené gi romá go ní, ni yì ené go káa zí s̀lì kágá bi 'deweoyó roné gi ro kókóne go ní, ni geré gágá ené do óngbóoyó a 'dá'ba gi zía moko ndaa

* **15:1** 15:1 Kóró: Née kóró 'bi 'be, niyí kí ledreyé owó owó zí Yúda e. Ndìsìní 'dìyí yée yáká do ndìsìyé m̀ngí le'yì gi simi miánáye. Ledre Isiréle ni zí Lomo owó owó káa zí ledre kóró bi ni owó owó zí Yúda e ní. Née s̀lì ledre bi Lomo ndolo Isiréle e gi zía kóró ní. Ólo Isáya 5:1-7, Ke'bi 'bi Dawídi e 80:8-16.

lolu simi a wá. ⁷ Togú ótosé sómú ledre esé za mbá romá, zise lánýáse ro ledre ga bi mándìsì 'dódo yé zise ní yá, áse ówo kací ini ini zì Babá. Nì ídí kí rokinyi zía í'bí éyì bi ínisé ini gì roa ní zise. ⁸ Togú ndìsìsé go kpá fú méngì bilámá ledre e káa zì éyì bi ndìsì áná miáná ní yá, 'yì e niyí ówo a kídí áse go mbigí 'yì lódú kacíma e, zíye ndìsìyé mbófo Babá.

⁹ “Máoto 'búse go kíngaya cé káa zì bi Babá oto 'búma ní. Bi goó kenée ní, ndásé méngì ledre bi zì 'búse nzúlúne gì domá gì zía ní wá. ¹⁰ Togú lánýásé tí fú lá ro lorù amá yá, éyì bi nì 'dí'bióyó 'búse gì domá ní ndaá. Kpá káa zì bi mándìsì lánýá ro lorù 'bi Babá ní, ngíti éyì bi zía 'dí'bióyó 'búma gì doa ní ndaá. ¹¹ Máúku ledre ga gére née zise kenée gì do bi zise ídise kí rokinyi kíngaya káa zì bi mááyí kí rokinyi ní. ¹² Ba go kúrúma zise, ídísé óto 'bú lafúse e káa zì bi máoto 'búse ní. ¹³ Ídísé ówo a kídí máoto 'bú 'yìma'dí e go kíngaya zíma í'bí za cù kùrù'bumá zì umbu gì ro zíye ómoyé. Ngíti óto 'bú 'yì e káa zì wo née ndaá. ¹⁴ Togú ndìsìsé go tí fú méngì ledre ga bi mándìsì úku yé zise née yá, áse ógù ídí mbigí lúndumá e. ¹⁵ Ndásé lolu zíma káa zì 'yì 'bi moko e wá. Gì zía 'yì bi ogù miógu ní utúasá ené ówoyéme ledre bi mǐngí 'be ndìsì méngì a ní wá. Áse go mbigí lúndu má e gì zía ledre ga bi Babá ukúí'bí yé zíma ní, má'dódo yé go mbá zise.

¹⁶ “Ndólosé esé máa se wá, mándólo sée máa zíma í'bí moko amá zise méngì a gì do bi zía áná ne kíngaya 'yìma'dí e utúasáni ánuónzó a

wá. Éyì ga bi ásé ndú'yú Babá gi royé ní, ni méngì yéé zíse gi zía ndísisé go méngì ledre e kací kúrúma. ¹⁷ Mááyí kpá úku ándá a, ídísé óto 'bú lafúse e."

Yésu lorù 'yì lódú kacíne e

¹⁸ "Máúku zíse, togú ngíti géyì 'yì e niyí sógó sée yá, ídísé ówo a kídí niyí yì eyé kú kenée, sogóutuní go cù máa. ¹⁹ Togú sómù ledre esé ni ndro kí 'yì ga bi ñgunḡuní ledre 'bi Lomo wá ní yá, sogóní eyé sée wá. Niyí sógó sée ba gi zía bi ñgunḡusé ledre amá zíma ndólo sée káa do 'yì amá e ní. ²⁰ Ídísé sómúndíki ledre bi máúku zíse máyá, "Yì 'bi moko romo ené do mongú 'yì ené wá ní.' Togú sogóní máa bi mongú 'yì esé ní, niyí sógó sée kpá kenée. Idí ñgunḡuní kóo ledre amá bo, káa bi niyí kpá ñgunḡu ledre esé.

²¹ "Yì ga gére née niyí sógó sée gi zía bi ñgunḡusé ledre amá ní. Gi zía owoní eyé bi ya kídí Lomo kasaogù máa ne ní wá. ²² 'Yì ga gére née, Lomo ni 'dí'bi yéé kí ngbanga bisinyíne gi zía tí bi máogù 'dódo bilámá ledre ené go zíye gi ro zíye ótoómo bisinyí ledre e ní, iliní eyé e wá. Gi zí kényí née, Lomo otoomo ené ledre zíye wá.

²³ "Yì bi sogó máa go ní, sogó kpá Babá go. ²⁴ Idí ndaní kóo lúru mingburoko ledre ga bi mándísi máméngì yéé, yéé ga bi ngíti 'yì utúasá méngì yéé wá ní kí komoyé wá yá, kídí Lomo ni kóo ótoómo ledre zíye. Nda tí lá bi lurúní ledre ga gére née go cù kí komoyé, zíye 'dútu mbíliye ngbúrú ndísi sógó zée gbrenḡará kí Babá

ní. ²⁵ Míméngì ledre 'bì 'yì ga gére née utúasá go kpìní kí ledre bì miékéne simi lorù ní kídí, “Yì ga gére née sogóní eyé máa née gì zía bì ya málúyú ledre ní wá, sogóní máa lá gbékpìne.’

²⁶ “Mááyí kása 'Dówù Lomo 'yì 'dódo ma'díi ledre e gì zí Babá girí, zía ógùnè 'dódo ma'díi ledre bì gì do bimá ní zíse. ²⁷ Ídísé kpá fú ndìşì 'dódotátá ledremá zí 'yì e gì zía tonózé moko ma'dáa ba kú kése.”

16

¹ Zí Yésù kpá úku ándá ledre zí 'yìmikása ené ga gére née kídí, “Máénzì komosé kí ledre ga gére née gì zía máli zise tórosé kpá fú ngbúó simi moko amá. ² Yúda ga gére née ngítì géyì niyí karanée lágaóyó sée gì simi 'Dìcì Kótruro 'bì Lomo sága. Zí ngítì géyì úfu lafúse e, zíye ndìşiyé mbófo royé gì zí ledre bì mēngì ní née kídí yée niyí go mēngì yéme ledre 'bì Lomo. ³ Gì zía bì ngárá owoní eyé zée kí Babá wá ní, zíye ndìşiyé mēngì bisinyí ledre ga gére née zise. ⁴ Simi bì ledre ga gére née niyí go mēngì sée kenée ní, ídísé sómùndíki a kídí, ba goó ledre ga bì máénzì komosé gì royé ní. Máúku kóo ledre née zise 'dá'dá gì zía azé aka kóo kése do bì kìé'do.

Yésù uku ledre gì ro 'Dówù Lomo

⁵ “Máúku phùtrù ledre ga gére née zise gì zía mááyí go ótoómo sée. Sìndì kadra ogù go gì ro zíma ndá'balúgu romá zí Babá bì kasaogu máa

ní. It̩sé mbá wá, ngúrusé ndu'yú gbawá máa ní, 'be káa be 'dí? ⁶ Bi sinyí rosé nées go g̩ zí ledre bi máúku máyá niyí karanées méng̩ lárásé ní? ⁷ Utúasá miútúasá zíma ndéréma g̩ ro zí bilámá ledre óg̩né zise. Togú mándéré go yá, mááyí kása 'Dówú Lomo zía óg̩né nd̩s̩i sáká sée.

⁸ “Togú 'Dówú Lomo nées og̩ go yá, ni 'dódo ma'díi ledre zí 'y̩ma'dí e z̩ye ówo m̩m̩ng̩ ledre eyé kídí emengú, togú ootomoní wá, Lomo bi ngárá ndaá 'y̩ lúyú ledre wá ní, ni 'dec̩ ngbangayé bisinyíne. ⁹ Lúyú ledre 'bi 'y̩ma'dí e bi 'Dówú Lomo ni 'dódo a z̩ye ní ni wo bi asiní kí ng̩ng̩ ledremá ní. ¹⁰ Ni 'dódo a zí 'y̩ma'dí e kídí, ma'díi, mándá 'y̩ lúyú ledre wá, nées s̩ ledre bi mááyí go ndá'ba g̩ zía zí Babá ní. 'Y̩ma'dí e utúasání lolu lúru máa wá. ¹¹ Ndaá kpá lá ðú ledre máa wo nées wá, 'Dówú Lomo ni kpá 'dódo a z̩ye kídí, Satána ngére 'bi 'y̩ lúyú ledre e, Lomo 'dec̩ ngbanga a go bisinyíne.

¹² “Tú'dú yata ledre e niyí gáa kpá fú bo tí g̩ ro zíma úku yée zise ní, útúasásé ówoyéme ini ledre g̩ simiyé mbá wá. ¹³ Simi bi 'Dówú Lomo 'y̩ 'dódo ma'díi ledre e og̩ go ní, ni sáká sée zise ówo m̩nz̩nz̩éré ledre e za mbá. Ni úku zise ðú ledre ga bi Lomo ukui'bí yée ne zía ní, zía kpá 'dódo ledre ga bi niyí méng̩ royé karanées ní zise. ¹⁴ 'Dówú Lomo ni óto úndrumá zía 'dódoyéme ledre ga bi mánd̩s̩i úku yée ní mbá zise. ¹⁵ Máúku ledre nées kenées g̩ zía sóm̩ ledre bi simi Babá ní, ni kpá sóm̩ ledre bi simimá ní. Nées s̩ ledre bi máúku ledre g̩ zía máyá 'Dówú Lomo ni óg̩ úku 'dódo a zise fúó kídí ledre ga

bì má'dódo yé zíse ní, niyí mbá ma'díi ledre e ní.

Lerì esé ni óyóló'bó roné káa do rokinyi

¹⁶ “Ngítí sîlî idíaká go lá cúku'dée zíma ndéréóyó romá gî dongaráse gî ona. Málú'bú íri wá, mááyí ndá'baógù 'diya zíze ndíkílúgu rozé kése.”

¹⁷ Zí 'yì lódù kacíga ga gére née ndîsî ódroyé dengbíye kídí, “Mongú 'yì ndîsî úku née kenée lárá ledre 'di bì kídí, ngítí sîlî idíaká go lá cúku'dée zíne ndá'balúgu roné zí 'Buné née lu'bú íri wá, née ni ndá'baógù 'diya zíze ndíkílúgu rozé kéye ní.” ¹⁸ Zíye kpá úku ándá ledre kídí, “Sara aka nda ngítí sîlî bì uku ledre a kídí idíaká go lá cúku'dée ní, née sîlî 'bì 'di bì ngárá owo'di'bizé ledre gî roa wá ní.”

¹⁹ Yésù owo sómù ledre 'bì 'yìmikása ené ga gére née go kídí iliní ndú'yú née. Zía ìnyiné úku ledre zíye kídí, “Ílisé ndú'yú máa ba gî ro ledre bì máúku máyá ngítí sîlî idíaká go cúku'dée zíma ndéréóyó romá gî dongaráse, málú'bú íri wá, mááyí ndá'baógù 'diya zíze ndíkílúgu rozé kése ní? ²⁰ Nì ma'díi zíse sómù ledre kenée. 'Yì ga bì 'búma ndaá doyé wá ní, niyí ídí kí rokinyi kí lúru ledre bì ni méngì máa ní. Ásé ídí gboó simi iní komosé. Nda gî 'dá'ba zí simikozo esé óyóló'bó roné káa do rokinyi zíse.

²¹ “Cé káa zí mbámíowù simi bì sîndî kadra ené utúasá go gî ro zía áráne ní. Nì aka náná do soné gî zí miówo owù kí. Simi bì owù 'bì ené ará nda go ní, somúndiki lolù ledre éyì miówo bì gáa roné ní wá gî zía luru owù 'bì ené ni go do

sílíne. ²² Ni zise cakaba kpá kenée bi sinyí rosé go misínyí. Karanée ásé ídí kí mongú rokinyi simi bi azé ndíkílúgu rozé kése ní. Nda gi ore ngíti 'yì bi zía óguné óto lerí rosé ní ndaá lolu wá. ²³ Ledre e oruní lolu zise wá, éyì ga bi ásé ndú'yú Babá gi royé kí ìrimá ní, ni geré méngì yée zise. Ndaá lolu té bi ya ásé ndú'yú máa kí ní wá. ²⁴ Káa zì bi ndú'yúsé aka Babá gi ro éyì wá ní, ba go bilámá sìnđì kadra zise. Ndú'yúsé wo mu gi ro éyì ga bi ilisé yée ní gi do bi zía méngì yée zise, zise ídise nda kí rokinyi kíngaya.

²⁵ “Abú mánđìşì kóo 'dódo ambá ledre e zise simi muruwayi yá, tónóne gi do kacì sìnđì kadra cúku'dée ndéréne 'dá'dá, ledre ga bi gi do bi Babá ní, mááyí nda úku yée zise fúó fúó fúó, ndaá lolu simi muruwayi wá. ²⁶ Togú sìnđì kadra 'bi ledre máa ga gére née oguní go yá, gi zía bi ngúnğusé ledremá go ní, éyì ga bi ilisé yée gi zì Babá ní, ásé nda úku ledreyé geré se zía, ndaá lolu fú lá bi zíma ndìşìmá úku'bí ledre esé e máa zía ní wá. ²⁷ Oto 'búse gi zía ótosé 'búma zise ngúnğungu ledremá kídì kasaogu máa ne. ²⁸ Ma'díi, Babá kasaogu máa ne do sogo kánğá ona. Mááyí ba go ótoómó do sogo kánğá ba zíma ndá'balúgu romá zía komo ere íri.”

²⁹ Zì 'yì lóđú kacíga ga gére née úku ledre zía kídì, “Mongú 'yì, ledre bi úku née owoyemezé go gi zía ndaá lolu miótoécìné simi muruwayi wá. ³⁰ Owoyemezé go bilámáne kídì éyì bi kìé'do káa ya ówo wá ní ndaá. Ma'díi, ngúnğuzé go kídì Lomo kasaogu yìi ne.”

³¹ Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídì, “Ngúnğusé

ledremá go nda té bi cakaba ba ní?" ³² Sɪndí kadra ni go gbóo, zise ngásá báyi rosé mbá ótoómo lá dujú máa ngúcumá dongará ezeokóma e. Abú kenée ndotó, Babá ni bo kíma.

³³ Káa zí bi azé kése go éyí kǐé'do ní, máili zí mimbé'desé ìdrìne. Née sí ledre bi máúku ledre ga gère née zise gi zía ní. Márómo komo do sogo káṅgá go. Abú 'yì ga bi sogóní máa misógó ní niyí méngì láráse gi zía bi ṅúṅgusé ledremá ní yá, bi ndaá sínyí rosé wá.

17

Yésu ini ini zí 'Buné

¹ Sɪmì bi Yésu ukuonzó ledre go zí 'yì ené ga gère ní, zía sɪkpì doné lúru bi 'dága komo ere. Zía ini ini zí 'Buné kídí,

“Babá, ídí mu 'dódo a zí 'yì e kídí í'bí roko'bù go zíma Owú 'bi eyí. Kpá gi romá, Maa Owú 'bi eyí ma'dáa zíma í'bí mbófo éyí zíyì.

² Í'bí roko'bù née mu zíma, gi ro zíma ídíma Ngère do 'yì e za mbá, gi do bi zíma í'bí trìdrì bi za fí ní zí 'yì ga bi í'bí yée go zíma ní. ³ 'Yì ga bi mááyí í'bí trìdrì bi za fí zíye ní, dujú 'yì ga bi owoní yìjì bú kídí áyí mbigí Lomo, zíye kpá ówo a kídí máa Kírésìto Yésu, kásaógu máa yìjì. ⁴ Sɪmì bi màméngìónzó moko bi kásaógu máa gi roa do sogo káṅgá ní, zí 'yìma'dí e mbá ówo a kídí ma'díi, máoto ìrìyì go tara 'yìma'dí e zíye ndìsìyè mbófo yìjì. ⁵ Babá ídí mu í'bí roko'bù zíma, zíyì 'dí'bióto máa zize ídíze kéyì do bi kǐé'do káa zí bi kóo azé kéyì

do bi kǐé'do simi roko'bụ 'dá'dá do sogo káṅgá ba ndaá aka wá ní.”

Yésu ini ini zǐ 'Buné gǐ ro 'yǐ lódú kacíne e

⁶ “Mbófo éyǐ zǐyǐ gǐ ro 'yǐ ga bi í'bí yée zǐma ba. Niyí kóo 'yǐ ga bi 'bǐ do sogo káṅgá, zǐyǐ í'bí yée go zǐma, gǐ ro zǐma ídíma Ngére eyé. Má'dódooyéme yǐ go zǐye, niyí go ndǐsǐ méngǐ ledre eyǐ káa zǐ bi ǐli ní. ⁷ Owoyemení kpá go bilámáne kídí, ledre ga bi za mbá mándǐsǐ méngǐ yée ní í'bí yée yǐ zǐma, gǐ do bi zǐma ndǐsimá méngǐ yée kenée. ⁸ Ledre ga bi í'bí yée zǐma née, má'dódo yée go mbá zǐ 'yǐ ga bi í'bí yée zǐma ba. Ngunṅuní ledre ga gére née go mbá kídí née mbigí ledre e gǐ zǐa owoní go kídí kásaogụ máa yǐ.

⁹ “Máini ini zǐyǐ gǐ royé, ndaá gǐ ro 'yǐ ga bi 'bǐ do sogo káṅgá ba wá gǐ zǐa í'bí yée go zǐma. Abú í'bí yée go zǐma yá, ídí sáká yée gǐ zǐa niyí yǐ eyé kú 'yǐ eyé e. ¹⁰ Abú í'bí yée go zǐma kenée yá, niyí kpá fú 'yǐ ezé e keyǐ. Káa zǐ bi í'bí yée zǐye ídíye sǐ sǐlǐma ní, owoní go kídí roko'bụ ni bo zǐma. ¹¹ Babá káa zǐ bi sǐndǐ kadra ogụ go gǐ ro zǐma ndá'balúgu romá zǐyǐ ǐri ní, máútúásá lolụ fú lá ndǐsǐ dongará 'yǐ ezé ga ba do sogo káṅgá ona wá. Ídí 'bá'bá yée gǐ zǐ bisinyí ledre e, idíní ndǐsǐ kǐ mǐmbé'deyé mbá kǐé'do káa zǐ bi ndǐsǐzé ndǐsǐ keyǐ kǐ mǐmbé'dezé kǐé'do ní. ¹² Simi ndǐsǐ ezé bi kéye ní, mándǐsǐ lúrú bi kacíye kpǐnǐ kpǐnǐ kpǐnǐ kǐ roko'bụ bi í'bí zǐma ní káa bi ngúrúyé ni ǐndrǐ gǐ ngará lafúne e ke. Tí ma'díi, ngúrúyé bi

ɪndrɪ ní ndaá. Odu 'yɪ bi ɪndrɪ gɪ dongaráye ní dujú wo bi kóo miéké kúrúyɪ úku ledre gɪ roa yaá ni lúyú ne gɪ dongará lafúne e ní. Ledre bi miéké kúrúyɪ uku ní mengɪ roné go tí ma'díi.

¹³ “Sɪndí kadra oḡu go zɪma ndá'balúḡu romá zɪyɪ íri. Ledre ga bi gɪ do bizé kɛyɪ ní, máúku go mbá zɪye gɪ do bi zɪye ídíye kí rokinyi kíngaya káa zɪ máa ní. ¹⁴ 'Yɪ ga bi ɲḡunḡuní ledre eyɪ wá ní, otoní mɪmbé'deyé go bisinyíne ro 'yɪ ezé ga ba, gɪ zɪa bi 'yɪ ezé maáḡe ootomoní ledre 'bi sága ba go zɪye nda ɲḡunḡu ledre eyɪ ní niyɪ go kpá káa zɪ máa ní. ¹⁵ Babá, máúku amá née kídí ídí mu 'dí'bióyó 'yɪ ezé ga ba gɪ do sogo káḡá 'dá'ba wá. Ídí 'bá'bá yée gɪ zɪ Satána. ¹⁶ 'Yɪ ezé maáḡe 'di'bioyóní sómú ledre eyé gɪ ro 'yɪ ga bi ɲḡunḡuní ledre eyɪ wá ní go. Mɪmɛngɪ ledre ezé ni nda yɪ ené go kɛye kíé'do gɪ zɪa ndazé ezé 'yɪ ga bi 'bi do sogo káḡá ní wá. ¹⁷ Káa zɪ bi goó kenée ní, idíní mu ídí mbigí 'yɪ ezé e kɛyɪ za fí, gɪ zɪa ndɪsɪnɪ úku dujú ma'díi ledre e. ¹⁸ Kpá káa zɪ bi kásaóḡu máa óḡu 'dódo ledre eyɪ zɪ 'yɪma'dí e do sogo káḡá ní. Mákása kpá yée go idíní mu ndéré kí 'dódo ledre eyɪ zɪ 'yɪma'dí e do sogo káḡá za mbá. ¹⁹ Káa zɪ bi máótoómo romá za mbá zɪyɪ ní, ídí sáká yée gɪ do bi zɪye ótoómo royé kpá za mbá zɪyɪ.

²⁰ “Máíni amá ini zɪyɪ ba lá dujú gɪ ro 'yɪ ezé máa yée ga ba wá. Máíni ini kpá gɪ ro yée ga bi karanée niyɪ ɲḡunḡu ledremá kídí mááyí 'yɪ yómo 'yɪ e gɪ zɪ 'dódo ledre 'bi 'yɪ ezé ga ba ní ní. ²¹ Babá 'yɪ ezé ga ba

idíní ndìṣì mbá kí mimbé'deyé kǐé'do káa zí bì zée keyì mimbé'dezé ni yì ené kǐé'do ní. Kpá gì do bì zí mimbé'dezé ídine keye kǐé'do gì ro zí 'yì ga bì ɲuɲuɲuní ledre eyì wá ní ówo a kídí, ma'díi kásaógu máa yìi. ²² Máóto úndrúyé go kpá káa zí bì óto úndrumá ní gì ro zíye ídíye kǐé'do káa zí bì azé keyì kǐé'do ní. ²³ Ma'díi, mimbé'dezé ni go keye kǐé'do káa zí bì mimbé'dezé ni yì ené keyì kú kǐé'do ní. 'Yìma'dí e niyí ówo a mbá kídí kásaógu máa yìi. Zíye kpá ɲuɲuɲu a kídí ma'díi 'yì ezé ga ba 'búye ni bo doyì kǐngaya kpá káa zí 'búma bì doyì ní.

²⁴ “Babá, 'yì ga bì í'bí yée zíma ba, mándú'yú yìi gì royé, ídí sáká yée gì do bì zíze ndìṣìzè keye do bì kǐé'do 'be 'bì eyì íri. Gì do bì zíye ówo a kídí 'búma ni bo doyì gì zía í'bí roko'bù ledre e go zíma 'desì, 'dá'dá zíyì kóo kí ótoógu do sogo kǐngá ba.

²⁵ “Babá, yìi bì áyí mbigí Lomo kpá 'yì méngì bilámáne ledre ní, abú 'yìma'dí e owoní kenée wá, máówo bú bilámáne. Má'dódo yìi go zí 'yì ezé ga bì í'bí yée zíma ba, owoyemení go bilámáne kídí kásaógu máa yìi. ²⁶ Abú má'dódo yìi go zíye yá, mááyí kpá fú 'dódo ándá yìi zíye gì do bì zíye ówo a kídí máóto 'búye go kpá káa zí bì óto 'búma ní gì ro zíze ídíze keye kǐé'do.”

18

Yúda e 'dì'biní Yésu

(Matáyo 26:47-56, Máriao 14:43-50, Lúka

22:47-53)

¹ Gi do kací ini bi Yésu ini wo zí 'Buné ní, zía ìnyìné kí 'yì lódú kacíne e gi ore, zíye ndéréye sága 'bilulu bi kí ìrìné Kidróne ní, zíye ólúndísiyé simì ngíti mongú yáká íri, kí'dí bi 'dìyíní kágá ga bi ndìşiní ndólo yée olíva ní.

² Yúda, ngúru 'yìmikása 'bi Yésu bi í'bí ngbángá Yésu gi ro do úfu wo ní owo bi máa nées bú gi zía Yésu ndìşì lengbe ndéré ndìşì íri kí 'yì lódú kacíne e. ³ Zí Yúda 'dí'bi asikíri ga bi manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí Farúsáyo e kasaní yée ní kí ndulù kpá kí asikíri ga bi ndìşiní lúru bi kací 'Dìcì Kótruro ní, ngíti géyì unduní 'bi eyé pho'dù, zíye ndéré útúye do Yésu kí ndulù nées.

⁴ Yésu owo éyì bi ni go ógù méngì nées ní bú. Simì bi lurú asikíri ga gére nées oguní go ní, geré zía ndéréne zíye, zía ndú'yú yée kídí, "Gámásó'dosé náambi?"

⁵ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Gámásó'dozé Yésu, o'do bi gi simì Nazeréta ní."

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "O'do máa nées máa, mááyí ba." Yúda bi í'bí ngbángáa ní ni 'bi ené kenées mitóroné. ⁶ Simì bi Yésu uku ledre kídí, "O'do máa nées máa ní," zí ya'dá ga bi oguní 'dí'bi wo nées ndá'bayé mì'dí sogo do útúye mbá bi káa zí éyì bi uyuní go miúyu ní.

⁷ Zí Yésu kpá ndú'yú ándá yée kídí, "Gámásó'dosé náambi yaá?"

Zíye úkulúgu ledre kídí, "Gámásó'dozé Yésu, o'do bi gi simì Nazeréta ní."

⁸ Zí Yésu kpá úkulúgu ledre kídí, “Máúku gáa ledre go zise, máyá o'do bi ndịsi gámásó'do wo née máa. Ídísé 'dí'bi nzúó máa, ndásé 'dí'bi 'yì lódú kacíma ga ba wá.” ⁹ Yésu uku ledre née kenée gi do bi zía útúásáne kí ledre bi uku zí 'Buné kídí, “Babá, 'yì ga bi í'bí yée zíma ba ngúrúyé bi kịé'do yaá ịndrị gi dongará lafúne e go ní ndaá.”

¹⁰ Simúna Pétero ngúru 'yìmikása 'bi Yésu ni kpá nyé kí 'bi ené maku. Simi bi lurú kídí 'yì ga gére née ayíní go gi ro 'dí'bi Yésu ní, zía lálaógu 'bi ené maku gi simi siřkpa ku, lágá'décì mbílí Málakasa ngúru 'yì 'bi moko 'bi mongú 'yì 'dáná éyì kíe tų mílágá, sáma ni go trii.

¹¹ Zí Yésu úku ledre zí Pétero kídí, “Née ndaá ledre bi áyí méngi a ní wá. Èsilúgu maku née simi siřkpa. Sómú yá 'do'dó bi Babá kasaogu máa gi roa ní, mándá 'dó'dó a wá?”

Yésu kó'dú Ána

(Matáyo 26:57-58, Mária 14:53-54, Lúka 22:54)

¹² Zí asikíri ga gére née kí mongú 'yì* eyé, nda kí mĩngburoko 'yì 'bi Yúda e 'dí'bi Yésu do ódó sīlì a ndá miódó. ¹³ Zíye 'dí'bi wo gi ore fi ndéré kíe kó'dú ngúru mongú 'yì kí ịrìné Ána, o'do bi Kayáfa ofú nyì a ní. Simi sịndị kadra máa bi kóo née ní, Kayáfa ma'dáa ni kóo ne mongú 'yì 'dáná éyì. ¹⁴ Née 'yì bi kóo uku ledre zí Yúda e kídí,

18:9 18:9 Yiwáni 6:39 * **18:12** 18:12 Mongú manda 'bi asikíri e: Nđịsi lúru bi kací asikíri e álifú. Ni 'bi ené do manda ga bi 'bi asikíri e ní.

utúasá miútúasá zí bikérí 'yì úyuné gí ro zí tú'dú
'yì e ídíye trídriyé ní.

Pétero asi gí ro Yésu

(Matáyo 26:69-70, Máríko 14:66-68, Lúka 22:55-57)

¹⁵ Simi bì 'di'biní Yésu niyí go ndéré káe ní, zí Simúna Pétero kí ngíti ezené bì kpá 'yì lódú kací Yésu ní útúye do kací a. Eze Pétero máa néesé mongú 'yì 'dáná éyì owo wo bú. Néesé sí ledre bì otomoní misi'di zía ólúlódú kací Yésu gí do ligá 'be 'bì Kayáfa mongú 'yì 'dáná éyì írí ní.

¹⁶ Pétero idíaká aka 'bì ené cìkì tara mbotu gara sága. Zí eze a bì kpá 'yì lódú kací Yésu bì gáa olú néesé, gí zía bì mongú 'yì 'dáná éyì owoní wo bú ní, zía ndéréne úku ledre zí kara bì ndisì líkpí mbotu gara ní kídí idí í'bí misi'di zí Pétero ólúne simi gara.

¹⁷ Simi bì Pétero olú ní, zí kára néesé ndú'yú wo kídí “Tosoyí nda káa zí ngúru 'yì gí dongará 'yì lódú kací o'do bì 'di'biní wo ba ní ní?”

Pétero ya “Í'í, néesé ndaá máa wá.”

¹⁸ 'Di'biní kóo Yésu néesé kí ndulú, drú nì nda go kángaya, bì ìdrí kpá go lílílí. Zí bolísi ga bì ndisíní 'bá'bá 'be 'bì mongú 'yì ore, nda kpá kí 'yì máa yée ga bì ndisíní méngì moko ore ní kótú pho'du ndisiyé roa. Zí Pétero kóo kpá ndósoóguné ndoo ro pho'du máa néesé ìbì roné gí zí drú.

Mongú 'yì 'dáná éyì ndu'yú Yésu

(Matáyo 26:59-66, Máríko 14:55-64, Lúka 22:66-71)

¹⁹ Née ní, mongú 'yì 'dáná éyì bì oguní kí Yésu kó'dú a bì kí ìrìné Ána ní, nì go ndìsì ndú'yú Yésu gì ro 'yì lódú kacíga kí ledre ga bì ndìsì 'dódo yée zì 'yì e ní.

²⁰ Zì Yésu úkulúgu ledre zì mongú 'yì née kídí, “Ledre ga bì mándìsì 'dódo yée ní za mbá, ndanì eyé simì ugu royé wá. Mándìsì 'dódo ledre zì 'yì e simì 'Dìcì Kótruro e kpá kí 'Dìcì 'bì Lomo nda kpá do bì ga bì tú'dú Yúda e ndìsìnì yóko royé doyé ní. ²¹ Ndá ndú'yú máa wá, bilámá a ídí geré ndú'yú 'yì ga bì mándìsì 'dódo ledre máa née zíye ní, owoyemení go bilámáne gì zía uwúní go cù kí mbílíye.”

²² Simì bì Yésu uku ledre née kenée ní, geré zì ngítì bolìsì bì toro gbóo cigí Yésu ní ìnyìné óngbo komo Yésu gbiya mióngbo. Zía úku ledre zì Yésu kídí, “Née ndaá ledre bì áyí úku a zì mongú 'yì 'dáná éyì ní wá.”

²³ Zì Yésu úku ledre zì o'do née kídí, “Bisinyí ledre bì máúku zì mongú 'yì ní wo be 'dì, bì zíyì ócò máa gì zía geré miócò ní, úku 'dódo aka zíma. Togú máúku tí bilámá ledre ní, sara ócò nda máa gì ro 'dì?” ²⁴ Nda gì ore, zì Ána úku ledre kídí 'dì'biokpóní Yésu mu nyé miódóne kenée ndéré kíe kó'dú Kayáfa bì mongú 'yì 'dáná éyì ní.

*Pétero asi andá kpá roné gì ro Yésu
(Matáyo 26:71-75, Máriao 14:69-72, Lúka
22:58-62)*

²⁵ Simì bì niyí ndìsì ndú'yú Yésu ní, Simúna Pétero nì aka fú ndìsì tóro ro pho'dù gì zì drú. Zì

ngíti géyì 'yì e ndú'yú Pétero kídí, “Tosoyì nda tí káa zì áyí ngúru 'yì gì dongará 'yì lódú kací o'do bì 'di'biní wo ba ní ní?”

Zì Pétero úkulúgu ledre kídí, “Ƒì, mándá 'bì amá gì dongará 'yì ga gére née wá.”

²⁶ Ngíti o'do ni kóo kpá bo dongará 'yì ga bì ndìsiní úku ledre zì Pétero née. O'do máa née ni sùmu o'do bì Pétero lagá'deci ngúru mbílí a kí mongú maku ní, ni 'yì 'bì moko 'bì mongú 'yì 'dáná éyì. Zì o'do máa née kpá úku ledre zì Pétero kídí, “Simi bì gáa 'di'biní Yésu yáká 'dáa ní, komomá utú ro ngíti 'yì íri tí káa zíyì ní.” ²⁷ Zì Pétero kpá ítiándá kangú kídí, “Ƒì, née ndaá 'bì ené máa wá.” Geré zì ngono ùcu koko.

Yésu kó'dú gávana Piláto

(Matáyo 27:1-2,11-14, Máríko 15:1-5, Lúka 23:1-5)

²⁸ Nda gì ore akpa kí sùndóndó, zì Kayáfa kásaókpó Yésu kó'dú Piláto gávana 'bì Róma. Simi bì Yúda nderéoguní kí Yésu 'be 'bì Piláto ní, Yúda maáge idíakání 'bì eyé cìkì sága olúní 'dìcì wá gì zía Piláto ni 'yì lóngó, orú roné káa zì yée Yúda e wá. Togú yée olúní go simi gara 'bì Piláto yá, yée 'dewení lorú 'bì ondu eyé go, yée utúasání lolu ánu Ayímbi Umbuokpó ndro kí lafúye e wá. ²⁹ Née sí ledre bì Piláto olúogu zíye sága ndú'yú yée kídí, “O'do bì ógusé kíe ba lúyú ledre ené ni 'di?”

³⁰ Zì mĩngburoko 'yì 'bì Yúda ga gére née úkulúgu ledre zì Piláto kídí, “Ídí o'do née luyú ledre wá yá, káa bì 'di'bioguzé wo kó'dúyì ona wá.”

³¹ Zí Piláto úku ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Dí'bióyósé wo mu gí ona zíse 'dəcì ngbanga roa kací lorù esé bi 'bi Yúda e ní.”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Mongú 'yì, oguzé kí o'do née kó'dúyì gí zía áyí dujú yì 'yì 'dəcì ngbanga 'yì gí ro do úfu a.” ³² Ledre née mengì roné kenée gí ro zía útúásáne kpìni kí ledre bi Yésu uku kídí niyí úfu née miúfu ní.

³³ Zí Piláto ólúlúgu roné 'dìcì ngbanga, zía úku ledre kídí idíní ndá'baógù kí Yésu kó'dú ne. Simi bi Yésu ogù ní, zía ndu'yú Yésu kídí, “Ma'díi, áyí Ngére 'bi Yúda e?”

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zí zía kídí, “Ledre bi úku née tí sómù ledre eyí, ala née sómù ledre 'bi ngíti géyì 'yì e?”

³⁵ Piláto yaá, “Ledre amá ndaá, mándá 'bi amá Yúda wá. 'Yì eyí e kí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e 'di'bioguní yì ye kó'dúma. Éyì bi méngì bisinyíne ní 'di?”

³⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Piláto kídí, “Roko'bu 'bi ídíma bi káa do Ngére ní, ogù ené gí zí 'yìma'dí e gí do sogo kángá ona wá. Idí roko'bu amá ni gí zí 'yìma'dí e yá, káa bi 'yìmikása amá e uduní okó go simi bi Yúda e 'di'biní máa ógù kíma kó'dú mngburoko 'yì eyé e ní.”

³⁷ Piláto ya zí Yésu ní, “Úku ledre kenée ní, áyí Ngére ke.”

Yésu ya zía ní, “Úku go ma'díi yá mááyí Ngére. Née sì ledre bi kasaoguní máa do ndíki máa do sogo kángá ona gí roa ní, gí ro zíma 'dódo ma'díi ledre 'bi Lomo zí 'yìma'dí e. 'Yì ga bi iliní ma'díi

ní, ndịsịnị índi mbíliye dụnú ye úwú ledre ga bi mándịsị 'dódo yée ní.”

'Deciní ngbanga Yésu gi ro úfu wo

(Matáyo 27:15-31, Máraiko 15:6-20, Lúka 23:13-25)

³⁸ Piláto yaá, “Ma'díi bi úku ledre a kírí née, née ma'díi 'bi 'di?” Simi bi uku ledre née kenée ní, geré zía ólúógụ ndéréne zí Yúda ga bi 'di'bioguní Yésu ní, zía úku ledre zíye kídí, “Málúrúndíki amá lúyú ledre gi zí o'do bi 'dí'biógusé wo ba wá. ³⁹ Káa zí bi nì miyéméné kací ondú esé 'bi Yúda e kídí, kadra Ayímbi Umbuokpó máidí ndịsị ótoómo 'yi kíé'do zía ólúóguné gi simi sịgini ní, máidí mu ótoómo Yésu Ngére esé 'bi Yúda e ba zía ólúóguné?”

⁴⁰ Zí Yúda ga gére née ìnyiyé mbá ótrú ledre kídí, “Ídí ótoómo Barába zía ólúóguné zíze.” (Barába nì 'yi lúyú ledre bi kóo ịcị okó ro akúma 'bi Róma zíye úfu 'yi e ní.)

19

'Deciní ngbanga úfu Yésu

¹ Gi do kací a bi 'yi e ya yée iliní Piláto idí ótoómo zíye Barába ní, zí Piláto í'biógụ Yésu zí asikiri e idiní mu ócọ wo. ² Simi bi ocóasání wo go ní, zí asikiri maáge lágáógụ kini kúrókú a káa zí tagíya 'bi mngburoko ngére e ní esị a ro do Yésu. Zíye 'dí'biógụ mngbagbawu bongó* bi káa zí 'bi mngburoko ngére ní, zíye esị a ro Yésu

* **19:2** 19:2 Mngbagbawu bongó e: Bongó ga gére née mngburoko ngére e ndịsini kóo esị a dụnú ye.

ma'dáa. ³ Zíye ndísiyé fóló wo kí úku ledre zía kídí, “Azé go óto úndruyí ngére 'bì Yúda e.” Nda gí 'dá'ba, do ndísiyé óngbo komoa.

⁴ Zí Piláto kpá ólúógu ándá roné zí Yúda ga gére née sága zía úku ledre zíye kídí, “O'do bì ógusé kíe ba málúrúndíki amá lúyú ledre gí zía, bì ni óto máa zíma 'dəcì ngbanga ro a bisinyíne ní wá.” ⁵ Zí Piláto úku ledre kídí Yésu olúogu mu sága. Zí Yésu ólúóguné sága nyé kí mikúrókú kìnì gána ní ro doné, kpá kí miğbagbawu bongó gáa esiní roa ní roné. Zí Piláto úku ledre zí Yúda maáge kídí, “Yì esé ba ni goó ba.”

⁶ Simi bì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí mĩngburoko 'yì eyé e lurúní Yésu ní, zíye ìnyiyé mbá úku ledre kídí, “O'do née idí úyu 'dá'ba.”

Piláto ya zíye ní, “Togú gí ro úfu wo yá, idísé úfu yì esé se. Togú máa yá, málúrúndíki amá lúyú ledre roa do úfu wo gí zía wá.” Zía ndólólúgu Yésu kpá 'dìcì.

⁷ Zí Yúda ga gére née úkulúgu ledre zí Piláto kídí, “Lorù ezé ni bo, uku ledre kídí, 'yì káa zí o'do née idí úyu 'dá'ba gí zía o'do ma'dáa uku ledre ya née ni Owú 'bì Lomo.”

⁸ Simi bì Piláto uwú ledre gí tara Yúda ga gére née kídí Yésu uku ya née ni Owú 'bì Lomo ní, zí ngirì mēngì wo bisinyíne. ⁹ Zí Piláto ma'dáa ólúlúgu roné 'dìcì, zía ndú'yú Yésu kídí, “Áyì yì eyì gí 'da? Yésu ìtì ené e wá.” ¹⁰ Gí zía bì Yésu ìtì wá ní, zí Piláto úku ledre zía kídí, “Ìtì eyì wá ní, ówo eyì bì kídí mìsì'di yómo yìì kí úfu yìì niyì mbá do sílìma ní wá?”

11 Yésu ya zía ní, “Áyí 'dècì ngbangamá lá duú gí zía bì Lomo i'bí roko'bu ledre máa née ne zíyì ní. Idí ndaá kenée wá yá, 'yìma'dí e utúasání 'dècì ngbangamá wá. 'Yì bì i'bí máa zíyì gí ro zíyì 'dècì ngbanga má ní, lúyú ledre ené romo gí do 'bì eyí go.”

12 Gí zí ledre ga bì Yésu uku yée kenée ní, Piláto ili ené lolu kóo bì yaá idíní úfu Yésu ní wá. F'i, Yúda iliní kenée wá. Zíye ndìsì ódroyé o'buó'bu kídí, “Togú yómo o'do née go yá, áyí go okó ro Káyísara† ngére 'bì Róma. Gí zía togú 'yì ya née nì go kpá ngére yá, oto roné go ezeokó ngére ezé Káyísara.”

13 Gí zí ledre bì Yúda e odóní royé go kìé'do kídí 'búo Yésu idí úyu kí ní, zí Piláto ólúógu ndìsìné do nyárá bì do kítì ngére kí'dí bì ndìsì lengbe ndìsì 'dècì ngbanga umbu ní, ìrì bì máa née kí tara Aramáyika kídí, “Gabata” (ini ledre gí simi a kídí misisilekpe tutú.) 14 Ledre máa née mengì kóo roné née simi bì kadra nì go kpìtere simi do ní. Née kóo go sìnḍí kadra bì Yúda e ndìsìní yéme royé simi a gí ro Ayímbi bì Umbuokpó ní.

Zí Piláto í'bí Yésu zíye, zía úku ledre kídí, “Ngére esé ba nì goó ba.”

15 Zí Yúda ga gére née kpá fú úku ledre kídí, “Idí úyu 'dá'ba. O'do née idí úyu 'dá'ba.”

Piláto ya zíye ní, “Bì nì Mongú ngére esé, idíní úfu wo 'dá'ba?”

† 19:12 19:12 Káyísara: Káyísara ini ledre gí simi a kídí mongú ngére 'bì Róma. Nì mongú ngére do ngíti géyì lafúne ngére e ga bì 'bì ngíti géyì kángá e káa zí Yúdáya kí Galiláya.

Manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní ya zí Piláto ní, “Ngére ezé ni dùú kíé'do Káyísara.” ¹⁶ Gi zía bi ukuní yí eyé ye kenée ní, Piláto yaá ufuní wo mu.

Ufuní Yésu

(Matáyo 27:32-44, Máriko 15:21-32, Lúka 23:26-43)

Geré zí asikíri e 'dí'bi Yésu. ¹⁷ Zí Yésu ìmbí m̀ngb̀ngbu kágá bi ayíní ndéré úfu wo doa ní ólúógu kíe gi simi yana gara sága ndéréye kíe do bi bi lengbe ndìshìní úfu 'yi e doa ní. Aramáyika ndoloní ìrì bi máa née kídí, “Gologóta.” Ya cóngó do'yi. ¹⁸ Ufukotrùnì yée kí 'yi ugu e gbre, pphénì yée mbá m̀phéphé do m̀ngb̀ngbu kágá. Yésu ni 'bi ené yana.

¹⁹ Zí Piláto éké ledre ro éyí oruórù zía í'bí a idínì phéphéngéřì a ro m̀ngb̀ngbu kágá kp̀terere do Yésu 'dága kídí, “BA YÉSÙ 'YÌ 'BÌ NAZ-ERÉTA, MONGU NGÉRE 'BÌ YŪDA E.” ²⁰ Piláto eké kóo ledre née simi tara e m̀ng̀ng̀cua káa zí tara Latínì, Aráma nda kpá kí Gírìgì gi do bi zí tú'dú Yúda e ólo a zíye ówoyème ledre gi ro Yésu, gi zía ufuní kóo wo gbóo kí mongú gara bi Yerusaléma ní. ²¹ Zí ledre née sínýíne ro manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní gbála, zíye ìnyiyé ndéréye úku ledre zí Piláto kídí, “Nda ídí ya Yésu ni Ngére ezé 'bi Yúda e wá. Ídí éké a yá, uku ya née ni Ngére ezé 'bi Yúda e.”

²² Zí Piláto úkulúgu ledre zí m̀ngburoko 'yi ga bi oguní zíne née o'buó'bu kídí, “Ledre bi máéké go ní máéké go.”

²³ Zí asikíri ga gére née lálaógu ngíti géyì bongó 'bi Yésu gí roa, zíye phéphé wo do m̀ngb̀ngbu kágá. Gí do kací a née, zíye 'dí'biógu bongó ené e ífi báyi a simi a eso, 'yì kí 'bi ené ḱé' do. Ngíti bongó ené ma'dáa ni 'bi ené mbílíne, ndìsì ónzó a roné mióonzó.

²⁴ Gí ro bongó máa wo bi mbílíne née ní, zí asikíri ga gére née úku ledre kídí, “Ndazé lófosínyi wo ba mlófosínyi wá, idízé ónzó gbégbé. 'Yì bi utú go zía ní, zía 'dí'bi a ne.”

Ledre ga bi asikíri ga gére née mengíní ní, utúasá go kp̀nì ḱí ledre ga bi kóo Lomo ukui'bí zí ngúru nébì úku a kídí,

“Nìyí ífi báyi bongó amá dongaráye,
zíye kpá ónzó gbégbé gí ro mbílí bongó amá ní.”

Asikíri ga gére née mengíní kóo ledre née tí za cé káa zí bi kóo nébì uku ní.

²⁵ Née ní, Mariya mbágá Yésu odóní mimbé'deyé ḱí lémíné nderé toroní go gbóo cigí m̀ngb̀ngbu kágá bi phephéní Yésu doa ní. Zí ngíti géyì kará e gbre ìrìyé mbá Mariya, ngíti a 'bi ené me'be Keliyópa, ngíti a 'bi ené gí simi gara bi ḱí ìrìné Magídála ní ndìsì tóroyé ndro ḱí mbágá Yésu. ²⁶ Simi bisinyí s̀ndì kadra née ní, zí ngúru 'yì lódù kací Yésu bi 'búa ni do Yésu ḱngaya ní, nderé toro go gbóo cigí mbágá Yésu kenée. Zí Yésu úku kása ledre gí do m̀ngb̀ngbu kágá gírì zí mbágáne kídí, “Mamá, owúo'do bi ni tóro cigíyì íri née, idí nda ídì zíyì káa do owú 'bi eyì.” ²⁷ Zí Yésu kpá úku ledre

zí 'yì lódù kacíne née kídí, “Kára née ni nda go mbágáyì.” Tónóne simi sɪndí kadra máa bi kóo née, 'yì lódù kací Yésu née ndìşì nda lúru bi kací mbágá Yésu go ne.

Ledre gɪ ro umbu Yésu

(Matáyo 27:45-56, Máriao 15:33-41, Lúka 23:44-49)

²⁸ Simi bi Yésu owoyeme go bilámáne kídí ledre ga bi 'Buné kasaogu née gɪ ro méngɪ yée, née méngɪ go mbá tí káa zí bi ili ní, zía úku ledre kídí, “Mimbé'demá ɪrɪ mɪrɪ.” Ledre née utúasá go kpɪnɪ kí ledre ga bi niyí miékéye simi miéké kúru Lomo ní. ²⁹ Ábuwá asikiri ga gére née 'di'bioguní mindogó le'yì kóró eyé go kírɪ née ndìşì kí éwé yì eyé. Simi bi uwúní ledre bi Yésu uku kídí, mimbé'dené ɪrɪ mɪrɪ ní, zí ngúrúyé ndéréne 'dí'biógu éyì káa zí katúu ní ónzó a bu simi mindogó le'yì eyé ba, éşì a ro ngbángbá kágá şikpióto a tara Yésu. ³⁰ Simi bi Yésu mbulúonzó mindogó le'yì née ní ní, zí Yésu ma'dáa úku ledre kídí, “Moko ga bi kóo kásaógu máa gɪ royé ní, máméngɪónzó yée go.” Geré gɪ do kací ledre née ní, zía ótoómo 'dówúne, geré zí komo go a útúne ngeré.

³¹ Gɪ zía yì ené go sɪndí kadra 'bi Yúda e 'bi yéme royé kílondó a née go Sílí 'bi 'Dówúro bi kí ledrené owó owó ní. Zí mingburoko 'yì 'dáná éyì e ndéréye zí Piláto, idí í'bí lorɪ gɪ ro zí asikiri e ndéréye ócódéwe sɪndí 'yì ga bi phephéní yée née gɪ ro zíye úyuyé 'diya zí şumuyé e óguyé 'dí'bióyó yée gɪ do mingbúngu

kágá 'dá'dá zí ngítí kadra kí útúne gi zía kílónó go Sílí 'bi 'Dówúro, kací ondú ezé 'yì méngì moko ndaá. ³² Zí Piláto kása asikíri ené e idíní mu ndéré ócò'déwe sɪndí 'yì ga phephéní yée née. Tonóní ócò'déwe fì sɪndí 'yì ga bì phephéní yée kí Yésu ní. ³³ Simì bì oguní nda gi ro 'déwe sɪndí Yésu ní, niyí lúru bì káa ní, Yésu uyu yì ené go. Gi zí keyì née 'dewení eyé lolu sɪndía wá.

³⁴ Zí ngúru asikíri ìnyiné lùku dogboru simì Yésu kí phala, geré zí sáma kí iní ndé'yìóguné gi simia. ³⁵ Maa Yiwáni, máéké zise ba ma'díi ledre, ledre ma'dáa mengì roné za cù do komomá. Máéké gi do bì zise ówo a, gi ro zise ngúngu ledre Yésu ma'dáa. ³⁶ Gi zía miéké kúrú Lomo uku kenée kídí, “Kémbì cóngó Yésu bì 'déwe ní ndaá.” Ledre bì mengì roné zí Yésu ní ni go tí kenée, kémbì cóngó a bì 'dewe ní ndaá. ³⁷ Ni kpá miékéne kídí, “Niyí karanée ndìsì lúru kása 'yì bì lùkuní wo kí phala ní.”

Yoséfa oto umbu Yésu

(Matáyo 27:57-61, Mária 15:42-47, Lúka 23:50-56)

³⁸ Simì sɪndí kadra máa née ní, ngítí o'do ni kóo bo kí ìrìné Yoséfa, ni gi simì gara bì ndìsìní ndólo a Aramatáyo ní. O'do née ni kóo 'yì lódú kací Yésu, tí lá ili ené zí 'yì e ówo a wá gi zía ngìrì Yúda e ndìsì méngì wo miméngì. Zí o'do née ìnyiné ndéréne ndú'yú Piláto, idí ngúngu a zíne 'dí'bi umbu Yésu ndéré óto a. ³⁹ Nìkodìmo bì kóo

19:36 19:36 Ólúógu 12:46, Ólo 'yì e 9:12, Ke'bi 'bi Dawídi e 34:20

19:37 19:37 Zakariya 12:10, 'Dódoógu 1:7

nderé ódro kí Yésu kí ndulu ní ni kóo kpá bo ore simi bi Yoséfa ni ndéré ndúndu'yú gi ro 'dí'bi umbu Yésu ní. Zí Nìkodìmo ma'dáa 'dí'bi mongú su'bú bi kí bilámá kágá mindonyo e siminé bi ugúní kí tú'dú késí ní kpa gi ro ndéré sùsù a ro umbu Yésu. Zíye ndéréye kí Yoséfa.

⁴⁰ Simi bi oguní íri ní, zíye 'dí'bi umbu Yésu círigbí a yeré kí bilámá ká'dá bongó, zíye sùsù su'bú mindonyo bi oguní kíe ní ro a kací ondú eyé 'bi Yúda e gi ro zíye óto wo. ⁴¹ Bi bi kóo ufuní Yésu doa née, yáká ni kóo ore. Míngí yáká ma'dáa iciomo kóo gu ore nziyiné otoní aka 'yì simi a wá. ⁴² Gi zía née sílì bi Yúda e ndişiní yéme royé simi a gi ro Sílì 'bi 'Dówúro ní, gi zí kényi née zíye 'dí'bi umbu Yésu 'diya ndéré óto a ore.

20

Miúru Yésu gi simi umbu

(Matáyo 28:1-10, Márìko 16:1-8, Lúka 24:1-12)

¹ Simi sílì gi do kací Sílì 'bi 'Dówúro akpa kí sí ndóndó, zí Maríya bi gi simi gara bi Magídála ní, ìnyiné ndéréne sí bi zí Yésu. Nì ógu íri ní, misisilekpe tutú bi gburugbu otoní ngbuturú tara mbotu gu ní, gburugbu oyóní go, bi kací a go fúó. ² Zí kára née ìnyiné gi ore ngásálúgu roné úku ledre zí 'yimíkása ga bi 'bi Yésu ní, Simúna Pétero e kí ngíti 'yì lódú kací Yésu bi 'búa ni doa kíngaya ní. Zía úku ledre zíye kídí, “Máógu ba gi sí bi, ngíti géyì 'yì e 'di'bioyóní umbu Ngére Yésu gi simi gu go, togú otoní nda wo go 'dáya yá, máówo wá.”

³ Simi bi Pétero uwúní ledre née kí ezené née kenée ní, geré zíye ìnyiyé ngásáye sí bi írí. ⁴ Zí eze Pétero bi ngúru 'yì lódú kací Yésu ngasání kí Pétero ní, óguútụ roné fì ne sí bi írí. ⁵ Simi bi ogu írí ní, zía ndịsìné cìkì sága lúrúkása bi simi gu. Lurúndiki lá duú bikenyi bongó bi otoní Yésu kía ní.

⁶ Zí Simúna Pétero ngásáogu 'bi ené nda gí 'dá'ba, geré zía ólúne simi gu. Ndiki írí kpá lá duú bikenyi bongó bi otoní Yésu kía ní. ⁷ Zía kpá lúru mbílí bongó máa wo bi lo'bụ'dutuní komo Yésu kía ní, kó'dú gu 'dí kerí kenée. ⁸ Zí 'yì lódú kací Yésu gáa oguútụ roné sí bi írí ní ólúne simi gu. Gí zía bi ogundiki tí bongó ga gére née írí ní, zía ngungu a kídí, ma'díi, Yésu urú go. ⁹ 'Yì lódú kací Yésu owoyemení aka eyé kóo ledre bi simi miéké kúrú Lomo bi ya Yésu nì urú gí simi umbu ní wá.

¹⁰ Nda gí ore, zí Pétero ìnyiyé kí ezené née ndá'balúgu royé 'be.

*Yésu 'dodo roné zí Maríya Magídalá
(Máriko 16:9-11)*

¹¹ Zí Maríya Magídalá kpá ndá'balúgu roné sí bi írí ndịsì ini ini kí ndálané kpá fú kí lúru bi simi gu. ¹² Zía lúrúndiki maláyika e gbre simi toso 'yíma'dí e, esíní royé mbá bikenyi bongó niyí go mindisiyé kí'dí bi otoní Yésu ní. Ngíti a ndịsì 'bi ené 'dí sí do, ngíti a 'bi ené sí sındí.

¹³ Zí maláyika ga gére née ndú'yú wo kídí, “Mamá, ndịsì ini ini gí ro 'dí?”

Zí Maríya úkulúgu ledre zíye kídí, “Ngíti géyì 'yì e 'dì'bioyóní umbu Ngére amá gí ona go.

Máowo wá togú nderení nda oto wo ba go 'dáya yá." ¹⁴ Gi do kací ódro née, zía óyó roné ni lúru bí káa yá, zía lúruńdiki Yésu kí tóro, owo ené bí ya née Yésu ní wá.

¹⁵ Zí Yésu nda kpá ndú'yú wo kídí, "Mamá, ndísi ini ini gi ro 'di? Sara ndísi gámásó'do náambi?"

Mariya somú 'bí ené ya née go o'do bí ndísi lúru bí kací yáká ba ogú ndísi ódro née ne. Zí Mariya úkulúgu ledre zía kídí, "Mongú 'yi, togú 'dí'bióyó wo gi ona yi yá, ídí 'dódo a gi ro zíma ndéréma 'dí'bí ókpó wo."

¹⁶ Geré zí Yésu ndólo wo fúó kídí, "Mariya."

Zí Mariya óyó roné 'diya zía, gi zía owoyeme simi kúru a go kídí, née Yésu. Zía ndólo Yésu kí tara Aramáyika kídí, "Raboní." Ini ledre gi simi a kídí, "'Yi 'dódo ledre."

¹⁷ Zía úku ledre zí Mariya kídí, "Ndá aka óto síl'iyi romá wá, gi zía máókpó aka amá gi zí Babá 'dáa wá. Ndéré mu zí 'yi lódú kacíma e, mándísi kpá ndólo yée lúndumá e. Ídí úku ledre zíye yá, máuru gi simi umbu go. Mááyí go yéme romá gi ro ndá'balúgu romá zí 'Buzé bí ni kpá Lomo ezé kése ní."

¹⁸ Nda gi ore, zí Mariya Magidála ndéréne úku a zí 'yi ga bí ndísiní lódú kací Yésu ní kídí, "Ngére urú go, málúru wo go cù kí komomá." Zía kpá líkpí ledre ga bí Yésu uku yée zía ní mbá zí 'yi lódú kacíga.

*Yésu 'dodo roné zí 'yi lódú kacíne e
(Matáyo 28:16-20, Mária 16:14-18, Lúka 24:36-49)*

¹⁹ Nda go kí tagá ndulù simi sîlî gî do kací Sîlî 'bì 'Dówuro zí 'yì lódù kacíga yokoní royé go mbá simi 'dìcì kîé'do, zíye 'dùtù mbotù kacíye go ndá ndá ndá gî zí ngîrî mîngburoko 'yì 'bì Yúda e. Ábuwá Yésù ogù go tóroné dongaráye 'dìcì íri. Niyí óyó komoyé káa yá, gbó ro Yésù. Zía úku ledre zíye kídí, “Lomo idí kîse.” ²⁰ Zía 'dódo mbîrî bì simi sîlîne kí wo bì dogbořu siminé ní zíye. Simi bì 'yì lódù kacíga lurúní kenée ní, zíye ídíye mbá kí rokinyi kídí Ngére eyé nda'baogu go.

²¹ Zí Yésù kpá úku ándá ledre zí 'yì lódù kacíne ga gére née kídí, “Lomo idí kîse. Káa zí bì Babá kasaogu máa 'dódo ledre ené zí 'yîma'dí e ní, mááyí go kpá kása sée, ídísé mu ndéré kí 'dódotátá ledre ené zí 'yîma'dí e.” ²² Simi bì ukuonzó ledre ga gére go ní, zía lúwù roko'bu 'bì 'Dówù Lomo doyé, zía úku ledre zíye kídí, “'Dówù Lomo idí ndîşî sáká sée. ²³ Kí roko'bu 'bì 'Dówù Lomo bì máí'bí zíse née togù ótoómosé ledre go zí 'yì lúyú ledre yá, Lomo nî kpá ótoómo ledre zía. Togù ótoómosé ledre zía wá yá, Lomo otoomo ené kpá ledre zía wá.”

Yésù uku ledre zí Tóma

²⁴ Simi şîndî kadra bì kóo Yésù 'dodo roné zí 'yì lódù kacíne ga bì sokó doa gbre (12) ní, ngúrúyé bì Tóma ní nda kóo ore wá. Gî zía bì Tóma ma'dáa niyí tonço e ní, ndîşîní nda ndólo wo, “Máárátongo.” ²⁵ Simi bì Tóma nda'baogu dongará lafúne e 'yì lódù kací Yésù ní, zí lafúga

maáge úku ledre zía kídí, “Lurúzé Ngére Yésu go trɪdri cù kí komozé.”

Zí Tóma úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Íi, 'búo togú málúró bi kací musumári ga bi kóo phephéní wo káe, zíma tátáúzu mbiṛi phala bi kóo lụkụnị wo káe ní go, mááyí fú ụngụngu ledre bi úkusé née. Togú kenée wá, mángụngu amá ledre esé née wá.”

²⁶ Gí do kací sịlị e ịnyị do a gbre (7), 'yị lódú kací Yésu yokoní royé kpá go mbá 'dịcị kíé'do, Tóma nì kóo nda goó bo, mbotu nì kpá m'đútuné. Geré zí Yésu ógụ tóroné dongaraye zía úku ledre zíye kídí, “Lomo idí kíse.” ²⁷ Zía úku ledre zí Tóma kídí, “Tóma, lúró aka mbiṛi bi simi sịlịma ba, zíyị tátáúzu wo bi dogboṛu simimá ní. Ídí ótoómo kála ledre, zíyị ụngụngu a kídí ma'díi, máúrú go gí simi umbu.”

²⁸ Nda gí ore, zí Tóma úku ledre zí Yésu kídí, “Ma'díi, áyí Lomo kpá Ngére amá.”

²⁹ Yésu ya zía ní, “Ngụngu ledremá née lá gí zía bi lúró máa go cù kí komoyị ní? Mongú ụndru nì ídí zí 'yị ga bi ụngụguni ledremá 'dá'dá zíye kí lúró máa kí komoyé ní.”

³⁰ Tụ'dụ mịngburoko ledre e niyí kóo bo Yésu mengi yée, zí 'yị lódú kacíga ga gére née kóo lúró yée cù kí komoyé, tí lá ledre maáge ndaní mbá miékéye simi bụkụ ba wá. ³¹ Yée ga bi máéké yée simi bụkụ ba, niyí gí do bi zise ówo yée, zise ụngụngu ledre Kírésito Yésu ma'dáa kídí, nì mbigi Owụ 'bi Lomo. Lomo kasaogu wo do sogo káṅgá káa do Ngére. Togú ụngụngusé ledre ené go yá, nì í'bí trɪdri bi za fí ní zise.

21

'Yì lódù kací Yésu 'dì'biní tù'dù kénzè e

¹ Gí do kací ngíti géyì sǐlì e, zǐ Yésu kpá 'dódo ándá roné zǐ 'yì lódù kacíne e kó'dù mikavu simi Galiláya kí ìrìné Tìbériya. Ledre ma'dáa mengì kóo roné káa. ² Ngíti géyì 'yì lódù kací Yésu ga gére née kóo Simúna Pétero kí Tóma bì ndìshíní kpá ndólo wo Máarátoṅgo ní, kí Nataníyele ngíti o'do gí simi gara kí ìrìné Kána simi Galiláya, nda kí owú ga bì 'bì Zebedíya ní, nda kpá kí ngíti géyì 'yì e gbre. Zǐ 'yì ga gére née yóko royé go mbá do bì kǐé'do. ³ Zǐ Simúna Pétero úku ledre zǐ lafúne ga gére née kídí, “Mááyí ba ndéré ónzó kénzè.” Lafúga ya zía ní, “Bílámáne, nderézé aka yì ezé mu.” Zíye ìnyiyé gí ore ndéréye ngbuṛu do ékíye simi kuṛúnga tónó ónzó mbírá simi iní kí ndùlù née zaá bì dre, 'dì'biní kémbí éyì wá.

⁴ Nda goó akpa kí phiyì zǐ Yésu ndéré tóroné do gbúróngó, 'yì lódù kacíga owoní eyé bì kídí née wo ní wá.

⁵ Zǐ Yésu ndú'yú yée kídí, “Owú 'bì amáa e, 'dì'bindíkisé laká yée goó?”

Zíye úkulúgu ledre zǐ Yésu kídí, “É'e mongú 'yì, kémbí éyì ndaá.”

⁶ Zǐ Yésu úku ledre zíye kídí, “Ónzó'diyìsé aka mbírá ma'dáa do sǐlìse 'bì anú ásé 'dì'bi kénzè e” Simi bì onzóní ní, zíye 'dì'bi tù'dù kénzè e utúasání lálalúgu mbírá née simi kuṛúnga wá gí zǐ miówó a.

⁷ Née ní, zǐ 'yì lódù kací Yésu bì 'búa ni do Yésu kíngaya ní úku ledre zǐ Simúna Pétero kídí, “'Yì bì ìrì née Ngére Yésu.” Simi bì Pétero

uwú ya née Ngére Yésu ní, zía ésiłúgu bongó gáa lalaogu gi roné ní do lé'béoguné gi simi kuřungba ndéréne zí Yésu do gbúřongó iri. ⁸ Zí ngíti géyi 'yi lódú kací Yésu idíakání 'bi eyé ciki simi kuřungba ndísi lálaogu mbírá bi kí kénzé e siminé ní do gbúřongó, gi zía niyi nda koo go lá mítiri míya (100) gi ro gbúřongó. ⁹ Simi bi lalaoguní kénzé eyé e go do gbúřongó ní, niyi lúru bi ní, kotúní pho'du go, otóní kénzé e go komoa ambata e niyi go kpá mbá nzíiyé.

¹⁰ Zí Yésu úku ledre zí 'yi lódú kacíne ga gére née kídí, “Ógusé aka kí ngíti géyi kénzé ga bi 'dí'bisé yée née girí zíma yáa.”

¹¹ Née ní, zí Simúna Pétero ékíne simi kuřungba lálaogu mbírá kí kénzé ga bi siminé née bi. Kénzé maáge niyi koo mbá míya kíe'do kí doné cı gbre doa sokó do a ota (153). Simi tú'dú kénzé ga gére née mbá, komo mbírá 'decı gbawá kíe'do. ¹² Zí Yésu ndólo 'yi lódú kacíne ga gére née kídí, “Ógusé mu ánu éyi.” Gi zía bi 'yi lódú kacíga ga gére née owoyemení go ya née Ngére Yésu ní, 'yi bi kíe'do káa zía ndú'yú wo ya áyi náambi ní ndaá. ¹³ Simi bi yokoní royé go ní, zía 'dí'bi ambata í'bí a zíye. Zía kpá 'dí'bi kénzé bi liciní ní í'bí a kací a zíye. ¹⁴ Née koo go ota 'dódo ro bi Yésu 'dodo roné zí 'yi lódú kacíne e simi bi urú gi simi umbu ní.

Yésu i'bí úndru zí Pétero

¹⁵ Simi bi anuonzóní éyi go ní, zí Yésu ndólo Pétero 'dí sogo zía ndú'yú wo kídí, “Simúna wotí Yiwáni, ma'díi 'búma ni tí doyi?”

Pétero ya zía ní, “Ngére, ówo bú bilámáne kídí 'búyì ni domá.”

Yésu ya zía ní, “Ídí mu lúru bi kací minzéré kábìrìkì amá e.”

¹⁶ Zí Yésu kpá ndú'yú ándá bikérì ndú'yú née kídí, “Simúna wotì Yiwáni, ma'díi 'búma ni tí doyí?”

Zí Pétero kpá úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ówo bú bilámáne kídí 'búyì ni domá.”

Yésu ya zía ní, “Ídí mu lúru bi kací kábìrìkì amá e.”

¹⁷ Zí Yésu kpá ndú'yú ándá Pétero kídí, “Simúna wotì Yiwáni ma'díi 'búma ni tí doyí?”

Zí simikozo méngì Pétero gì zì ndu'yú bi Yésu ndu'yú wo za 'dényé kí'dí ota ní. Zía ìnyìné úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ngére, éyì bi kíe'do káa ya ówo wá ní ndaá. Ówo go bú bilámáne kídí 'búyì ni bo domá.”

Yésu ya zía ní, “Ídí mu lúru bi kací kábìrìkì amá e.” ¹⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero

kídí, “Máúku zíyì ma'díi, simi bi kóo áyí aka owúphìrangá ní, ndìsì yéme royì zíyì ndìsì ídíyì drá drá drá. Éyì ga bi ìli méngì yéé ní, 'yì úcuómo yì ndaá gì royé wá. Simi bi ngóko go ní, áyì 'dóko sílìyì zì ngíti 'yì ndìsìné ne lála yì ndéré kíyì do bi bi gáa ngára ìli ndéré doa wá ní.”

¹⁹ Yésu 'dodo zí Pétero née misi'di bi karanée niyí úfu wo Pétero kíe gì ro zí 'yìma'dí e ndìsìyé mbófo Lomo ní. Nda simi bi Yésu ukuasá ledre máa wo née go zí Pétero ní, zía kpá úku ledre kídí, “Ídí lánýá romá Pétero.”

20 Zí Pétero óyó roné káa zí ayí lúró bi sogoné káa yá, zía ónzó komoné ro ngúru ezeyé 'yí lódú kací Yésu bì 'búa ni do Yésu kíngaya ní. Née wo bì kóo 'donḡo roné ndoo ḡi ro Yésu simi bì kóo niyí ánu odu éyí miánu 'bì tagá ní. Zía ndú'yú Yésu kídí, “Ngére, ambí ni mengi bisinyí ledre née zíyí kenée ba ne.” 21 Simi bì komo Pétero utú ro ezeyé née kenée ní, zí Pétero ndú'yú Yésu kídí, “Ngére, sara ezezé ba, éyí bi ni 'bì ené méngi roné zía ní 'di?”

22 Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Ledre eyí nda zía wá. Togú máili zía ídine tridriné ḡi simi sḡndí kadra bì karanée mááyí ndá'baógu simi a ní yá, ni mbá do sḡlḡma née ndaá ledre eyí wá. Éyí bi máili ní lá duú, ídí lánýá romá.” 23 Ḡi do kací ódro née ní, zí ledre ángané dongará 'yí lódú kací Yésu kídí, ezeyé bi 'búa ni do Yésu kíngaya ba uyu 'bì ené lolu wá, ni ídí 'bì ené tridriné za fí. Yésu uku ené kóo ledre née bì kídí o'do née uyu wá ní wá. Uku yí ené kídí, “Togú máili máa, o'do née ni ídí tridriné ḡi simi sḡndí kadra bì mááyí ndá'baógu simi a ní, ledre bi 'yí ndaá simi a wá.”

Odu kúró

24 Ba máa Yiwáni bì 'yí lódú kací Yésu ní. Ledre ga bì simi miéké ledre ba máúku yée máa. Zée kése owozé mbá bú bilámáne kídí niyí za mbá ma'díi ledre e.

25 Tú'dú ngíti géyí mingburoko ledre e niyí kóo bo Yésu mengi yée, togú ekéní kóo ledre máa ga gére née mbá yá, 'yí ga bì do sogo káḡgá ba mbá utúasání imbisḡkpi búku ma'dáa ḡi do biné wá.

MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E
Baka: MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E New
Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baka

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9ebc1b62-650d-5302-9391-27a31d140102